

PROGRAM ZAKONODAVNE REFORME U OBLASTI LJUDSKIH PRAVA

- USKLAĐIVANJE SA MEĐUNARODNIM STANDARDIMA -

Pregled za Republiku Srbiju

Prvi deo

Program zakonodavne reforme je nastao u okviru projekta Inicijativa podrške Ministarstvu za ljudska i manjinska prava koji je podržan od strane Ministarstva spoljnih poslova Danske i sproveden u saradnji Ministarstva za ljudska i manjinska prava državne zajednice Srbija i Crna Gora, Danskog instituta za ljudska prava i Evropskog centra za Manjinska pitanja.

ČLANOVI PROJEKTNE GRUPE ZA IZRADU PROGRAMA ZAKONODAVNE REFORME

Jelena Marković, Pomoćnik ministra, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore
Mersad Mujević, Pomoćnik ministra, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore
Rifat Rastoder, Potpredsednik Parlamenta Republike Crne Gore
Ljiljana Lučić, predstavnik Skupštine Državne zajednice Srbija i Crna Gora
Goran Tokić, Sektor za ekstradicije i međunarodno pravnu pomoć, Viši savetnik–rukovodilac krivičnog odeljenja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore
Željko Tomović, Viši savetnik, Ministarstvo pravde Republike Crne Gore
Smilja Krneta, Viši savetnik, Ministarstvo prosvete i sporta Republike Srbije
Rajko Atanacković, Viši pravni savetnik, Ministarstvo pravde Republike Srbije

ČLANOVI RADNE GRUPE ZA IZRADU PROGRAMA ZAKONODAVNE REFORME

Nikola Maljković, Samostalni savetnik–rukovodilac grupe za građansko-pravne poslove, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore
Vladimir Đurić, Pravni savetnik, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore
Mirjana Radaković, Pomoćnik sekretara Narodne skupštine i rukovodilac Sektora za poslove radnih tela Narodne skupštine, Skupština Republike Srbije
Radmila Mugoša, Republički savetnik u Narodnoj Skupštini, Skupština Republike Srbije
Božana Vojinović, Savetnik Narodne skupštine, Skupština Republike Srbije
Nevenka Dimitrijević, Savetnik, Ministarstvo pravde
Danica Stojanović, Stručni saradnik, Ministarstvo pravde
Jelena Bogojević, Viši savetnik, Šef Odseka za harmonizaciju propisa u oblasti obrazovanja sa propisima EU, Ministarstvo prosvete i sporta
Miroslava Radikić, Viši savetnik, Rukovodilac grupe za predškolsko i osnovno obrazovanje u odeljenju za normativne poslove, Ministarstvo prosvete i sporta
Ranka Vujović, Načelnik odeljenja za drugostepeni postupak i nadzor u oblasti porodično pravne zaštite, Ministarstvo za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku
Ivana Mrkić, Načelnik odeljenja za normativne i studijsko-analitičke poslove, Ministarstvo za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku
Violeta Ćorić, Savetnik, Ministarstvo kulture
Aleksandar Veljković, Načelnik odeljenja za normativne poslove, Ministarstvo unutrašnjih poslova

U završnoj fazi pripreme programa konsultovani su sledeći eksperti:

Vladimir Vodinelić, Pravni fakultet Univerziteta Union, Fakultet za poslovno pravo
Svetislava Bulajić, Pravni fakultet
Ivana Simović Hiber, Fakultet civilne odbrane
Boris Krivokapić, Institut za uporedno pravo
Aleksandra Čavoški, Institut za uporedno pravo
Ana Knežević Bojović, Institut za uporedno pravo
Ružica Žarevac, Beogradski centar za ljudska prava
Vidan Hadžividanović, Beogradski centar za ljudska prava
Marija Petrović, Centar za prava deteta

SADRŽAJ

UVOD	5
1. PRAVO NA ŽIVOT	8
2. NEPOVREDIVOST FIZIČKOG I PSIHIČKOG INTEGRITETA	10
3. ZABRANA ROPSTVA, POLOŽAJA SLIČNOG ROPSTVU I PRINUDNOG RADA	15
4. PRAVO NA SLOBODU I BEZBEDNOST	19
5. PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE	25
6. PRAVO NA PRAVNO SREDSTVO	29
7. ZABRANA DISKRIMINACIJE	32
8. PRETPOSTAVKA NEVINOSTI	35
9. ZABRANA RETROAKTIVNOSTI, KAŽNJAVANJE SAMO NA OSNOVU ZAKONA	37
10. NE BIS IN IDEM	39
11. PRAVO NA REHABILITACIJU I NAKNADU ŠTETE ZA POGREŠNU OSUDU U KRIVIČNOM POSTUPKU	41
12. PRAVO NA IMOVINU	43
13. PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG I PORODIČNOG ŽIVOTA	48
14. PRAVO NA SKLAPANJE BRAKA	54
15. SLOBODA MISLI, SAVESTI I VEROISPOVESTI	56
16. VERSKE ZAJEDNICE	60
17. PRIGOVOR SAVESTI	62
18. SLOBODA MIŠLJENJA I IZRAŽAVANJA	65
19. SLOBODA MEDIJA	70
20. SLOBODA OKUPLJANJA	72
21. SLOBODA UDRUŽIVANJA	74
22. PRAVO NA SLOBODNE IZBORE	76
23. PRAVO NA PETICIJU	82
24. DRŽAVLJANSTVO	84
25. PUNOLETSTVO	86
26. PRAVO NA SLOBODU KRETANJA	88
27. PRAVO NA UTOČIŠTE U DRŽAVNOJ ZAJEDNICI SRBIJA I CRNA GORA	91
28. POSEBNA ZAŠTITA PORODICE, MAJKE I DETETA	93
29. PRAVO NA RAD	96
30. PRAVO NA ŠTRAJK	101
31. SOCIJALNO OBEZBEĐENJE I SOCIJALNO OSIGURANJE	103
32. OBRAZOVANJE	106
33. SLOBODA NAUČNOG I UMETNIČKOG STVARANJA	108
34. PRAVO NA ZAŠTITU ZDRAVLJA	111
35. ZDRAVA ŽIVOTNA SREDINA	115
PRAVA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA	119
36. SLOBODA IZRAŽAVANJA NACIONALNOG IDENTITETA	119
37. ZABRANA DISKRIMINACIJE	121
38. ZABRANA NASILNE ASIMILACIJE	123
39. ZABRANA IZAŽIVANJA RASNE, NACIONALNE I VERSKE MRŽNJE	125
40. PRAVA NA OČUVANJE POSEBNOSTI	127
41. PRAVO NA UDRUŽIVANJE	133
42. SARADNJA SA SUNARODNICIMA U DRUGIM DRŽAVAMA	135
43. UNAPREĐIVANJE USLOVA ŽIVOTA	137
44. RAZVIJANJE DUHA TOLERANCIJE	139
IMPLEMENTACIJA PROGRAMA ZAKONODAVNE REFORME	141

Srbija i Crna Gora

Inicijativa podrške Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Evropski centar za manjinska pitanja i Danski institut za ljudska prava

UVOD

Zajednički projekat Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Evropskog centra za manjinska pitanja i Danskog instituta za ljudska prava ima za cilj da unapredi kapacitete Ministarstva za ljudska i manjinska prava Državne zajednice Srbija i Crna Gora. Projekat nastoji da poboljša ostvarivanje i poštovanje ljudskih i manjinskih prava u skladu sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama i međunarodnim standardima. U skladu s tim, nastoji da unapredi nacionalni zakonodavni okvir i da proizvede održiv mehanizam izveštavanja i praćenja usaglašenosti propisa sa međunarodnim standardima. Ovaj proces će takođe doprineti većoj usaglašenosti pravnog poretka u Srbiji i Crnoj Gori sa poretkom u Evropskoj Uniji.

Zakonodavni pregled je jedna od tri komponente projektne strategije, zajedno sa izveštavanjem međunarodnim telima i praćenjem i izradom strateškog plana.

Komponente projekta veoma se dobro uklapaju u kriterijum usaglašenosti u odnosu na proces pristupa Evropskoj Uniji.

Zakonodavna reforma - ciljevi i rezultati

Cilj zakonodavne reforme je da se postigne usaglašenost zakonodavstva koje se odnosi na ljudska i manjinska prava u obe Republike i ustanovi efikasan proces zakonodavne reforme.

Program zakonodavne reforme će doprineti:

- izradi kataloga zakona koje je potrebno usaglasiti;
- uspostavljanju strukture potrebne za proces zakonodavne reforme na nivou Državne zajednice kao i na nivou država članica i
- razvijanju strategije podizanja nivoa svesti.

Zakonodavna reforma - struktura i proces

Projektna grupa i radne grupe za svaku republiku posebno izradile su Program zakonodavne reforme prema modelu i metodologiji koji su bliže objašnjeni dalje u tekstu.

Prvi deo Programa zakonodavne reforme predstavlja **katalog zakona** koje treba harmonizovati sa obavezama Državne zajednice, država članica i međunarodnim obavezama i koji je izrađen kao rezultat rada radnih grupa za Srbiju i za Crnu Goru.

Drugi deo Programa zakonodavne reforme predstavlja zbirku radova članova radnih grupa koji su nastajali u procesu analize zakonodavstva po metodologiji «pravo po pravo». Iako svesni neujednačenosti materijala, smatrali smo da radovi sadrže veliki broj korisnih informacija i zapažanja, na koje su ukazali članovi radne grupe u toku rada, te da je stoga celishodno da budu deo programa u svom izvornom obliku.

Napominjemo da je deo koji se odnosi na prava pripadnika nacionalnih manjina obrađen kao jedna celina, obzirom na specifičnost i međusobnu povezanost manjinskih prava.

Na kraju procesa zakonodavne reforme, razmatra se i **strategija podizanja nivoa svesti građana** o značaju poštovanja i unapređenja ljudskih prava kroz plan Implementacije programa zakonodavne reforme.

Pregled - tabela

Strana 1

Kolona 1	Kolona 2 Prava	Kolona 3 Zakonodavstvo	Kolona 4 Međunarodni dokumenti (UN, SE i EU)	
Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama Ustav Republike Srbije / Ustav Republike Crne Gore				

Strana 2

Kolona 5	Kolona 6	Kolona 7	Kolona 8	Kolona 9	Kolona 10
Problemi i praznine	Ref. Drugi deo Programa	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni

Kolona 1

Predstavlja polaznu tačku u radu na programu zakonodavne reforme u cilju identifikovanja prava - Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora i Povelja o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama. Ustav Republike Srbije i Ustav Republike Crne Gore su takođe deo ove kolone, s obzirom da predstavljaju najviše pravne akte u Republikama koji definišu navedena prava.

Kolona 2

Predstavlja listu individualnih prava definisanih i izlistanih po kriterijumu koji je korišćen u Povelji o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama. Svako individualno pravo povezano je i sa članom Povelje i članom Ustava Republike Srbije / Ustava Republike Crne Gore u kome je definisano. Svakom pravu dat je broj radi lakšeg praćenja Programa (od 1-44).

Kolona 3

Predstavlja listu relevantnih zakonskih propisa koji se odnose na svako definisano pravo. U ovoj koloni navedeno je:

- Savezno zakonodavstvo (koje je na snazi na nivou Državne zajednice, a usvojeno je pre konstituisanja Državne zajednice Srbija i Crna Gora, 4. februara 2003. godine),
- Zakonodavstvo na nivou Državne zajednice (zakonodavstvo usvojeno nakon konstituisanja Državne zajednice, 4. februara 2003. godine) i
- Republičko zakonodavstvo (koje je na snazi u Republici Srbiji i u Republici Crnoj Gori).

Kolona 4

Predstavlja listu međunarodnih dokumenata Ujedinjenih Nacija, Saveta Evrope, Evropske Unije i druge međunarodne dokumente koji se odnose na svako definisano pravo i podeljena je u dve podkolone:

A - ratifikovane (koji su deo nacionalnog zakonodavstva) i

B - potpisane i druge (koji nisu ratifikovani, ali su od značaja za određeno pravo).

Kolona 5

Predstavlja probleme i praznine u zakonodavstvu koji su identifikovani sprovođenjem analize "pravo po pravo", upoređujući svako pravo koje je navedeno u koloni 2 sa Ustavom Republike Srbije / Ustavom Republike Crne Gore, važećim zakonodavstvom i međunarodnim standardima. Svakom definisanom problemu dat je broj radi lakšeg povezivanja sa relevantnim zakonom i snalaženja u Katalogu zakona.

Kolona 6

Date su reference koje upućuju na radove članova radne grupe u procesu pripreme Programa, a s obzirom na pravo koje obrađuju (od 1-44). Sadrže detaljno obrazloženje problema u zakonodavstvu sa preporukama i predstavljaju Drugi deo Programa zakonodavne reforme. Za neke identifikovane probleme i praznine ne postoji referenca, jer nisu rezultat rada radne grupe, već su proizašli iz komentara i sugestija eksperata konsultovanih u završnoj fazi pripreme programa.

Kolona 7

Ukazuje na povezanost prava i definisanog problema u zakonodavstvu sa drugim pravima iz Povelje o ljudskim i manjinskim pravima, kako bi se izbeglo ponavljanje, s obzirom da neki problemi odnose na više prava.

Kolona 8

U cilju prevazilaženja definisanih problema i praznina u zakonodavstvu i postizanja saglasnosti sa međunarodnim standardima, date su preporuke za rešenje tih problema i praznina (npr. koji zakoni treba da budu izmenjeni ili koje je nove zakone neophodno doneti).

Kolona 9

Tamo gde je to celishodno, moguće je uzeti u obzir i najbolje prakse kako bi se preporučila najadekvatnija rešenja definisanih problema i praznina.

Kolona 10

Predstavlja zakone u kojima je potrebna intervencija u cilju njihove harmonizacije sa međunarodnim standardima.

Implementacija programa zakonodavne reforme

Na osnovu kolone 10 -Zakoni- izlistani su zakoni koji predstavljaju Katalog zakona, dat na kraju Prvog dela Programa. Svaki od izlistanih zakona povezan je sa brojevima identifikovanih problema/praznina iz kolone broj 2.

Za svaki Zakon definisan je ovlašćeni predlagač i nosilac posla izmene i dopune ili donošenja novog zakona.

Osnova	Prava	Zakonodavstvo ¹	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>1. PRAVO NA ŽIVOT</p> <p>Član 11</p> <p>Član 14</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Krivični zakonik (Sl.gl. RS 85/2005, 88/2005, 107/05) • Zakon o izvršenju krivičnih sankcija (Sl.gl. RS 16/97, 34/01, 85/2005) • Zakon o postupku prekida trudnoće u zdravstvenim ustanovama (Sl.gl. RS 16/95) • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.gl. RS 70/01, 68/02, 58/04, 85/05, 115/05) - čl. 539, 549 • Zakon o policiji (Sl.gl. RS 101/2005) • Zakon o zaštiti životne sredine (Sl.gl. 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95, 135/04, 135/2004) - član 8 • Zakon o programu zaštite učesnika u krivičnom postupku (Sl.gl. RS 85/2005) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 3 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 6 • Drugi fakultativni protokol o građanskim i političkim pravima - ukidanje smrtne kazne - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 2, protokol 6 i protokol 13 • Evropska konvencija o ekstradiciji - SE • Konvencija o pravima deteta - UN - čl 6 	<ul style="list-style-type: none"> • Povelja o osnovnim pravima u EU

¹ Prilikom prvog pominjanja zakona u zagradi je naveden broj Sl.lista/glasnika u kome je objavljen osnovni tekst i brojevi Sl.lista/glasnika u kojima su objavljene sve izmene i dopune zakona; prilikom svakog sledećeg pominjanja zakona naveden je broj Sl. lista/glasnika u kome su navedene poslednje izmene i dopune zakona

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo*	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>1. Smrtna kazna - Republika Srbija još uvek nije formalno ispunila svoju obavezu u vezi sa usklađivanjem Ustava RS sa Ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora i ratifikovanim međunarodnim ugovorima u pogledu ukidanja smrtne kazne, jer je u članu 14. Ustava RS navedeno da se smrtna kazna može propisati i izreći samo za najteže oblike teških krivičnih dela.</p> <p>Tako novi Krivični zakonik poštujući mrežu normi koji ukidaju smrtnu kaznu formalno svesno kršeći Ustav, nužno ima status neustavnog zakona, što je apsurdna pozicija za tako važan zakon.</p> <p>Trenutna pravna neusklađenost ne bi trebala da ima pravne posledice, jer su odredbe Povelje i ratifikovanih međunarodnih ugovora neposredno primenjive (čl. 2 st. 2 Povelje, čl. 10 Ustavne povelje).</p>	1.1.		<ul style="list-style-type: none"> - Donošenjem novog Ustava Republike Srbije navedena pravna neusklađenost biće otklonjena - Izmenom člana 14. Ustava RS koji se odnosi na propisivanje i izricanje smrtne kazne biće i formalno ispunjena obaveza Republike Srbije u pogledu ukidanja smrtne kazne i potpune zaštite prava na život 	<ul style="list-style-type: none"> - Ratifikovanim Protokolom 13 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda prihvaćeno je ukidanje smrtne kazne bez izuzetka 	Ustav Republike Srbije
<p>2. Pitanje eutanazije otvara brojne dileme, s obzirom da krivično zakonodavstvo nije prihvatilo eutanaziju kao osnov isključenja postojanja krivičnog dela.</p> <p>Iako je Krivični zakonik predvideo lišenje života iz samilosti (član 117) kao posebno i lakše krivično delo u odnosu na ubistvo i dalje postoje brojne dileme da li je eutanaziju ipak trebalo dekriminalizovati.</p>	1.1. 1.2.		<ul style="list-style-type: none"> - Razmotriti pitanje eutanazije koje je na granici između prava i medicinske etike i da li je potrebno doneti Zakon o eutanaziji 	<ul style="list-style-type: none"> - Pitanje eutanazije je različito regulisano u nacionalnim zakonodavstvima, tako da ne postoji <i>communis opinio</i>. Pravo pravi razliku između aktivne i pasivne eutanazije i zakoni uglavnom dozvoljavaju pasivnu, a zabranjuju aktivnu eutanaziju 	Zakon o eutanaziji Krivični zakonik

* Detaljno obrazloženje problema sa preporukama koje se nalazi u Drugom delu Programa zakonodavne reforme

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>2. NEPOVREDIVOST FIZIČKOG I PSIHIČKOG INTEGRITETA</p> <p>Član 12</p> <p>Član 26</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Krivični zakonik (<i>Sl.gl. RS 107/05</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.gl. RS 115/05</i>) • Zakon o programu zaštite učesnika u krivičnom postupku (<i>Sl.gl. RS 85/05</i>) • Zakon o izvršenju krivičnih sankcija (<i>Sl.gl. RS 85/05</i>) • Zakon o prekršajima (<i>Sl.gl. RS101/05</i>) • Porodični zakon (<i>Sl.gl. RS 18/05</i>) • Zakon o policiji (<i>Sl.gl. RS 101/05</i>) član 10. stav 1. tačka 1 i član 74. 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 5 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 7, 10 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 3 • Konvencija protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni i postupaka - UN • Evropska konvencija o sprečavanju mučenja i nehumanih ili ponižavajućih kazni i postupaka - SE • Konvencija o pravima deteta-UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Opcioni protokol uz Konvenciju UN protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni ili postupaka - UN

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo.	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
3. Ustav RS predviđa zabranu mučenja i, ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja ali izostavlja zabranu svirepog ili nečovečnog postupanja ili kažnjavanja na čijoj razlici insistira Evropski sud za ljudska prava u svojim presudama.	2.2.		- Izmeniti Ustav RS		Ustav Republike Srbije
4. Ustav RS predviđa da se za vreme ratnog stanja mogu ograničiti pojedina prava i slobode čoveka, a da se pri tome ne navodi da se od ovog ograničenja odstupa kada je reč o nepovredivosti fizičkog i psihičkog integriteta.	2.2.		- Izmeniti Ustav RS		Ustav Republike Srbije
5. Krivični zakonik predviđa u čl. 137 zlostavljanje i mučenje kao posebno krivično delo, ali ne predviđa teži oblik ovog dela.	2.2.		- Dopuniti Krivični zakonik RS čl.137 stav 3 u smislu određivanja težeg oblika ovog krivičnog dela kako bi bio usklađen sa Evropskom konvencijom o zabrani mučenja i nehumanih ili ponižavajućih kazni i postupaka SE		Krivični zakonik
6. Zakon o maloletnim izvršiocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica - čl. 152 propisuje poseban način postupanja učesnika u postupku sa idejom da se u postupanju prema maloletnim licima oštećenim krivičnim delom vodi računa o njegovom uzrastu, svojstvima ličnosti, obrazovanju i prilikama u kojima živi, posebno nastojeći da se izbegnu moguće štetne posledice postupka po njegovu ličnost. Specifično je da se nigde u ovim odredbama izričito ne spominje isključenje javnosti.	2.3.	Pravo na privatnost; Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života; Posebna zaštita porodice, majke i deteta	- Sugerisati Ministarstvu pravde da se izvrše izmene i dopune Zakona o maloletnim izvršiocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica u delu koji govori o položaju i pravima oštećenih maloletnika, i izričito predvideti posebnim članom (koji bi bio adekvatan čl.55), zabranu svakog vida (neposrednog i posrednog) saopštavanja javnosti podataka o identitetu maloletnog oštećenog - Izričito sankcionisati svako postupanje, odnosno saopštavanje javnosti bilo kakvih podataka o ličnosti oštećenih maloletnih lica, pa makar to saopštavanje bilo i posrednim putem, tako što se objavljuju drugi podaci na osnovu kojih bi se moglo zaključiti o kom maloletnom licu se radi		Zakon o maloletnim izvršiocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica

<p>- Čl. 55 govori o postupku prema maloletniku kao izvršiocu krivičnog dela i izričito propisuje da se bez izričito propisuje da se bez dozvole suda ne sme objaviti tok krivičnog postupka ni odluka donesena u tom postupku.</p>			<p>- Radi zaštite psihofizičkog integriteta maloletnika i njegove privatnosti izričitim zakonskim odredbama u ovom zakonu neophodno je upodobiti položaje maloletnih oštećenih lica i maloletnih izvršilaca krivičnih dela</p>		
<p>7. Zakon o maloletnim izvršiocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica-čl. 68 - predviđa "da maloletnik izdržava pritvor odvojeno od punoletnih lica, ali dopušta mogućnost da izuzetno sudija za maloletnike odredi da maloletnik bude u pritvoru sa punoletnim licima, kada proceni da ono ne bi štetno uticalo na maloletnika, a u suprotnom bi usamljenje maloletnika duže trajalo i ostavilo štetne posledice po razvoj njegove ličnosti". Ovaj član nije usaglašen sa čl. 10 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima koji u stavu 26 izričito utvrđuje da su mladi okrivljeni odvojeni od odraslih i o njihovim slučajevima se rešava što je moguće pre. Zakon dozvoljava proizvoljnost i različita tumačenja koja mogu da ugroze i povrede osnovne principe humanosti i dostojanstva čoveka.</p>	2.4.		<p>- Izričitom zakonskom odredbom treba potpuno isključiti mogućnost zajedničkog pritvora, bez obzira na stručnu osposobljenost i shodno tome, pretpostavku ispravne procene da li maloletnik može da se nađe u pritvoru sa punoletnim licima ili ne</p>		<p>Zakon o maloletnim izvršiocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica</p>
<p>8. Zakon o zaštiti od elementarnih i drugih većih nepogoda iz 1977. godine neprimenjiv je u praksi: postavlja se pitanje nadležnosti za proglašenje elementarne nepogode, njeno rukovođenje i razgraničenje nadležnosti republičkih, pokrajinskih i lokalnih organa. Ne postoji institut proglašenje elementarne nepogode niti posledica koje ona izaziva.</p>	2.5.		<p>- Doneti zakon koji obezbeđuje efikasnu zaštitu stanovništva i njihove imovine od katastrofe većih razmera a u cilju stvaranja novog koncepta sistema civilne zaštite i pristupiti izradi sistemskog zakona koji bi u celini ili većim delom uredio pitanje zaštite i spasavanja</p>		<p>Zakon o zaštiti od elementarnih i drugih većih nepogoda</p>
<p>9. Porodični zakon u čl. 263 predviđa obavezu prijavljivanja zlostavljanja i zanemarivanja deteta ali ne postoje nikakve sankcije ukoliko se ne postupi po ovoj odredbi, ali je još veći problem što nakon prijave često ne postoji adekvatno rešenje,</p>		<p>Posebna zaštita porodice, majke i deteta</p>	<p>- Predvideti sankcije za lica koja ne postupaju shodno čl. 263 Porodičnog zakona</p>		<p>Porodični zakon</p>

što usporava rad organa starateljstva, a dešava se i da reakcija izostane.					
10. Porodični zakon zabranjuje nasilje u porodici, ali ne predviđa upravne mere koje bi doprinele istovremenoj reakciji i prekidanju nasilja. Nisu predviđeni upravnopravni mehanizmi koji bi do donošenja sudske odluke zaštitili žrtve nasilja. U situacijama koje predstavljaju nasilje, ali koje nemaju elemente krivičnog dela sa uslovima za izricanje pritvora, do momenta donošenja mera zaštite ne postoji mehanizam kojim bi se nasilnik sprečio da ponovi nasilno ponašanje.		Posebna zaštita porodice, majke i deteta	- Predvideti upravnopravne mehanizme u Porodičnom zakonu		Porodični zakon
11. Zakon o policiji, čl. 100 predviđa pod kojim uslovima ovlašćeno službeno lice ima pravo da upotrebi vatreno oružje. Stav 5 čl. 100 da službeno lice može upotrebiti vatreno oružje samo ako primenom drugih sredstava prinude nije moguće postići rezultat prilikom izvršenja zadatka i to kada je apsolutno nužno da se odbije napad na objekat ili lice koje obezbeđuje objekat, a u slučaju neposredne opasnosti po život. Ovaj uslov nije dovoljno dobro definisan kako bi bio u skladu sa čl. 2 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.			- Izmeniti Zakon o policiji i precizirati uslov u čl. 100		Zakon o policiji
12. Zakon o policiji, čl. 86 predviđa da je obaveza ovlašćenog službenog lica da o svakoj upotrebi sile podnese izveštaj nadređenom policijskom službeniku, što je moguće pre, a najkasnije u roku od 24h. Primećuje se nedostatak u tome da ne postoji obaveza podnošenja kopije izveštaja nadležnom sudu, odnosno javnom tužiocu koji bi eventualno mogao tražiti pokretanje istrage, odnosno otvaranje krivičnog postupka kada smatra da za to postoji potreba.			- Izmeniti Zakon o policiji, čl.86		Zakon o policiji

<p>13. Ustav RS predviđa zabranu mučenja, ponižavajućeg kažnjavanja i postupanja, ali za razliku od Povelje, čl. 7 Pakta o građanskim i političkim pravima i čl. 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama izostavlja zabranu svirepog i nečovečnog postupanja i kažnjavanja. Sličan propust postoji i u formulaciji zabrane vršenja eksperimenata bez pristanka pojedinca. Za razliku od Povelje, Ustav RS ne zahteva izričito da taj pristanak bude «slobodan», iako je upravo to ključna reč cele formulacije u čl. 7 Pakta o građanskim i političkim pravima, jer nedostatak slobodnog pristanka već ukazuje na ponižavajuće i nečovečno postupanje.</p>			<p>- Izmeniti Ustav Republike Srbije</p>		<p>Ustav Republike Srbije</p>
---	--	--	--	--	--------------------------------------

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>3. ZABRANA ROPSTVA, POLOŽAJA SLIČNOG ROPSTVU I PRINUDNOG RADA</p> <p>Član 13</p> <p>Član 35</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o odbrani SRJ (<i>Sl.list SRJ 43/94, 11/95, 28/96, 32/99, 44/99, 3/02</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl.gl. RS 107/05</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.gl. RS 115/05</i>) • Zakon o izvršenju krivičnih sankcija (<i>Sl.gl. RS 85/05</i>) • Zakon o radu (<i>Sl.gl.RS 24/05, 61/05</i>) • Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala (<i>Sl.gl. RS 42/02, 27/03, 39/03, 67/03, 29/04, 58/04, 45/05, 61/05</i>) • Zakon o uslovima za uzimanje i presađivanje delova ljudskog tela (<i>Sl.gl. RS 101/05</i>) • Zakon o kretanju i boravku stranaca (<i>Sl. list SFRJ, 56/80, 53/85, 30/89, 26/90, 53/91, Sl. list SRJ, 24/94, 28/96, 68/2002 i Sl. list Srbije i Crne Gore, 12/2005</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 4 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 8 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 4 • Konvencija o ropstvu - UN + dva protokola • Protokol o izmenama i dopunama Konvencije o ropstvu "Službeni list FNRJ - Međunarodni ugovori", broj: 6/55, • Protokol o izmenama i dopunama Konvencije o ropstvu "Službeni list FNRJ - Međunarodni ugovori", broj: 4/56, • Konvencija o suzbijanju i ukidanju trgovine licima i eksploatacije prostituisanja drugih - UN • Međunarodna konvencija o suzbijanju trgovine ženama i decom - UN • Međunarodna konvencija o suzbijanju trgovina belim robljem - UN • Dopunska konvencija o ukidanju ropstva, trgovine robljem i ustanova i praksi sličnih ropstvu - UN • Konvencija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala sa dopunskim protokolom za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima naročito ženama i decom – UN • Konvencija o prinudnom radu br. 29-UN • Konvencija o pravima deteta sa Protokolom - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska konvencija o ostvarivanju dečjih prava - SE • Rezolucija EU o doprinosu civilnog društva nalaženju nestale ili seksualno zlostrebljene dece - EU • Konvencija o borbi protiv trgovine ljudskim bićima - SE

Osnova	Prava	Zakonodavstvo			Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
		Savezni	Državna zajednica	Republički	Ratifikovani	Potpisani i drugi
					<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija MOR 182 o najgorim oblicima dečijeg rada i preporuke MOR broj 190 o zabrani i hitnoj akciji za ukidanje najgorih oblika dečijeg rada - MOR • Opcioni protokol uz Konvenciju o pravima dece koji se odnosi na prodaju dece, dečju prostituciju i dečju pornografiju - UN • Opcioni protokol uz Konvenciju o pravima dece koji se odnosi na uključivanje dece u oružane sukobe - UN • Konvencija o noćnom radu dece u industriji - MOR-K-90 • Konvencija o minimalnim godinama starosti za zasnivanje radnog odnosa - MOR-K-138 • Konvencija o minimalnim godinama starosti za zapošljavanje na podzemnim radovima u rudnicima - MOR-K-123 • Preporuka o minimalnim godinama života za zapošljavanje na podzemnim radovima u rudnicima - MOR-P-124 • Preporuka o uslovima zapošljavanja omladine na podzemnim radovima u rudnicima - MOR-P-125 • Preporuka koja se odnosi na minimalne godine starosti za zaposlenje na podzemnim radovima u rudnicima uglja - MOR-P-96 • Konvencija koja se odnosi na minimalne godine starosti za prijem na ribarski posao - MOR-K-112 • Konvencija o obaveznom lekarskom pregledu dece i mladića zaposlenih na brodovima - MOR-K-16 • Konvencija o utvrđivanju minimuma godina starosti za prijem dece na pomorske radove - MOR-K-58 • Drugi protokol protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom -UN 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo.	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
14. Ustav Republike Srbije ni u jednom članu ne propisuje zabranu držanja u ropskom položaju.	3.1.		- Prilikom donošenja novog Ustava Republike Srbije trebalo bi uzeti u obzir unošenje odredbi o zabrani držanja u ropskom položaju		Ustav Republike Srbije
15. Ustav Republike Srbije u čl.35 izričito zabranjuje prinudni rad, ali ne propisuje koja se vrsta rada neće smatrati prinudnim radom.	3.1.		- U novom Ustavu RS ovu prazninu bi trebalo uzeti u obzir i definisati koji se poslovi neće smatrati prinudnim radom		Ustav Republike Srbije
16. Krivični zakonik, čl.388 sankcioniše nasilno uzimanje ljudskih organa ili delova radi presađivanja. Nedostatak ovog zakona je da je izjednačena krivična odgovornost lica koja daju uz naknadu deo svog tela, odnosno organ, sa krivičnom odgovornošću lica koja uz naknadu daju deo tela, odnosno organ drugog žmog ili umrlog lica radi presađivanja i u tome posreduju. Za sve oblike pomenutog dela predviđena je ista maksimalna kazna zatvora, do 3 godine.	3.1.		- Izmieniti Krivični zakonik, pooštriti kaznu zatvora za lica koja trguju delovima tela odnosno organima drugog žmog ili umrlog lica		Krivični zakonik
17. Krivični zakonik ni u jednom članu ne predviđa krivičnu odgovornost lica koje uz naknadu daje deo svog tela odnosno organ.	3.1.		- Inkriminisati i ovaj oblik trgovine ljudskim organima u Krivičnom zakoniku RS		Krivični zakonik
18. Krivični zakonik u čl.350 predviđa kao krivično delo nedozvoljeni prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi, ali ne predviđa nehumano ili ponižavajuće postupanje, uključujući tu i eksploataciju migranata kao kvalifikovani oblik ovog dela. Ovo predstavlja odstupanje od Drugog Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom.	3.1.		- Uskladiti čl. 350 Krivičnog zakonika RS sa Drugim Protokolom protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom		Krivični zakonik

<p>19. Zakon o odbrani SRJ propisuje radnu obavezu za vreme ratnog stanja, neposredne ratne opasnosti ili vanrednog stanja ali ne propisuje dužinu trajanja radne obaveze pojedinca te je ostavljen prostor za proizvoljno trajanje ove obaveze.</p>	3.1.		<p>- Otkloniti ovu neusklađenost Zakona o odbrani, uskladiti zakon sa konvencijom Međunarodne organizacije rada br. 29 o prinudnom radu koja u čl. 12 propisuje maksimalan period od 60 dana tokom godine kada pojedinac može biti primoran na obavezan rad</p>		<p>Zakon o odbrani SRJ</p>
<p>20. Čl. 24 Zakona o odbrani SRJ kojim se propisuje radna obaveza za sve radno sposobne građane koji su navršili 15 godina života nije u skladu sa čl. 11 Konvencije MOR br. 29 o Prinudnom radu.</p>	3.1.	<p>Posebna zaštita porodice, majke i deteta</p>	<p>- Treba uskladiti čl. 14 Zakona o odbrani sa čl. 11 Konvencije MOR br.29 o Prinudnom radu, koji predviđa da se obaveznom radu mogu podvrgnuti samo stariji od 18 i mlađi od 45 godina života</p>		<p>Zakon o odbrani SRJ</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>4. PRAVO NA SLOBODU I BEZBEDNOST</p> <p>Član 14</p> <p>Član 15, 16</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o prelaženju državne granice i kretanju u graničnom pojasu (<i>Sl. list SFRJ 34/79, 56/80, 53/85, Sl. list SRJ 24/94, 28/96, 68/02</i>) • Zakon o putnim ispravama jugoslovenskih državljana (<i>Sl. list SRJ 33/96, 49/96, 12/98, 16/99, 35/99, 44/99, 15/00, 7/01, 71/01, 23/02, 53/02, 68/02, 5/03</i>) • Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti koje ugrožavaju celu zemlju (<i>Sl. list SRJ, 46/96, 12/98, 37/02</i>) • Zakon o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima (<i>Sl. list SFRJ, 50/88, 63/88, 80/89, 29/90, 11/91, Sl. list SRJ 34/92, 13/93, 24/94, 41/94, 28/96, 3/02</i>) • Zakon o kretanju i boravku stranaca (<i>Sl. list SFRJ, 56/80, 53/85, 30/89, 26/90, 53/91, Sl. list SRJ, 24/94, 28/96, 68/2002 i Sl. list Srbije i Crne Gore, 12/2005</i>) • Zakon o saradnji Srbije i Crne Gore sa Međunarodnim tribunalom za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (<i>Sl. list SRJ, br. 18/02, Sl. list Srbije i Crne Gore 16/03</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl. gl. RS 107/05</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl. gl. RS 115/05</i>) • Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala (<i>Sl. gl. RS 61/05</i>) • Zakon o prekršajima (<i>Sl. gl. SRS 44/89, Sl. gl. RS 21/90, 11/92, 6/93, 20/93, 53/93, 67/93, 28/94, 16/97, 37/97, 36/98, 44/98, Sl. list SRJ 62/01, Sl. gl. RS 65/01, 55/2004, 101/05</i>) • Zakon o parničnom postupku (<i>Sl. list SFRJ 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, 35/91, Sl. list SRJ 27/92, 31/93, 24/94, 12/98, 15/98, 3/02, Sl. gl. RS 125/04</i>) • Zakon o vanparničnom postupku (<i>Sl. gl. SRS 25/82, 48/88, Sl. gl. RS 46/95, 18/05</i>) • Zakon o zdravstvenoj zaštiti (<i>Sl. gl. RS 17/92, 26/92, 50/92, 52/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96, 18/2002, 107/05</i>) • Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (<i>Sl. gl. RS 125/04</i>) • Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima (<i>Sl. gl. RS 25/97</i>) • Zakon o policiji (<i>Sl. gl. RS 101/05</i>) - čl. 53. i 54. • Zakon o izvršenju krivičnih sankcija (<i>Sl. gl. RS 85/05</i>) • Zakon o programu zaštite učesnika u krivičnom postupku (<i>Sl. gl. RS 85/05</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 3, 9 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 9, čl 14 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 5, protokol 4, čl 1, 2, 3 • Evropska konvencija o ekstradiciji - SE • Evropska konvencija o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima - SE • Evropska konvencija o transferu osuđenih lica - SE • Evropska konvencija o međunarodnom važenju krivičnih presuda - SE 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>21. Rešenja Zakonika o krivičnom postupku koja se odnose na dužinu trajanja pritvora u ekstradicionom postupku nisu usaglašena sa međunarodno pravnim aktima. Predviđeno je da pritvor u ekstradicionom postupku može trajati do izvršenja odluke o ekstradiciji, ali ne duže od jedne godine od dana pritvaranja. U ovaj rok računa se i vreme u kome je strana država u obavezi da podnese molbu za ekstradiciju stranca, a koji ne može biti duži od dva meseca odnosno sa produženjem do tri meseca od dana pritvaranja.</p> <p>Mogućnost pritvaranja lica dva odnosno tri meseca (rok za dostavljanje molbe za izdavanje) je u savremenim uslovima komuniciranja predugačak.</p>	4.4.		<ul style="list-style-type: none"> - Preispitati odredbe Zakonika o krivičnom postupku o mogućnosti trajanja ekstradicionog pritvora do jedne godine od dana pritvaranja i uskladiti ih sa čl. 9 tačka 3 i čl. 14 tačka 3 pod c) Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i čl. 5 tačka 1 i 3 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Skraćivanje trajanja pritvora omogućiće poštovanje ljudskih prava i brže izvršavanje međunarodno pravnih obaveza u stvarima ekstradicije. Uticaće i na efikasniji rad sudova i drugih državnih organa nadležnih za postupanje u stvarima ekstradicije. 	<ul style="list-style-type: none"> - Prema Evropskoj konvenciji o ekstradiciji on iznosi 18 dana uz mogućnost produženja do 40 dana 	Zakonik o krivičnom postupku
<p>22. Zakonik o krivičnom postupku, kada je u pitanju osnov za određivanje pritvora, čl.142, stav 2, tačka 5, prema kome se može odrediti pritvor kada se radi o krivičnom delu za koje je propisana kazna zatvora preko 10 godina i ako je to opravdano zbog načina izvršenja ili drugih posebno teških okolnosti krivičnog dela, može se postaviti pitanje usklađenosti ove odredbe sa čl. 5 Evropske Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.</p>	4.1.	Pravo na pravno sredstvo	<ul style="list-style-type: none"> - Uskladiti čl.142, stav 2, tačka 5. Zakonika o krivičnom postupku sa čl. 5. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. 		Zakonik o krivičnom postupku
<p>23. Kada je u pitanju dužina trajanja pritvora, trebalo bi preispitati čl.144 i 146 Zakonika o krivičnom postupku da li su u skladu sa evropskim standardima i odredbama Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.</p>	4.1.	Pravo na pravno sredstvo	<ul style="list-style-type: none"> - Uskladiti čl. 144 i čl. 146 Zakonika o krivičnom postupku, koji se odnose na dužinu trajanja pritvora, sa čl. 5 stav 3 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (koji daje pravo svakom ko je uhapšen da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu pre suđenja) i praksom Evropskog suda za ljudska prava. 		Zakonik o krivičnom postupku

<p>24. Zakonik o krivičnom postupku, kada su u pitanju garancije priznate licu lišenom slobode (čl. 227 i čl.229) u potpunosti su obezbeđeni standardi iz Evropske konvencije. U čl.5, stav 1, tačka 8 dato je pravo licu lišenom slobode da pokrene postupak pred sudom za ispitivanje zakonitosti lišenja slobode, ali ovako određeno pravo nije u potpunosti jasno određeno jer nije određeno pred kojim sudom i na koji način će se pokretati ovaj postupak.</p>	4.1.	Pravo na pravno sredstvo	- Precizirati odredbe koje se odnose na postupak ispitivanja zakonitosti lišenja slobode, određivanjem pred kojim sudom i načina na koji se postupak pokreće.		Zakonik o krivičnom postupku
<p>25. Zakon o izvršenju krivičnih sankcija vrlo detaljno i restriktivno reguliše ograničenja prava čoveka i građanina u postupku izvršenja kazne zatvora. Može se reći da zakonodavstvo u oblasti izvršenja krivičnih sankcija poštuje međunarodne standarde prilikom normativnog regulisanja prava i sloboda u postupku izvršenja kazne zatvora.</p> <p>Zaštita prava osuđenih lica, kao i sistem kontrole izvršenja zavodskih sankcija bazira se isključivo na unutrašnjoj kontroli. Ovo znači da se osuđenik na postupanje zavodske administracije žali istoj administraciji, samo većoj instanci što je neprihvatljivo sa stanovišta međunarodnih standarda, koji osim unutrašnje predviđaju i sudsku kontrolu izvršenja krivičnih sankcija, gde se pre svega misli na Evropski sud za ljudska prava. Ovo bi značilo da se osuđenici (kao i svi drugi građani) individualnom predstavkom mogu obraćati sudu (Evropskom sudu za ljudska prava) ako smatraju da je neko njihovo pravo povređeno.</p>	4.3.	Pravo na pravno sredstvo	- Razmotriti pitanje sudskih ingerencija (intervencija) u oblasti izvršenja krivičnih sankcija sa aspekta obezbeđenja zaštite prava osuđenika, kao i sa aspekta međunarodnih standarda (Evropska konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda). Ovo bi značilo da se osuđenici (kao i svi drugi građani) individualnom predstavkom mogu obraćati sudu (Evropskom sudu za ljudska prava) ako smatraju da je neko njihovo pravo povređeno.		Zakon o izvršenju krivičnih sankcija
<p>26. Zakonik o krivičnom postupku, prema čl. 534, predviđa da se strane krivične presude mogu izvršavati u našoj zemlji u odnosu na sankciju kako je to predviđeno međunarodnim ugovorom ili na osnovu uzajamnosti i ako sankciju izrekne naš sud u skladu sa domaćim zakonodavstvom.</p>	4.2.	Pravo na pravno sredstvo; Pravo na odbranu	- Izmeniti odredbu čl. 534 Zakonika o krivičnom postupku i na potpun način regulisati pitanje izvršenja stranih krivičnih presuda, kako u vezi sa ovim pitanjem ne bi došlo do povrede osnovnih ljudskih prava, pre svega prava na odbranu i prava na slobodu.		Zakonik o krivičnom postupku

<p>- Rešenja u pogledu izvršenja stranih krivičnih presuda su nepotpuna i neprecizna što u praksi dovodi do određenih problema, a vrlo često i povreda ljudskih prava, a pre svega prava na odbranu i prava na slobodu.</p> <p>- Problemi nastaju kada sa nekom zemljom ne postoji međunarodni ugovor, već se postupak izvršenja krivičnih presuda odvija po principu uzajamnosti, i tada se primenjuju odredbe ZKP.</p>			<p>- Potrebno je izvršiti obimnu reformu ovog pitanja u smislu njegovog potpunog uređenja, naročito u pogledu pretpostavki za izvršenje presude i u tom smislu prava osuđenih lica. Naročito bi trebalo ispitati mogućnost, radi ostvarivanja prava na odbranu osuđenog, da osuđeni prisustvuje sednici veća, kada za to postoje mogućnosti.</p>		
<p>27. Krivični zakonik u čl. 107 stav 7 predvideo je da se u slučaju nastupanja apsolutne zastarelosti započeto izvršenje kazne obustavlja. Iako ovakvo regulisanje ovog pitanja ima određenih prednosti, ipak se može reći da ima i svoje negativne efekte, pre svega kada je u pitanju postizanje svrhe kažnjavanja i u vezi sa tim resocijalizacije osuđenih lica. U ovakvim situacijama po pravilu se radi o licima koja izbegavaju izvršenje kazne, očekujući upravo da nastupi njena zastarelost.</p>	4.7.		<p>- Preispitati odredbu čl. 107 stav 7 Krivičnog zakonika RS prema kojoj u slučaju nastupanja apsolutne zastarelosti izvršenja kazne, započeto izvršenje kazne se obustavlja. Ovo iz razloga ostvarivanja svrhe izricanja krivičnih sankcija, odnosno resocijalizacije osuđenih lica i suzbijanja kriminaliteta.</p>		Krivični zakonik
<p>28. Pravna praznina u obavljanju delatnosti fizičko tehničkog i obezbeđivanja i detektivske delatnosti (prestao je da važi Zakon o sistemu društvene samozaštite, kojim je bilo uređeno i pitanje fizičko- tehničkog uređenja objekta i imovine) - u međuvremenu je osnovano niz preduzeća i radnji kojima je osnovna ili jedina delatnost vršenje poslova obezbeđivanja lica i objekata ili obavljanje detektivske delatnosti.</p>	4.5.	<p>Pravo na imovinu; Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života; Nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta</p>	<p>- Doneti Zakon o fizičko-tehničkom obezbeđenju RS kojim bi se uredili: način, obim i uslovi za obavljanje delatnosti fizičko-tehničkog obezbeđenja i detektivske delatnosti, stavljajući preduzeća i lica koja ih obavljaju pod veći stepen kontrole od strane nadležnih državnih organa, kako je to već učinjeno u najvećem broju država sa većom pravnom tradicijom u pogledu regulisanja ovih delatnosti.</p>	<p>Najvažniji opšti pravni principi za osnivanje, funkcionisanje i kontrolu agencija, iz uporedne prakse razvijenih evropskih zemalja navedeni u dokumentu (Ref. doc 4.5.)</p>	Zakon o fizičko-tehničkom obezbeđenju

<p>29. Zakon o zdravstvenoj zaštiti, čl. 44 predviđa mogućnost prinudne hospitalizacije, a da postojeća proceduralna pravila (na koja upućuje st. 3 govoreći o posebnom propisu) ne pružaju dovoljnu zaštitu od potencijalnih zloupotreba i grešaka. Ova odredba je u suprotnosti sa čl. 5 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer norma koja daje lekaru ova ovlašćenja nije smela stupiti na snagu pre donošenja posebnih proceduralnih propisa kojima se valjano obezbedila zaštita kako od proizvoljnosti tako i profesionalnih lekarskih grešaka pri ovakvim lišavanjima slobode.</p> <p>Zakon o vanparničnom postupku ne pruža dovoljno zaštite jer nije predviđeno da se prinudno hospitalizovanom licu postavlja zastupnik za konkretan slučaj koji će se starati o njegovim interesima. Mogućnost predviđena da se lice zadrži bez sudske odluke i više od mesec dana, predstavlja prekomerno ograničenje zajemčenog prava na slobodu.</p>		<p>Pravo na zaštitu zdravlja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Izmeniti Zakon o vanparničnom postupku ili doneti nove propise kojima bi se otklonili postojeći nedostaci i pravo na slobodu u ovom osetljivom aspektu osiguralo na praktičan i efikasan način u skladu sa evropskim standardom. - Doneti proceduralna pravila koja se odnose na mogućnost prinudne hospitalizacije. 		<p>Zakon o vanparničnom postupku</p> <p>Zakon o zdravstvenoj zaštiti</p>
<p>30. Ustav Republike Srbije ne pruža garancije licu lišenom slobode da bude obavešteno o razlozima hapšenja i optužbi na jeziku koji razume.</p>			<ul style="list-style-type: none"> - Izmeni Ustav RS i uskladiti ga sa čl. 9 Pakta o građanskim i političkim pravima i čl. 5 st.2. Evropske konvencije. 		<p>Ustav Republike Srbije</p>
<p>31. Zakon o prekršajima ima odredbe o zadržavanju lica koje nisu u skladu sa međunarodnim standardima. U čl. 168 propisano je obavezno zadržavanje alkoholisanih lica, vozača motornih vozila sa 1,2 g/kg ili više alkohola u krvi ili pod dejstvom omamljujućih sredstava, kao i lica koja odbijaju da se podvrgnu ispitivanju na prisustvo alkohola ili drugih omamljujućih sredstava. Opšti standard je da lišenje slobode mora uvek da bude opravdano potrebno i tu opravdanost treba da ceni sud u svakom konkretnom slučaju.</p>			<ul style="list-style-type: none"> - Uskladiti Zakon o prekršajima sa međunarodnim standardima. 		<p>Zakon o prekršajima</p>

<p>32. Prema Zakonu o vanparničnom postupku, sud može rešenjem odrediti da lice prema kome se vodi postupak za lišenje poslovne sposobnosti, privremeno, ali najduže tri meseca, bude smešteno u odgovarajuću zdravstvenu organizaciju. Međutim, problematična je odredba po kojoj se odluka o zadržavanju može doneti i u roku od 30 dana ukoliko je potrebno veštačenje lekara. Takvo odsustvo momentalne sudske kontrole otvara prostor za moguće zloupotrebe i neopravdano ograničenje slobode ličnosti.</p>			<p>- Izmeniti Zakon o vanparničnom postupku.</p>		<p>Zakon o vanparničnom postupku</p>
--	--	--	--	--	---

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>5. PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE</p> <p>Član 17</p> <p>Član 22, 24</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o opštem upravnom postupku (<i>Sl. list SRJ 33/97, 31/2001</i>) • Zakon o upravnim sporovima (<i>Sl. list SFRJ 4/77, 36/77, Sl. list SRJ 27/92, 31/93, 24/94, 46/96</i>) • Zakon o privrednim prestupima (<i>Sl. list SFRJ 4/77, 32/77, 14/85, 74/87, 57/89, 3/90, Sl. list SRJ 27/92, 24/94, 28/96, 64/2001</i>) • Zakon o advokaturi (<i>Sl. list SRJ 24/98, 26/98, 69/00, 11/02, 72/2002</i>) • Zakon o Sudu Srbije i Crne Gore (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore, 26/2003</i>) • Zakon o prenošenju nadležnosti sudova, vojnih tužilaštva i vojnog pravobranilaštva na organe država članica (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 55/2004</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl. gl. RS 107/2005</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl. gl. RS 115/2005</i>) • Zakon o parničnom postupku (<i>Sl. gl. RS 125/2004</i>) • Zakon o vanparničnom postupku (<i>Sl. gl. RS 18/2005</i>) • Zakon o izvršnom postupku (<i>Sl. list SRJ 28/00, 73/00, 71/01, Sl. gl. RS 125/2004</i>) • Zakon o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka (<i>Sl. gl. RS 32/91</i>) • Zakon o sudijama (<i>Sl. gl. RS 63/01, 42/02, 60/02, 17/03, 25/03, 27/03, 29/04, 35/04, 44/04, 61/2005, 101/05</i>) • Zakon o uređenju sudova² (<i>Sl. gl. RS 63/01, 42/02, 27/03, 130/03, 29/2004, 101/05</i>) • Zakon o Visokom Savetu Pravosuđa (<i>Sl. gl. RS 63/01, 42/02, 39/03, 41/03, 44/04, 61/2005</i>) • Zakon o sedištimama i područjima sudova i javnih tužilaštva (<i>Sl. gl. RS 63/01, 42/2002</i>) • Zakon o prekršajima (<i>Sl. gl. RS 101/05</i>) • Zakon o javnom pravobranilaštvu (<i>Sl. gl. RS 43/91</i>) • Zakon o javnom tužilaštvu (<i>Sl. gl. RS 63/01, 42/02, 39/03, 44/04, 51/04, 61/2005</i>) • Zakon o preuzimanju nadležnosti vojnih sudova, vojnih tužilaštava i vojnih pravo-branilaštava (<i>Sl. gl. RS 137/2004</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 10, 8 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 14 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 6, protokol 4, čl 1 • Evropska konvencija o ekstradiciji - SE • Dodatni Protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji - SE • Drugi dodatni Protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji - SE • Evropska konvencija o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima - SE • Dopunski protokol uz Evropsku konvenciju o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima - SE • Evropska konvencija o prenosu postupka u krivičnim stvarima - SE • Konvencija o transferu osuđenih lica - SE • Dodatni protokol uz Konvenciju o transferu osuđenih lica - SE • Evropska konvencija o međunarodnoj važnosti krivičnih presuda - SE 	<ul style="list-style-type: none"> • Drugi dopunski protokol uz Evropsku konvenciju o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima - SE • Konvencija o međusobnoj pomoći u krivičnim stvarima između država članica Evropske unije - EU • Protokol uz Konvenciju o međusobnoj pomoći u krivičnim stvarima između država članica Evropske unije – EU • Zajednička akcija o adekvatnom postupku kod pružanja međusobne pravne pomoći u krivičnim stvarima - EU • Model Ugovora o uzajamnoj pomoći u krivičnim stvarima - UN • Ugovor o saradnji u sprečavanju i suzbijanju prekograničnog kriminala - SECI • Povelja o organizaciji i delovanju Inicijative za saradnju u Jugoistočnoj Evropi - SECI regionalnog centra (SECI centra) za suzbijanje prekograničnog kriminala - SECI • Sporazum između država članica Evropske zajednice o olakšanju i modernizaciji metoda prenošenja zahteva za ekstradiciju – EU • Konvencija o pojednostavljenju postupka ekstradicije između članica Evropske unije - EU

² čl.od 21. do 28. stupaju na snagu 1. januara 2007. godine

Osnov a	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
			<ul style="list-style-type: none"> • Evropska konvencija o nadzoru uslovno osuđenih ili uslovno oslobođenih lica - SE • Statut Saveta Evrope s tekstovima statutarog karaktera, odnosno statutarim rezolucijama, te s izmenama koje uključuju poslednju - SE 	<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija o ekstradiciji između država članica Evropske unije - EU • Model ugovora o ekstradiciji - UN • Sporazum između država članica Evropske zajednice o transferu postupka u krivičnim stvarima - EU • Sporazum između država članica Evropske zajednice o primeni Konvencije Saveta Evrope o transferu osuđenih lica - EU • Konvencija između država članica Evropske zajednice o izvršenju stranih krivičnih presuda - EU • Konvencija između država članica Evropske zajednice o izbegavanju dvostrukog kažnjavanja - EU • Evropska zatvorska pravila - SE • Osnovni principi o nezavisnosti sudstva - UN • Deklaracija o osnovnim principima pravde za žrtve kriminaliteta i zloupotrebe vlasti - UN • Skup principa o zaštiti svih lica podvrgnutih bilo kom obliku pritvora ili zatvora - UN • Principi medicinske etike koji se odnose na ulogu zdravstvenog osoblja, naročito lekara, u zaštiti zatvorenika i pritvorenih lica od torture i drugih svirepih, nehumanih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja - UN • Garancije za zaštitu prava lica nad kojima treba da bude izvršena smrtna kazna - UN • Standardna minimalna pravila o postupanju sa zatvorenicima - UN • Standardna minimalna pravila UN za ostvarivanje pravosuđa prema maloletnicima (Pekinška pravila) - UN • Kodeks ponašanja lica odgovornih za primenu zakona - UN • Osnovni principi o upotrebi sile ili oružja od strane službenih lica koja su odgovorna za primenu zakona - UN • Smernice UN u odnosu na ulogu tužilaca u postupku - UN • Osnovni principi UN o ulozi advokata - UN • Evropski sporazum u vezi sa učešćem lica u postupku pred Evropskim sudom za ljudska prava - SE • Poslovnik Evropskog suda za ljudska prava - SE

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>33. Zakonik o krivičnom postupku - položaj oštećenog u krivičnom postupku - osumnjichenom, kasnije okrivljenom data su maksimalna prava, a ugrožena su prava oštećenog i nije vođeno računa o oštećenom kao žrtvi krivičnog dela (materijalno, psihički, moralno). Čl. 236 - sužava prava oštećenog jer je državnom tužiocu dato na volju da subjektivno oceni da li je izricanje sankcije pravično ili nije i zakonodavac dozvoljava okrivljenom da nadoknađivanjem štete u potpunosti izbegne krivičnu odgovornost. Oštećenom nije dozvoljeno podnošenje žalbe na presudu već je može pobijati samo u delu koji se odnosi na troškove postupka.</p>	5.1.	Pravo na pravno sredstvo	- Izmeniti Zakonik o krivičnom postupku RS u cilju zaštite položaja oštećenog lica u skladu sa međunarodnim konvencijama i deklaracijama		Zakonik o krivičnom postupku
<p>34. Zakonik o krivičnom postupku sadrži niz rešenja u cilju sprečavanja odugovlačenja krivičnog postupka i sprečavanja zloupotrebe procesnih prava stranaka usmerenih na odugovlačenje postupka. Međutim potrebno je povećanje efikasnosti rada pravosudnih organa u smislu jačanja načela suđenja u razumnom roku.</p>	5.2. 5.3.		- Izmeniti i dopuniti Zakonik o krivičnom postupku u smislu: <ul style="list-style-type: none"> • skraćivanja određenih rokova ili njihovo određivanje gde nisu predviđeni; • povećana odgovornost učesnika u postupku; • češća primena odredaba koje su predviđene protiv odugovlačenja postupka; • bolji materijalni položaj pravosuđa, 	Trebalo bi sagledati rešenja kojima su regulisani parnični, vanparnični i izvršni postupak u i kako je ovo pitanje tretirano u tim postupcima.	Zakonik o krivičnom postupku
<p>35. Suđenje u razumnom roku - neefikasno i neažurno sudstvo - koji rok bi se smatrao razumnim zavisi od okolnosti svakog konkretnog slučaja. Nepotrebna odugovlačenja sudske i upravne vlasti pojačavaju odgovornost države pred Evropskim sudom za ljudska prava. Posebno treba voditi računa o zaštiti ljudskih prava čije sporo rešavanje može dovesti do njihovog trajnog gubitka.</p>	5.2. 5.3. 5.4.		- Preduzeti mere za poboljšanje efikasnosti i ažurnosti pravosudnih organa radi efikasnije zaštite prava, a u cilju izbegavanja negativnih posledica koje mogu za državu nastati obraćanjem građana Evropskom sudu za ljudska prava.		Set zakona o pravosuđu: 1. Zakon o uređenju sudova 2. Zakon o sudijama 3. Zakon o sedištim i područjima sudova i javnih tužilaštava 4. Zakon o Visokom savetu pravosuđa 5. Zakon o javnom tužilaštvu

<p>36. Nepostojanje Zakona o pravnoj pomoći- Protivno praksi Evropskog suda za ljudska prava kod nas pravna pomoć nije shvaćena kao obaveza države već kao stvar dobre volje što može biti izmenjeno samo tako što će biti priznato u katalogu ljudskih prava i razrađeno zakonom. Uređeni su samo neki vidovi pravne pomoći (u Krivičnom zakoniku i Zakoniku o krivičnom postupku) , dok mnogi vidovi pravne pomoći nisu ni na koji način uređeni niti se praktikuju.</p>			<p>- Novim Ustavom Srbije predvideti pravo na pravnu pomoć kao ljudsko pravo, a doneti Zakon o pravnoj pomoći koji bi razradio pravo na pravnu pomoć.</p>		<p>Ustav Republike Srbije Zakon o pravnoj pomoći</p>
<p>37. Zakon o privrednim prestupima- Iako su privredni prestupi kažnjiva dela, o njima odlučuje privredni, a ne krivični sud. Zakon o privrednim prestupima predviđa primenu nekih odredbi ZKPa, ali one nisu dovoljne da pruže svu zaštitu tako da bi ovaj zakon trebalo uskladiti sa međunarodnim i domaćim standardima.</p>			<p>- Uskladiti Zakon o privrednim prestupima sa međunarodnim i domaćim standardima, sa čl. 6 Evropske konvencije.</p>		<p>Zakon o privrednim prestupima</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>6. PRAVO NA PRAVNO SREDSTVO</p> <p>Član 18</p> <p>Član 22</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o advokaturi (<i>Sl.list SRJ 72/2002</i>) • Zakon o opštem upravnom postupku (<i>Sl.gl SRJ 33/97, 31/01</i>) • Zakon o upravnim sporovima (<i>Sl.gl SRJ 46/96</i>) • Zakon o sudu Srbije i Crne Gore (<i>Sl. list SCG 26/2003</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.gl. RS 115/05</i>) • Zakon o parničnom postupku (<i>Sl.gl. RS 125/2004</i>) • Zakon o izvršnom postupku (<i>Sl.gl. RS 125/2004</i>) • Zakon o vanparničnom postupku (<i>Sl.gl. RS 18/2005</i>) • Zakon o pomilovanju (<i>Sl.gl. RS 49/95, 50/95</i>) • Zakon o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica (<i>Sl.gl RS 85/05</i>) • Zakon o stečajnom postupku (<i>Sl.gl RS 84/04, 85/05</i>) • Zakon o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka (<i>Sl.gl RS 32/91, 67/93, 101/05</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 8 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 14 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 13 • Evropska konvencija o ekstradiciji – SE • Evropska konvencija o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima – SE 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>38. Zakonik o krivičnom postupku (čl. 345 ZKP) - Praksa* pokazuje da u krivičnom postupku u vezi sa isticanjem imovinskopravnog zahteva koji se može odnositi na naknadu štete, povraćaj stvari ili poništaj pravnog posla, dolazi do ograničenja prava na delotvoran pravni lek jer sud najčešće ne rešava o ovom zahtevu i upućuje oštećenog na parnični postupak.</p>	6.5.	Pravo na pravično suđenje	<ul style="list-style-type: none"> - Izmeniti i dopuniti Zakonik o krivičnom postupku i propisati obavezu suda da prilikom rešavanja u krivičnom postupku, a prilikom donošenja presude kojom se optuženi oglašava krivim obavezno odluči o imovinskopravnom zahtevu stranke uz koji je priložena odgovarajuća dokumentacija (to je prvenstveno odlučivanje o delu zahteva za naknadu nematerijalne štete kome sa prilažu računi). 		Zakonik o krivičnom postupku
<p>39. Zakonik o krivičnom postupku, čl. 407, Zakon o opštem upravnom postupku, čl.239 i Zakon o upravnim sporovima, čl.51 ne predviđaju mogućnost ponavljanja postupka pred domaćim organima, a radi postupanja po presudama Evropskog suda za ljudska prava.</p> <p>Problem je pitanje sprovođenja odluka Evropskog suda jer ovaj sud ne može poništavati domaće pravne akte ili dosuđivati druge oblike naknade osim novčane.</p>	6.3. 6.4.	Pravo na pravično suđenje	<ul style="list-style-type: none"> - Reformisati odgovarajuće odredbe navedenih Zakona (čl. 407 Zakonika o krivičnom postupku, čl. 239 Zakona o opštem upravnom postupku i čl. 51 Zakona o upravnim sporovima), a koje se odnose na vanredne pravne lekove i mogućnost podnošenja zahteva za ponavljanje postupka, radi usaglašavanja sa standardima koje je postavila Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i omogućiti da se u ovim procedurama dozvoli ponavljanje postupaka pred domaćim organima, a radi postupanja po presudama Evropskog suda za ljudska prava. Na ovaj način bi se obezbedilo sprovođenje odluka Evropskog suda, s obzirom da Sud ne može da poništi domaće pravne akte niti da naredi izvršenje određene radnje kojom bi se otklonila postojeća povreda. - Ministarstvu pravde kao nadležnom potrebno je predložiti da prilikom donošenja novog Zakonika o krivičnom postupku kao poseban razlog za ponavljanje postupka predvidi i pravnosnažnu presudu Evropskog suda za ljudska prava. 	<ul style="list-style-type: none"> - Treba koristiti rešenje Zakona o parničnom postupku koji u čl. 422. stav 1 tačka 10 predviđa da ako je po pravnosnažno okončanom postupku pred domaćim sudom, Evropski sud za ljudska prava doneo odluku o istom ili sličnom pravnom odnosu protiv Srbije i Crne Gore, dozvolice se ponavljanje postupka u pravnosnažno završenom predmetu po predlogu stranke, bez vremenskog ograničenja, čime će se u potpunosti pred nacionalnim sudom regulisati zaštita ljudskih prava u skladu sa odredbama Evropske Konvencije i praksom Evropskog suda. 	<p>Zakonik o krivičnom postupku</p> <p>Zakon o opštem upravnom postupku</p> <p>Zakon o upravnim sporovima</p>

<p>40. Prema Zakoniku o krivičnom postupku, čl. 235 i 237, državni tužilac može odbaciti krivičnu prijavu ili pokrenuti krivični postupak. U nekim situacijama tužilac može odložiti donošenje odluke da bi prikupio dodatne informacije, sam ili uz pomoć policije, a često se dešava da ovakvo prikupljanje podataka traje neopravdano dugo. Iako prijava još nije odbačena, ne postoji nikakav pravni lek kojim bi se uticalo na ubrzavanje procedure.</p>			<p>- Izmeniti Zakonik o krivičnom postupku.</p>		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>
---	--	--	---	--	--

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>7. ZABRANA DISKRIMINACIJE</p> <p>Član 3</p> <p>Član 13</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl.gl. RS 107/05</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.gl. RS 115/2005</i>) • Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/2003, 64/2003, 58/2004, 62/2004, 79/05</i>) • Zakon o radu (<i>Sl.gl. RS, 61/2005</i>) - čl. 12 • Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti (<i>Sl.gl. RS, 71/03, 84/2004</i>) - čl.8 • Zakon o izbeglicama (<i>Sl.gl. RS, 18/92, Sl. list SRJ 42/02, Sl.gl. RS 45/2002</i>) - čl.1 • Zakon o ministarstvima (<i>Sl.gl. RS 27/2002, 35/2003, 84/04</i>) • Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom (<i>Sl.gl. RS, 16/2002, 115/05</i>) • Zakon o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom (<i>Sl.gl. RS, 33/06</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 2,7 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 2, 20, 26 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 14 • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Evropska povelja o regionalnim jezicima i jezicima manjina - SE • Konvencija koja se odnosi na diskriminaciju u pogledu zapošljavanja i zanimanja - UN • Konvencija o pravnom položaju lica bez državljanstva - UN • Konvencija o političkim pravima žena - UN • Međunarodna konvencija o suzbijanju i kažnjavanju zločina aparthejda - UN • Međunarodna konvencija o suzbijanju svih oblika rasne diskriminacije - UN • Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena - UN • Konvencija o zabrani diskriminacije u oblasti obrazovanja - UN • Međunarodna konvencija protiv aparthejda u sportu - UN • Konvencija o statusu izbeglica - UN • Opcioni protokol uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena – UN • Konvencija o međunarodnom pravu na ispravku - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Deklaracija UN o pravima pripadnika nacionalnih ili etničkih, verskih i jezičkih manjina - UN • Preporuka Parlamentarne skupštine Saveta Evrope o pravima manjina - SE • Deklaracija UN o ukidanju svih oblika netrpeljivosti i diskriminacije zasnovane na veri ili uverenju - UN • Rezolucija UN o otklanjanju svih oblika verske netrpeljivosti - UN • Deklaracija o davanju nezavisnosti kolonijalnim zemljama i narodima - UN • Deklaracija o nedopustivosti mešanja u unutrašnje poslove država i o zaštiti nezavisnosti i suvereniteta - UN • Rezolucija Generalne skupštine UN o stalnoj suverenosti nad prirodnim resursima – UN • Konvencija o zaštiti materinstva - MOR-K-183 • Evropska povelja o lokalnoj samoupravi - SE • Evropska konvencija o prekograničnoj saradnji između teritorijalnih zajednica ili vlasti - SE • Konvencija o učešću stranaca u javnom životu na lokalnom nivou - SE • Haške preporuke o pravu nacionalnih manjina na obrazovanje - OEBS

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
			<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija o političkim pravima žena - UN • Konvencija o državljanstvu udate žene - UN • Preporuka o zaštiti materinstva - MOR-P-95 • Konvencija o noćnom radu žena zaposlenih u industriji - MOR-K-89 • Konvencija o zapošljavanju žena pre i posle porođaja - MOR-K-3 • Konvencija o zaposlenju žena na podzemnim radovima u rudnicima svih kategorija - MOR-K-45 • Konvencija o migraciji u cilju zapošljavanja - MOR-K-97 • Preporuka koja se odnosi na zaštitu radnika migranata u nedovoljno razvijenim zemljama i teritorijama - MOR-P-100 • Konvencija o jednakim mogućnostima i tretmanu za radnike i radnice (radnici sa porodičnim obavezama) - MOR-K-156 • Preporuka o jednakim mogućnostima i tretmanu za radnike i radnice (radnici sa porodičnim obavezama) - MOR-P-165 • Konvencija o jednakosti nagrađivanja muške i ženske radne snage za rad jednake vrednosti - MOR-K-100 	<ul style="list-style-type: none"> • Preporuke iz Osla o jezičkim pravima nacionalnih manjina - OEBS • Evropska konvencija o državljanstvu - SE • Konvencija o međunarodnoj zaštiti odraslih lica - HAŠKA • Konvencija o jednakom postupanju prema stranim i domaćim radnicima u pogledu obeštećenja kod nesrećnih slučajeva pri radu - MOR-K-19 • Međunarodna konvencija o zaštiti prava radnika migranata i članova njihovih porodica - UN

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>41. Ne postoji sveobuhvatni Zakon protiv diskriminacije – Okvirni antidiskriminacioni akt je obaveza koja proizilazi iz evropskog partnerstva. Naime, na regionalnom nivou zahteva se od zemalja u procesu stabilizacije i pridruživanja da donesu okvirni antidiskriminacioni akt i da se nakon toga propisi harmonizuju sa tim zakonom i evropskim standardima. U našim uslovima potrebno je izvršiti kodifikaciju i progresivni razvoj antidiskriminacionog zakonodavstva.</p> <p>Nezavisno od činjenice nepostojanja sveobuhvatnog Zakona protiv diskriminacije, važno je istaći da je zabrana diskriminacije regulisana u velikom broju zakona.</p> <p>Tako na primer, važna je krivično pravna zabrana diskriminacije, koja je pokrivena značajnim broje krivičnih dela (izazivanje nacionalne, rasne i verske mržnje, razdora ili netrpeljivosti; rasna i druga diskriminacija; povreda ravnopravnosti u vršenju privredne delatnosti; povreda ravnopravnosti građana; povreda ravnopravnosti u zapošljavanju; povreda ravnopravnosti upotrebe jezika i pisma, i dr.).</p> <p>Nacionalne manjine uživaju prema Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina posebna, individualna i kolektivna prava i ceo Zakon zapravo sadrži odredbe koje obezbeđuju zabranu diskriminacije i delotvorne mere za obezbeđivanje ravnopravnosti poštujući najviše standarde.</p>			<p>- Doneti Okvirni antidiskriminacioni akt koji predstavlja jedan od uslova za ulazak u EU.</p>		<p>Zakon protiv diskriminacije (Okvirni antidiskriminacioni akt)</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>8. PRETPOSTAVKA NEVINOSTI</p> <p>Član 19</p> <p>Član 23</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o prekršajima (Sl.gl. RS 101/05) • Krivični zakonik Sl.gl. RS 107/05) • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.gl. RS 115/2005) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 11 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 14, stav 2 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 6, stav 2 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>42. U cilju doslednog poštovanja principa nevinosti Zakonik o krivičnom postupku propisuje da niko ne može biti smatran krivim za krivično delo dok to ne bude utvrđeno pravnosnažnom odlukom suda.</p> <p>Naglašena je obaveza državnih organa, sredstava javnog obaveštavanja, udruženja građana, javnih ličnosti i drugih lica da se pridržavaju navedenog pravila i da u svojim javnim izjavama o krivičnom postupku koji je u toku ne vređaju druga pravila postupka, prava okrivljenog i načelo sudske nezavisnosti. Navedeno rešenje u skladu je sa međunarodnim dokumentima. Međutim, ZKP ne sadrži sankciju koja bi se mogla primeniti u slučaju kršenja navedenog pravila.</p>	8.1.		<ul style="list-style-type: none"> - Preispitati pozitivno zakonodavstvo (ZKP)u smislu ustanovljavanja odgovarajućih sankcija za one koji u svojim izjavama, pre svega kroz medije unapred izriču kazne licima. Ova odredba ZKP mogla bi da koristi kao pravni osnov za uvođenje sankcija u propisima o delatnosti navedenih organa, organizacija i lica, jer u praksi se vrlo često srećemo sa situacijama da osumnjičena odnosno okrivljena lica budu unapred osuđena. - Set pravosudnih zakona posebno treba da predvide pravne garancije sudske nezavisnosti, među kojima važno mesto zauzima i ova. 		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p> <p>Set Zakona o pravosuđu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o uređenju sudova 2. Zakon o sudijama 3. Zakon o sedištim i područjima sudova i javnih tužilaštava 4. Zakon o Visokom savetu pravosuđa 5. Zakon o javnom tužilaštvu

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>9. ZABRANA RETROAKTIVNOSTI, KAŽNJAVANJE SAMO NA OSNOVU ZAKONA</p> <p>Član 20</p> <p>Član 23</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Krivični zakonik (Sl.gl. RS 107/05) • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.gl. RS 115/2005) • Zakon o prekršajima (Sl.gl. RS 101/05) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 11 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 15 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 7 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
- Odredbe Krivičnog zakonika Republike Srbije, kada je u pitanju načelo zakonitosti, i u okviru njega zabrane retroaktivne primene Zakona usklađene su sa međunarodnim aktima.	9.1.				

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>10. NE BIS IN IDEM</p> <p>Član 21</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.gl. RS 115/2005</i>) • Krivični zakonik <i>Sl.gl. RS 107/05</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 14 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 6, protokol 7 • Evropska konvencija o ekstradiciji - SE • Evropska konvencija o međunarodnom važenju krivičnih presuda - SE 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
43. Ustav RS ne sadrži odredbu o ovom procesnom pravu.			- Dopuniti Ustav RS		Ustav Republike Srbije
<p>44. Zakonik o krivičnom postupku - član 6, postavio je princip <i>ne bis in idem</i> mnogo šire nego Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima. Za razliku od Pakta koji je predvideo zabranu ponovnog suđenja samo u slučaju kada je krivična stvar pravnosnažno presuđena meritornom (oslobađajućom ili presuđujućom) presudom, ZKP je predvideo dve zabrane: a) zabranu ponovnog suđenja posle pravnosnažno presuđene stvari, b) zabranu ponovnog suđenja posle pravnosnažno obustavljenog postupka odnosno odbijene optužbe.</p> <p>Ovako široko postavljen princip može izazvati i određene negativne efekte u smislu zaštite stvarnih krivaca od krivičnog gonjenja, odnosno izvršenja kazne.</p>	10.1.		- Preispitati rešenje sadržano u članu 6 Zakonika o krivičnom postupku koje se odnosi na navedeni princip i inicirati kod Ministarstva pravde Republike Srbije da sagleda važeće rešenje. Trebalo bi razmotriti mogućnost, kada je u pitanju zabrana ponovnog vođenja krivičnog postupka, vraćanje na rešenja koja su predviđena u članu 14 tačka 7 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, odnosno predvideti pod određenim uslovima mogućnost ponavljanja krivičnog postupka i na štetu okrivljenog.	<p>Treba imati u vidu da Zakonik o krivičnom postupku Republike Crne Gore pod određenim uslovima dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka i na štetu okrivljenog.</p> <p>Na ovaj način bi se doprinelo harmonizaciji krivično - procesnog zakonodavstva u Državnoj zajednici.</p>	Zakonik o krivičnom postupku

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>11. PRAVO NA REHABILITACIJU I NAKNADU ŠTETE ZA POGREŠNU OSUDU U KRIVIČNOM POSTUPKU</p> <p>Član 22</p> <p>Član 23</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o prekršajima (Sl.gl. RS 101/05) • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.gl. RS 115/2005) • Zakon o rehabilitaciji(Sl.gl. RS 33/06) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - protokol 7, čl 3 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>45. Zakonik o krivičnom postupku - čl. 573 isključena je mogućnost ponavljanja krivičnih postupaka pravnosnažno okončanih pre 01.01.1954. godine i naknade štete licima neopravdano osuđenim i neosnovano lišenim slobode - to je izuzetak od osnovnog načela sadržanog u čl.14 Zakonika o krivičnom postupku.</p>	11.1.	<p>Zabrana diskriminacije</p> <p>Pravo na upotrebu pravnih sredstava</p> <p>Pravo na pravično suđenje</p>	<p>- Sugerisati Ministarstvu pravde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izmene i dopune Zakonika o krivičnom postupku ili • pokretanje postupka donošenja novog zakona ili • rešenje ovog pitanja na drugi način (brisanje čl.573 i kroz određene izmene i dopune ZKP). 	<p>Treba sagledati na koji način je to pitanje rešeno Zakonikom o krivičnom postupku Republike Crne Gore u cilju harmonizacije zakonodavstva Srbije i Crne Gore.</p>	<p>Zakonik o krivičnom postupku</p> <p>Zakon o rehabilitaciji usvojen*</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>12. PRAVO NA IMOVINU</p> <p>Član 23</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o osnovama svojinskopravnih odnosa (Sl. list SFRJ, 6/80, 36/90, Sl. list SRJ 29/96) • Zakon o obligacionim odnosima (Sl. list SFRJ, 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, Sl. list SRJ 31/93, 22/99, 44/99) • Zakon o opštem upravnom postupku (Sl. list SRJ 31/2001) • Zakon o upravnim sporovima (Sl. list SRJ 46/96) • Zakon o zemljišnim knjigama (Sl. novine Kraljevine Jugoslavije, 146/30, 281/31) • Zakon o hipoteci (Sl.gl. RS 115/05) • Zakon o nasleđivanju (Sl.gl. RS 46/95, 101/2003) • Zakon o prometu nepokretnosti (Sl.gl. SRS 43/81, 28/87, 30/89, 40/89, Sl.gl. RS 53/93, 67/93, 48/94, 42/98) • Zakon o eksproprijaciji (Sl.gl.RS 53/95, Sl. list SRJ 16/01, Sl.gl.RS 23/2001) • Zakon o založnom pravu na pokretnim stvarima upisanim u registar (Sl.gl. RS 57/03, 61/05) • Zakon o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima (Sl.gl.RS 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/01, 25/02, 101/05) • Zakon o načinu i uslovima priznavanja prava i vraćanja zemljišta koje je prešlo u društvenu svojinu po osnovu poljoprivrednog zemljišnog fonda i konfiskacijom zbog neizvršenih obaveza iz obaveznog otkupa poljoprivrednih proizvoda (Sl.gl. RS 18/91, 20/92, 42/98) • Zakon o pretvaranju društvene svojine na poljoprivrednom zemljištu u druge oblike svojine (Sl.gl. RS 49/92, 54/96) • Zakon o stanovanju (Sl.gl. RS 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98, 26/2001) • Zakon o održavanju stambenih zgrada (Sl.gl. RS 44/95, 46/98, 1/01) • Porodični zakon (Sl.gl.RS 18/05) • Zakon o prijavljivanju i evidentiranju oduzete imovine (Sl.gl. RS 45/2005) • Zakon o programu zaštite učesnika u krivičnom postupku (Sl.gl. RS 85/2005) - imovina učesnika u krivičnom postupku • Zakon o parničnom postupku (Sl.gl. RS 125/2004) • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.gl. RS 115/05) • Zakon o izvršnom postupku (Sl.gl. RS 125/2004) • Zakon o vanparničnom postupku (Sl.gl. RS 18/2005) • Zakon o finansiranju političkih stranaka (Sl.gl. RS 72/2003, 75/2003) • Zakon o zadužbinama, fondovima i fondacijama (Sl.gl. RS 59/89) 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - protokol 1, čl 1 • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 17 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Konvencija o jednoobraznom zakonu o obliku međunarodnog testamenta - HAŠKA • Konvencija o sukobu zakona u pogledu oblika testamentalnih odredaba – HAŠKA • Brojne konvencije koje se odnose na imovinu, imovinska prava, robni promet, autorska i patentna prava, prava na naknadu štete • Sporazum Saveta bezbednosti br.1022 od 1995, o sporazumnom načinu rešavanja otvorenih pitanja sukcesije • Konvencija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala-UN - Konvencija iz Palerma • Konvencija o pranju, traženju, zapleni i konfiskaciji prihoda stečenih kriminalom-UN-Strazburška Konvencija 	<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija o međunarodnom upravljanju ostavinama - HAŠKA • Konvencija o ustanovljenju šeme za registraciju testamenta - SE
	Član 34			

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
46. Poštovanje i zaštita svojine i drugih stvarnih prava nije usklađena sa opšteprihvaćenim standardima. Ustav Republike Srbije u čl. 59 predviđa pojam društvene svojine.	12.2.		<ul style="list-style-type: none"> - Doneti novi Ustav RS i postići opšteprihvaćeni međunarodni standard (Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i praksa Evropskog suda za ljudska prava) poštovanja i zaštite svojine i drugih stvarnih prava i ukinuti kategoriju društvene svojine i vratiti se jedinstvenom pojmu svojine. - Doneti Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravnu kodifikaciju. 		Ustav Republike Srbije Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravna kodifikacija
47. Stanje uređenosti stvarnog prava nije zadovoljavajuće, budući da je to najneuređeniji deo pozitivnog građanskog prava. Stvarno pravo nije kodifikovano. -Nije određeno koja su prava stvarna prava. Pošto su stvarna prava suprotstavljena svima, zbog neizvesnosti u pogledu kruga stvarnih prava (numerus clausus) nedostaje elementarna sigurnost, jer fizička i pravna lica nemaju izvesnost u pogledu toga koja prava ograničavaju njihovu slobodu, koja se mogu zasnovati sa takvim dejstvom i dr.	12.2.		<ul style="list-style-type: none"> - Kodifikovanje stvarnog prava, budući da je pitanje nadležnosti rešeno i da je Republici Srbiji vraćena nadležnost za uređenje građanskog prava. - Stvarna prava: pravo svojine, korišćenje utrina i pašnjaka, susedska prava, službenost, zakup, realni teret, zaloga, pravo prečeg sticanja, pravo na državinu. 	Obuka sudija i upoznavanje sa praksom Evropskog suda za ljudska prava.	Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravna kodifikacija
48. Pravne praznine u Zakonu o osnovama svojinskopravnih odnosa su brojne. Pojedina stvarna prava nisu uopšte uređena: lične službenosti, realni tereti, pravo građenja, dok su druga nedovoljno uređena: založno pravo, pravo zakupa, susedska prava, državina (ovo su samo neka od pitanja koja nisu precizno ili nisu u potpunosti uređena).	12.2.		<ul style="list-style-type: none"> - Urediti ona stvarna prava koja nisu ili nisu dovoljno uređena kroz kodifikovanje stvarnog prava. 		Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravna kodifikacija

49. Zakon o osnovama svojinskopравnih odnosa - postojeća definicija prava svojine nije potpuna.	12.2.		- Šire i potpunije definisati pravo svojine.		Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravna kodifikacija
50. Zakon o osnovama svojinskopравnih odnosa - mnogi oblici veštačkog priraštaja pokretnih i nepokretnih stvari uopšte nisu regulisani (skrovište, rojenje pčela).	12.2.		- Regulisati oblike veštačkog priraštaja pokretnih i nepokretnih stvari.		Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravna kodifikacija
51. Zakon o osnovama svojinskopравnih odnosa - jedno od osnovnih pravnih načela je načelo zabrane zloupotrebe prava, a ovim Zakonom zabranjeno je samo vršenje prava protivno cilju zbog koga je zakonom ustanovljeno ili priznato, dok je širok spektar vidova zloupotrebe prava ostao neregulisan.	12.2.		- Zakonom zabraniti sve vidove zloupotrebe prava.		Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravna kodifikacija
52. Zakon o osnovama svojinskopравnih odnosa - ne postoji zakonska definicija državine već se samo govori o vršenju faktičke vlasti na stvari.	12.2.		- Potpunije definisanje državine.		Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravna kodifikacija
53. Zakon o osnovama svojinsko pravnih odnosa - nisu uređeni susedski odnosu, susedska prava i obaveze, bez čega nema izvesnosti u pogledu onog minimalnog standarda izvesnosti u međusobnim odnosima baš svih jedinki i svih pravnih lica, jer svaki čovek i svako pravno lice je nekome sused.			- Urediti susedske odnose.		Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravna kodifikacija
54. Zakon o osnovama svojinskopравnih odnosa - nepotpuno definisanje detencije i pritežanja.	12.2.		- Potpunije definisanje detencije ili pritežanja.		Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravna kodifikacija
55. Zakon o osnovama svojinskopравnih odnosa - postoji pravna praznina po pitanju savesne državine pravnog lica.	12.2.		- Regulisati savesnost pravnog lica.		Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravna kodifikacija

<p>56. Zakon o osnovama svojinsko-pravnih odnosa - postoji pravna praznina u pogledu prava stranih pravnih lica.</p>	12.2.		<p>- Regulirati sticanje prava svojine od strane stranih pravnih i fizičkih lica na nepokretnim stvarima.</p>		<p>Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravna kodifikacija</p>
<p>57. Denacionalizacija i obeštećenje vlasnika koji su lišavani prava svojine, najviše putem nacionalizacija, konfiskacija i eksproprijacija.</p>	12.2.		<p>- Sprovesti denacionalizaciju i obeštećenje vlasnika koji su radi ideologije nekadašnjih vlasti lišeni prava svojine, najviše putem nacionalizacija, konfiskacija i eksproprijacija kroz donošenje Zakona o denacionalizaciji.</p>		<p>Zakon o denacionalizaciji</p>
<p>58. Nedovoljna uređenost zemljišnih knjiga.</p>	12.2.		<p>- Poboljšati uređenost zemljišnih knjiga, što podrazumeva nekoliko intervencija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jedinstvena evidencija nepokretnosti, objedinjavanje katastra i zemljišnih knjiga i • uvođenje zemljišnih knjiga na područjima gde one ne postoje, ali i poboljšanje zemljišnih knjiga koje su neuredno vođene ili su bile zapuštene. 		<p>Zakonik o stvarnim pravima kao privatnopravna kodifikacija</p>
<p>59. Zakon o održavanju stambenih zgrada - čl. 18, 21 i 22 protivni su međunarodnim obavezama o poštovanju ljudskih prava, a posebno prava svojine, posebno Ustavnim odredbama i čl. 19 kasnije donetog Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa i našem pravnom sistemu, te se na osnovu njih ne može vršiti ustupanje zajedničkih prostorija u zgradi radi izgradnje ili adaptacije stanova posle 04. jula 1996.</p>	12.3.		<p>- Sugerisati Ministarstvu za kapitalne investicije Republike Srbije, u čijoj je nadležnosti ova materija, saglasno članu 10. Zakona o ministarstvima Republike Srbije, da pokrene postupak za izmenu i dopunu Zakona o održavanju stambenih zgrada radi brisanja članova 18, 21 i 22 Zakona o održavanju stambenih zgrada kako bi se zaštitilo pravo svojine građana Republike Srbije koje je zagarantovano međunarodno pravnim aktima i obavezama koje je prihvatila i potpisala državna zajednica.</p>		<p>Zakon o održavanju stambenih zgrada</p>
<p>60. Nepostojanje mogućnosti da se od izvršioca krivičnog dela oduzme/konfiskuje imovina.</p>	12.4.		<p>- Predvideti, u skladu sa Konvencijom iz Palerma i Strazburškom konvencijom, mogućnost da se od izvršioca krivičnog dela oduzme/konfiskuje imovina čija vrednost odgovara dobiti koja je stečena kriminalom, kao i mogućnost preduzimanja izvršenja privremenih mera radi efikasne primene člana 2 Strazburške konvencije. Neophodno je propisati postupak za oduzimanje i obezbeđivanje imovine do okončanja krivičnog postupka, što ima preventivno dejstvo i omogućava obezbeđenje žrtve.</p>		<p>Krivični zakonik Zakonik o krivičnom postupku</p>

<p>61. Nepostojanje krivične odgovornosti pravnih lica.</p>	<p>12.4.</p>		<p>- Uvesti krivičnu odgovornost pravnih lica što bi predstavljalo veliku i korisnu novinu u krivičnim propisima, i jedan od uslova za međunarodnu integraciju RS.</p>		<p>Krivični zakonik Zakonik o krivičnom postupku</p>
<p>62. Zakon o finansiranju političkih stranaka, čl. 5 st. 6, reč 2 i 3 obavezuje političku stanku da onaj deo godišnjeg prihoda od imovine u njenom vlasništvu, koji prelazi 20% iznosa njenog ukupnog godišnjeg prihoda, da da u dobrotvorne svrhe jednoj ili više organizacija koje se bave dobrotvornim radom. Ova odredba je protivna čl. 1 Prvog Protokola uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i čl. 23 u vezi sa čl. 5 i čl. 3 Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama pošto se ista svrha može ostvariti i na drugi način bez lišavanja vlasnika svojine; jer ne poštuje pravo vlasnika na naknadu u slučaju lišavanja odnosno ograničavanja prava svojine u opštem interesu; jer bez opravdanog razloga diskriminiše samo političke stranke; jer nalažući političkoj stranci dobročinstvo zakonodavac prekoračuje zakonodavnu nadležnost; jer je posredi više od ograničenja - time što pravo svojine svodi na obavezu vlasnika da se dobročino liši svojine i zadire u suštinu prava svojine što je uvek protivno zajamčenom pravu na mirno uživanje imovine.</p>			<p>- Brisati odredbu čl. 5 st. 6 reč 2 i 3 Zakona o finansiranju političkih stranaka odnosno zameniti je odredbom koja je u skladu sa uslovima za dopušteno ograničenje zajemčenog prava na neometano uživanje imovine.</p>		<p>Zakon o finansiranju političkih stranaka</p>
<p>63. Zakon o zadužbinama, fondovima i fondacijama sputava potpunije ostvarivanje prava raspolaganja svojinom odnosno imovinom svojim restriktivnim rešenjima (između ostalog u pogledu dozvole za osnivanje, arbitrarne ocene organa vlasti o celishodnosti i u pogledu namene imovine, sputava potpunije ostvarivanje prava raspolaganja svojinom odn. državinom).</p>			<p>- Doneti novi Zakon o zadužbinama, fondovima i fondacijama što bi unapredilo pravo na imovinu.</p>		<p>Zakona o zadužbinama, fondovima i fondacijama</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>13. PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG I PORODIČNOG ŽIVOTA</p> <p>Član 24</p> <p>Član 18, 19, 20, 21</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja (Sl. list SFRJ, 43/82, 72/82, Sl. list SRJ 46/96) • Zakon o rešavanju sukoba zakona i nadležnosti u statusnim, porodičnim i naslednim odnosima (Sl. list SFRJ, 9/72, 20/90, Sl. list SRJ 46/96) • Zakon o opštem upravnom postupku (Sl. list SRJ 31/01) • Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (Sl. list SRJ 24/98, 26/98) • Zakon o obligacionim odnosima (Sl.gl. SRJ 44/99) - čl. 198-200 • Zakon o službama bezbednosti SRJ (Sl. list SRJ 37/02, S. list SCG 17/2004) - čl. 24, 26 • Krivični zakonik (Sl.gl. RS 107/05) • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.gl. RS 115/2005) • Porodični zakon (Sl.gl. RS 18/2005) • Zakon o policiji (Sl.gl. RS 101/2005) - čl. 75-82. • Zakon o parničnom postupku (Sl.gl. RS 125/2004) • Zakon o vanparničnom postupku (Sl.gl. RS 18/2005) • Zakon o Bezbednosno-informativnoj agenciji (Sl.gl. RS 42/2002) - čl. 10, 23, 19 • Zakon o radu (Sl.gl. RS 61/2005) - čl. 83, 79 • Zakon o odgovornosti za kršenje ljudskih prava - lustraciji (Sl.gl. RS 58/03, 61/2003) - čl. 15, 16, 20 • Zakon o javnom informisanju (Sl.gl. RS 19/91, 53/93, 67/93, 48/94, 36/98, 2/01, 11/01, 43/03, 61/2005) - čl. 46, 43, 45 • Zakon o radio difuziji (Sl.gl. RS 42/02, 97/04, 76/05, 79/2005) • Zakon o informacionom sistemu (Sl.gl. RS 12/96) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 12 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 17 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 8 • Evropska konvencija o priznanju i izvršenju odluka o staranju o deci i o ponovnom uspostavljanju odnosa staranja - SE • Konvenciju o pravima deteta - UN - čl 16 • Konvencija o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka - SE • Konvencija o zaštiti materinstva - MOR-K-103 • Preporuka o zaštiti materinstva - MOR-P-95 • Konvencija o državljanstvu udate žene - UN • Konvencija o noćnom radu žena zaposlenih u industriji - MOR-K-89 • Konvencija o zapošljavanju žena pre i posle porođaja - MOR-K-3 • Konvencija o pristanku na brak, o minimalnoj starosti za sklapanje braka i o registrovanju brakova - UN • Konvencija o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice dece – HAŠKA 	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatni protokol uz Konvenciju o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka u vezi sa kontrolom vlasti i prekograničnim protokom podataka - SE • Direktiva 95/96 Evropske unije o zaštiti pojedinaca pri obradi podataka o ličnosti i o slobodnom protoku tih podataka • Konvencija o zaštiti materinstva - MOR-K-183 • Konvencija o sklapanju braka i o priznavanju punovažnosti braka - HAŠKA • Konvencija o zakonu koji se primenjuje na bračnoimovinski režim - HAŠKA • Konvencija o sudskoj nadležnosti, merodavnom pravu, priznanju i izvršenju odluka i saradnji u vezi sa roditeljskom odgovornošću i merama za zaštitu dece - HAŠKA • Evropska konvencija o pravnom statusu dece rođene izvan braka - SE • Konvencija o nadležnosti organa i o zakonu koji se ima primenjivati u pogledu zaštite maloletnika - HAŠKA • Konvencija o zakonu koji se primenjuje na neke slučajeve izdržavanja - HAŠKA • Konvencija o priznanju i izvršenju odluka koje se odnose na izdržavanje - HAŠKA • Konvencija između država članica Evropske zajednice o pojednostavljivanju procedura za sudsku naplatu izdržavanja – EU • Evropska konvencija o usvojenju dece - SE • Konvencija o zaštiti dece i saradnji u oblasti inostranog usvojenja - HAŠKA

	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
64. Ustav RS jemči zaštitu podataka o ličnosti ali ne propisuje sudsku zaštitu u slučaju njihove zloupotrebe, kao ni pravo pojedinca da bude upoznat sa podacima koji se na njega odnose (čl. 20), te tako predviđa znatno niži nivo zaštite od one predviđene međunarodnim standardima.			- Izmeniti Ustav Republike Srbije.		Ustav Republike Srbije
65. Porodični zakon - Porodični zakon, u slučaju srodnika priznaje samo detetu pravo da održava lične odnose sa srođnicima (čl.61 st.5) i za slučaj povrede prava, obezbeđuje detetu pravo na tužbu (čl.236). Obrnuto, pravo srodnika koji je sa detetom živeo u porodičnoj zajednici nije predmet zakonske regulative, pa sudska zaštita prava srodnika na kontakt sa detetom (to mogu biti i punoletna braća i sestre, babe i dede po umrlom roditelju i drugi primeri bliskih srodnika, kojih u našoj praksi ima) nije obezbeđena domaćim propisima.	13.2.		- Moguće je popuniti ovu prazninu direktnom primenom čl.13 Evropske Konvencije, primenom pravnih standarda koje je izgradila praksa Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu, te standarda koji proističu iz normi i duha Porodičnog zakona i Konvencije UN o pravima deteta, pa je potrebno kroz edukaciju sudija za suđenje u porodičnim sporovima ukazati na praznine i sugerisati načine njihovog prevazilaženja.		Porodični zakon
66. U našem pravu postoji praznina po pitanju transeksualaca u domenu promene pola i posledica koje promena pola proizvodi u pogledu ličnog statusa. Promena pola dopuštena je propisima iz oblasti zdravstvenog zakonodavstva, ali posledice koje se tiču promene ličnog statusa (ličnog imena, promene podataka o polnoj pripadnosti u matičnim knjigama) ostale su van domašaja pravne regulative, što može biti potencijalni izvor problema u privatnom životu transeksualaca. Postoji pozitivna obaveza države da propise u ovoj oblasti uredi u skladu sa ustavnom normom i međunarodnim standardima.	13.2.		- Prihvatljivo bi bilo rešenje da se posebnim zakonom uredi pitanje promene pola i posledica koje ta promena proizvodi u domenu ličnog statusa, odnosno promene identiteta.		Zakon o promeni pola

<p>67. Garancije vezane za automatsku obradu ličnih podataka uređene su Zakonom o informacionom sistemu Republike Srbije i Uredbom o obezbeđivanju i zaštiti informacionih sistema državnih organa, ali je s obzirom na napredak informacione tehnologija sigurno da donete propise treba preispitati.</p>	13.2.		<ul style="list-style-type: none"> - Preispitati Zakon o informacionom sistemu Republike Srbije i Uredu o obezbeđivanju i zaštiti informacionih sistema državnih organa. 		<p>Zakon o informacionom sistemu Republike Srbije</p> <p>Uredba o obezbeđivanju i zaštiti informacionih sistema državnih organa</p>
<p>68. Nepostojanje pojma ozbiljnog krivičnog dela u našem zakonodavstvu na koje bi se mogle primeniti mere specijalne istražne tehnike.</p>	12.4.	Pravo na privatnost	<ul style="list-style-type: none"> - Definisati pojam ozbiljnog krivičnog dela u našem krivičnom zakonodavstvu u skladu sa Konvencijom iz Palerma kao krivično delo za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju od preko 5 godina da bi se na ovako definisani pojam krivičnog dela mogle primeniti mere specijalne istražne tehnike u slučajevima kada se radi o organizovanom kriminalu. 		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>
<p>69. Taksativno nabranje krivičnih dela u svrhu čijeg dokazivanja se mogu upotrebiti specijalne mere istražne tehnike nije dobro jer na primer čl. 232 Zakonika o krivičnom postupku ne predviđa mogućnost upotrebe ovih mera radi dokazivanja krivičnih dela vezanih za korupciju i krivičnih dela koja ozbiljno ugrožavaju ekonomski sistem zemlje.</p>	12.4.	Pravo na imovinu	<ul style="list-style-type: none"> - Omogućiti primenu specijalnih mera istražne tehnike predviđena u čl. 20 Konvencije iz Palerma mora biti omogućena u skladu sa duhom ove Konvencije, odnosno za sva krivična dela koja imaju u sebi elemente organizovanog kriminala. 		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>
<p>70. Primena specijalnih mera istražne tehnike ograničena je na 6 meseci.</p>	12.4.		<ul style="list-style-type: none"> - Predvideti da se od strane istražnog sudije vrši periodična kontrola opravdanosti primene specijalnih mera istražne tehnike, na primer svaka tri meseca. 		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>
<p>71. Pojam kontrolisane isporuke nije precizno određen u čl. 504 Zakonika o krivičnom postupku, jer samo kaže da je odobrava državni tužilac, a sprovode organi unutrašnjih poslova u skladu sa pravilima iz čl. 11 Konvencije protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci UN.</p>	12.4.		<ul style="list-style-type: none"> - Dalje razraditi ovaj pojam u Zakoniku o krivičnom postupku. Neophodno je jasno i precizno regulisati ovlašćenja tužioca i predvideti da on daje naredbu za vršenje kontrolisane isporuke organima unutrašnjih poslova i drugim državnim organima. 		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>
<p>72. Član 226 stav 3 Zakonika o krivičnom postupku ograničava vreme prikupljanja obaveštenja od lica na samo 4 sata.</p>	12.4.		<ul style="list-style-type: none"> - Promeniti čl. 226 stav 3 ZKP u pravcu da se iz ovog stava izostavi deo kojim se ograničava vreme prikupljanja obaveštenja od lica na samo 4 sata, te da se vreme definiše kao vreme neophodno za prikupljanje obaveštenja. 		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>

<p>73. Zakonik o krivičnom postupku u čl. 232 i 233, ni čl. 13, 14, 15 Zakona o bezbednosno informativnoj agenciji, a ni čl. 30,31, 32 i 34 Zakona o službama bezbednosti SRJ, u vezi sa nadzorom i snimanjem telefonskih i drugih razgovora ili komunikacija i optičkim snimanjem lica ne predviđaju obavezu da po sprovedenom prisluškivanju i drugim sprovedenim merama povrede privatnosti i sredstava komunikacije upozna prisluškivano i drugo lice čija je privatnost nadzirana sa činjenicom prisluškivanja odnosno da su primenjene druge mere nadzora komunikacije. To je protivno evropskom standardu koji je Evropski sud za ljudska prava uspostavio.</p>			<ul style="list-style-type: none"> - Izvršiti izmene i dopune pomenutih Zakona, propisivanjem obaveze obaveštavanja lica nad kojima su mere sprovedene i propisivanjem izuzetaka od te obaveze. - Obaveštavanje prisluškivanog lica mora biti princip, a neobaveštenje izuzetak, kao onda kada bi obaveštenje ugrozilo efikasnost službe. Obavezno predvideti da Narodna skupština bude periodično obaveštena o merama. 		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p> <p>Zakon o bezbednosno informativnoj agenciji</p> <p>Zakon o službama bezbednosti SRJ</p>
<p>74. Zakon o zaštiti podataka o ličnosti nije usklađen sa Konvencijom o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka. Pojedine neusklađenosti: preusko definisan pojam podataka ličnosti, neprecizno a preusko određen imalac prava, preusko uređen krug imalaca obaveza (krug obrađivača ličnih podataka), preusko određen krug korisnika podataka, preširoko izuzimanje od primene zakona one obrade ličnih podataka koju vrši služba državne bezbednosti, nedovoljno razrađeno načelo restriktivnosti obrade ličnih podataka, ne postoje odredbe o dopuštenoj obradi ličnih podataka bez pristanka lica, nerazrađena pravila o uslovima obrade tzv. senzitivnih ličnih podataka, nerazvijeno određenje sastava prava na obaveštenje, zakon ne predviđa nezavistan kontrolni organ, itd.</p>			<ul style="list-style-type: none"> - Doneti novi Zakon o zaštiti podataka o ličnosti, koji ne samo da bi otklonio neusklađenosti sa ratifikovanim Konvencijom nego i dosegao evropski standard, uznapredovao putem Dodatnog protokola i Direktive 95/ 46. 		<p>Zakon o zaštiti podataka o ličnosti</p>
<p>75. Ne postoji Zakon o obezbeđenju podataka, već su norme razasute po raznim zakonima.</p>			<ul style="list-style-type: none"> - Doneti Zakon o obezbeđenju podataka, koji bi celovito i na savremeni način uređio obezbeđenje podataka, obzirom da se obezbeđenje podataka smatra sastavnim delom zaštite ličnih podataka i mora biti uređeno da bi pravo na lični podatak bilo praktično i efikasno. 		<p>Zakon o obezbeđenju podataka</p>

<p>76. Nepostojanje propisa o video nadzoru koji je rasprostranjena pojava relevantna za privatnost. Neophodni su propisi o video nadzoru na javnim mestima i na privatnom području. postoji velika nesigurnost u pogledu toga kome je, kada, gde i kakav je video nadzor dopušten i šta jedinka mora da trpi, a šta predstavlja povredu prava na privatnost od koje ima pravo na zaštitu države. Dodatno nedostaje pravni režim obrade tako prijavljenih podataka.</p>			<p>- Doneti propise o video nadzoru na javnim mestima i na privatnim mestima, kako zbog ostvarivanja prava na privatnost , tako i zbog prava na zaštitu podataka o ličnosti.</p>		<p>Zakon o video nadzoru</p>
<p>77. Nije kodifikovana materija o tajnosti podataka i zbog toga nedostaje izvesnost u pogledu granica prava na zaštitu ličnih podataka, ali i izvesnost u pogledu granica prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja. Nepostojanje kodifikovanog prava o tajnama protivno je Evropskoj konvenciji i Povelji o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama, jer dok se ne postigne odgovarajući stepen regulisanja tajni ne može se ni s dovoljnom sigurnošću odrediti gde su granice zajemčenog prava na privatnost i prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja.</p>			<p>- Doneti Zakon koji bi uređivao materiju tajnosti podataka.</p>		<p>Zakon o tajnosti podataka</p>
<p>78. Porodični zakon ne sadrži definiciju porodice. Nije dobro što Porodični zakon ne sadrži eksplicitnu definiciju porodice kako to čine Konvencija o pravima deteta, a u skladu sa društvenim prilikama u zemlji. Zbog ovog propusta se javljaju brojni problemi u regulisanju odnosa između deteta i srodnika koji misu roditelji, i otežavaju uvođenje srodničkog starateljstva kao posebnog instituta što je tendencija u uporednom zakonodavstvu.</p>			<p>- Izmeniti Porodični zakon uvođenjem definicije porodice.</p>	<p>Rešenje Porodičnog zakona Crne Gore koji u čl.2 daje definiciju porodice</p>	<p>Porodični zakon</p>

<p>79. Zakon o javnom informisanju propušta da odredi sa koliko godina dete stiče samostalno pravo na davanje saglasnosti za objavljivanje informacija iz njegovog privatnog života.</p> <p>U čl. 44 Zakona o javnom informisanju predviđeno je da deca od navršene 16. godine života samostalno daju pristanak za objavljivanje informacija o umrlom roditelju.</p>			<p>- Dopuniti Zakon o javnom informisanju.</p>		<p>Zakon o javnom informisanju</p>
---	--	--	--	--	---

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>14. PRAVO NA SKLAPANJE BRAKA</p> <p>Član 25</p> <p>Član 29</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o rešavanju sukoba zakona i nadležnosti sa propisima drugih zemalja (<i>Sl. list SRJ, 46/96</i>) • Zakon o rešavanju sukoba zakona i nadležnosti u statusnim, porodičnim i naslednim odnosima (<i>Sl. list SRJ, 46/96</i>) • Porodični zakon (<i>Sl.gl. RS 18/2005</i>) • Zakon o vanparničnom postupku (<i>Sl.gl. RS 18/2005</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – <i>UN - čl 16</i> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – <i>UN - čl 23</i> • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – <i>SE -čl 12, Protokol br. 7, član 5</i> • Konvencija o pristanku na brak i minimalnoj starosti za sklapanje braka i o registraciji brakova -<i>UN</i> 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
Može se konstatovati da je pravo na sklapanje braka u domaćem zakonodavstvu uređeno na način koji je u skladu sa međunarodnim standardima i sa međunarodnim pravom.	14.1.				

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>15. SLOBODA MISLI, SAVESTI I VEROISPOVESTI</p> <p>Član 26</p> <p>Član 41, 45</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o državnim praznicima Savezne Republike Jugoslavije (<i>Sl. list SRJ, 29/97, 63/2002</i>) • Zakon o državnim i drugim praznicima u Republici Srbiji (<i>Sl.gl. SRS, 23/77, 13/90, Sl.gl. RS 78/91, 55/96, 43/2001</i>) • Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana (<i>Sl.gl. SRS, 24/82, 39/83, 17/84, 50/84, 45/85, 12/89, Sl. gl. RS, 53/93, 67/93, 48/94</i>) • Zakon o političkim organizacijama (<i>Sl. gl. SRS 37/90, Sl. gl. RS 30/92, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05</i>) • Zakon o osnovnoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92, 53/93, 67/93, 66/94, 22/02, 62/03, 64/03</i>) - delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20, 24 • Zakon o srednjoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 27/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03, 101/05</i>) delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20, 24 • Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (<i>Sl.gl. RS 24/98 i 26/98</i>) • Zakon o merama za slučaj vanrednog stanja (<i>Sl.gl. RS 19/91</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 18 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 18 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 9 • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN - čl. 13 st. 3 i 4 • Konvencija o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu podataka UN - čl.6 i Amandmani na ovu Konvenciju • Konvencija o pravima deteta-UN 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>80. Mogućnost odstupanja od zagarantovanih ljudskih i manjinskih prava</p> <p>Ustav Republike Srbije ne sadrži odredbu kojom se određuju eventualna odstupanja u vreme ratnog stanja ili proglašenog vanrednog stanja i na taj način moguće je zloupotreba ovog ovlašćenja u smislu kršenja osnovnih ljudskih prava - čl. 83 stav 1 tačka 7.</p> <p>Pravna praznina postoji i u vezi ograničenja ljudskih prava i sloboda u vreme vanrednog stanja - čl. 83 stav 1 tačka 8. Predsednik Republike, na predlog Vlade, proglašava vanredno stanje i donosi akte za preduzimanje mera koje takve okolnosti iziskuju. Ovde možemo videti još šire ovlašćenje Predsednika te je mogućnost zloupotrebe samim tim veća.</p>	15.1.		<p>- Uskladiti odredbe Ustava RS sa odredbama međunarodnih konvencija koje garantuju nepovredivost ljudskih sloboda i prava.</p>		Ustav Republike Srbije
<p>81. Svako ima pravo da se dobrovoljno verski identifikuje ili izrazi svoje ubeđenje, ali je sporno unošenje i korišćenje takvih podataka u zvanične registre.</p> <p>Zakon o zaštiti podataka o ličnosti generalno reguliše materiju zaštite svih ličnih podataka ali nije precizirano da se zaštita odnosi i na lične podatke u vezi sa rasnim poreklom, političkim opredeljenjem, verskim ubeđenjem i u tom smislu u našem zakonodavstvu postoji pravna praznina u vezi zaštite lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka.</p>	15.1.	Pravo na privatnost	<p>- Zakon treba uskladiti sa članom 6 Konvencije o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu podataka - lični podaci u vezi sa rasnim poreklom, političkim opredeljenjem, verskim ubeđenjem ili nekom drugom vrstom ubeđenja, kao i lični podaci u vezi sa zdravstvenim stanjem ili seksualni životom mogu se automatski obrađivati samo u slučaju da domaće zakonodavstvo za to predviđa odgovarajuće garancije.</p>		Zakon o zaštiti podataka o ličnosti

<p>82. Zakon o državnim i drugim praznicima u Republici Srbiji - u smislu realizacije slobode veroispovesti u čl. 4 utvrđeno je koji dani mogu biti neradni za zaposlenog u zavisnosti od opredeljene veroispovesti. U čl. 2 utvrđeno je koji se verski praznici priznaju (prvi dan Božića i Vaskršnji praznici počev od Velikog petka zaključno sa drugim danom Uskrsa) i na taj način se vrši diskriminacija u odnosu na pripadnike drugih veroispovesti i ateiste.</p>	15.1.	Zabrana diskriminacije	- Izmeniti i dopuniti Zakon o državnim i drugim praznicima u Republici Srbiji.		Zakon o državnim i drugim praznicima u Republici Srbiji
<p>83. Zakon o državnim praznicima Savezne Republike Jugoslavije ne predviđa mogućnost praznovanja verskih praznika.</p> <p>Takođe ovim Zakonom predviđeno je praznovanje 27. aprila - Dan Savezne Republike Jugoslavije, a ustanovljavanjem Državne Zajednice Srbija i Crna gora prevaziđen je ovaj Zakon u celini.</p>	15.1.		- Zakon o državnim praznicima Savezne Republike Jugoslavije staviti van snage.		Zakon o državnim praznicima Savezne Republike Jugoslavije
<p>84. Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana koji je relikv prošlosti. Prevaziđenost odredbi ovog zakona se između ostalog vidi i u ustanovljavanju društvenih organizacija i saveza društvenih organizacija, u svojstvu građanskih pravnih lica i udruženja građana i saveza udruženja građana u svojstvu građanskih pravnih lica što je nespojivo sa podelom na pravna i fizička lica.</p>	15.1.	Sloboda mišljenja i izražavanja; sloboda udruživanja	- Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana (menjati ili doneti novi).		Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana
<p>85. Zakon o političkim organizacijama - politička organizacija definisana je veoma široko - čl.2. Predviđeno je da političku organizaciju može osnovati najmanje sto punoletnih građana.</p> <p>Čl. 12 veoma je široko postavljena mogućnost da Vrhovni sud Srbije zabrani rad nekoj političkoj organizaciji.</p> <p>Čl. 13 predviđeno je da će u slučaju zabrane rada političke organizacije zbog sticanja sredstava od stranih lica Vrhovni sud rešenjem oduzeti stečena prava.</p>	15.1.	Sloboda mišljenje i izražavanja; sloboda udruživanja	<ul style="list-style-type: none"> - Neophodna je izmena Zakona o političkim organizacijama. - Neophodno je doneti novi Zakon o političkim strankama, čije bi odredbe bile usklađene sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i izbornim zakonima. - Povećati broj lica kao uslov za osnivanje jedne političke organizacije. - Preispitati odredbe Zakona kojim se predviđa mogućnost i postupak donošenja rešenja o zabrani rada političke organizacije. 		Zakon o političkim strankama

<p>86. Zakon o merama za slučaj vanrednog stanja - čl. 6 - široko data ovlašćenja Predsednika Republike su u suprotnosti sa odredbama međunarodnih Konvencija, a navedeni član je u suprotnosti sa Ustavom RS.</p>	15.1.		<p>- Doneti novi Zakon o merama za slučaj vanrednog stanja.</p>		<p>Zakon o merama za slučaj vanrednog stanja</p>
<p>87. Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja - čl. 69 - utvrđeno je da školski program za osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje sadrži obavezni, izborni i fakultativni deo, kao i da je jedan od obaveznih izbornih predmeta verska nastava ili građansko vaspitanje i postavlja se pitanje da li je time povređeno pravo čoveka da ne iskazuje svoje uverenje kao i pravo odnosno sloboda čoveka da promeni veru ili uverenje?</p> <p>Da li su tom odredbom i odredbom čl. 3 Uredbe o organizovanju i ostvarivanju verske nastave alternativnog predmeta u osnovnoj i srednjoj školi povređene odredbe čl. 14 Konvencije o pravima deteta, jer je njima utvrđeno da je verska nastava obavezna za učenika koji se jednom opredeli za taj predmet i učeniku nije data mogućnost da promeni mišljenje?</p> <p>Da li je u duhu sekularne države - države odvojene od crkve da uvodi u svoj obrazovni program obaveznu versku nastavu?</p>	15.1.	<p>Zabrana diskriminacije</p> <p>Pravo na obrazovanje</p>	<p>- Uskladiti odredbe Zakona s o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja sa čl. 14 Konvencije o pravima deteta.</p>	<p>izborna nastava znači da se mora izabrati jedna od ponuđenih opcija, ali ne znači da se ne sme menjati</p>	<p>Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja</p>
<p>88. Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i Uredba o organizovanju i ostvarivanju verske nastave alternativnog predmeta u osnovnoj i srednjoj školi - uvode pojam "tradicionalne crkve", ali nisu predviđeni kriterijumi koje jedna verska zajednica treba da ispuni da bi postala tradicionalna. U čl. 1 Uredbe navedeno je koje su to tradicionalne crkve i verske zajednice. Na taj način se pojedine crkve favorizuju u odnosu na druge i izražava negativan stav prema manjim verskim zajednicama.</p>	15.1.	<p>Pravo na obrazovanje</p> <p>Verske zajednice</p>	<p>- Uvesti u državne škole predmet koji na neutralan i objektivan način upoznaje učenike sa opštom istorijom religija i verskom etikom, koja iako obavezna, se ne može smatrati ugrožavanjem slobode savesti i veroispovesti.</p>	<p>Kriterijume utvrđuje Zakon o crkvama i verskim zajednicama, treba imati u vidu veličinu grupa kao i kod manjina,</p>	<p>Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama Ustav Republike Srbije	16. VERSKE ZAJEDNICE	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana (Sl.gl. RS 48/94) • Zakon o crkvama i verskim zajednicama (Sl.gl. RS 36/06) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 9 • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE 	
	Član 27			

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>Pri kraju izrade Programa zakonodavne reforme Narodna skupština Republike Srbije je usvojila Zakon o crkvama i verskim zajednicama, koji izaziva velike kontroverze u pogledu ustavnosti i usklađenosti sa međunarodnim standardima.</p> <p>Problemi se odnose na određivanje subjekta verske slobode, nedovoljno poštovanje načela odvojenosti crkve od države, slobodu osnivanja crkava i verskih zajednica uključujući i postupak njihovog upisa u sudski registar koji vodi nadležno ministarstvo.</p> <p>Radna grupa je uočila navedene probleme, ali imajući u vidu da je rad na celokupnom Programu bio praktično završen u vreme donošenja Zakona, izostalo je definisanje preporuka i rešenja.</p>					

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>17. PRIGOVOR SAVESTI</p> <p>Član 28</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o Vojski Jugoslavije (Sl. list SRJ 43/94, 28/96, 22/99, 44/99, 74/99, 3/02, 37/02, Sl.list Srbije i Crne Gore, 7/05, 44/05) • Zakon o javnom informisanju (Sl.gl.RS 43/2003, 61/2005) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravim – UN - čl 18 • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl. 18 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 9 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>89. Zakon o vojsci Jugoslavije - pravo na prigovor savesti je znatno suženo, nije u skladu sa Ustavnom poveljom i ratifikovanim međunarodnim ugovorima jer je isključena sudska zaštita u upravnom sporu i uvođenje prekluzivnog roka za podnošenje zahteva za ostvarivanje prava na prigovor savesti. Zakon propisuje da regruti koji žele da se pozovu na prigovor savesti moraju u roku od 15 dana od prijema zahteva za regrutaciju da podnesu pismeni zahtev i da je rok za podnošenje zahteva prekluzivan, jer se u slučaju njegovog prekoračenja ovo pravo gubi.</p> <p>Ukoliko se jednom istakne prigovor savesti, pa se zahtev ne usvoji, taj se zahtev više ne može isticati.</p>	17.1. 17.2.	Sloboda misli, savesti i veroispovesti	- Uskladiti Zakon o vojsci Jugoslavije sa Ustavnom poveljom i međunarodnim dokumentima.		Zakon o vojsci Jugoslavije
<p>90. Zakon o vojsci Jugoslavije - ograničava primenu ovog prava samo na regrute, isključujući na taj način pripadnike rezervnog sastava, odnosno, Zakon ne priznaje pravo licu koje je odslužilo vojni rok da kasnije menja svoje uverenje.</p>	17.1. 17.2.		- Uskladiti Zakon o vojsci Jugoslavije sa Ustavnom poveljom i međunarodnim dokumentima.		Zakon o vojsci Jugoslavije
<p>91. Zakon o vojsci Jugoslavije - ograničava pravo na prigovor savesti tako što uvodi regrutnu komisiju koja u svakom pojedinačnom slučaju ceni razloge zbog kojih regrut ne želi da služi vojni rok pod oružjem, o čemu donosi odluku koja može biti i negativna (čl.300). Osnova za ostvarivanje statusa prigovarača savesti je samo slobodna izjava prigovarača savesti i nije prihvatljivo da bilo koja komisija ispituje nečije razloge.</p>	17.1. 17.2.		- Uskladiti Zakon o vojsci Jugoslavije sa Ustavnom poveljom i međunarodnim dokumentima.		Zakon o vojsci Jugoslavije

<p>92. Zakon o vojsci Jugoslavije - Ograničenje ovog prava je i u tome što sudska zaštita nije predviđena. Po prigovoru regruta na odluku prvostepene komisije rešava drugostepeni vojnoteritorijalni organ, a protiv drugostepene odluke ne može se voditi upravni spor.</p>	<p>17.1. 17.2.</p>		<p>- Uskladiti Zakon o vojsci Jugoslavije sa Ustavnom poveljom i međunarodnim dokumentima.</p>		<p>Zakon o vojsci Jugoslavije</p>
<p>93. Zakon o vojsci Jugoslavije - Civilna služba ne sme biti kažnjivog karaktera, kako u pogledu poslova koji se obavljaju tako i u pogledu dužine trajanja u poređenju sa vojnom službom. Uzimajući u obzir dužinu trajanja, civilna služba je moguće kažnjivog karaktera, pošto traje 9 meseci, 3 meseca duže od vojnog roka.</p>	<p>17.1. 17.2.</p>		<p>- Uskladiti Zakon o vojsci Jugoslavije sa Ustavnom poveljom i međunarodnim dokumentima.</p>		<p>Zakon o vojsci Jugoslavije</p>
<p>94. Zakon o vojsci Jugoslavije - sve troškove civilne službe snosi država, međutim prigovarači su dužni da plate državi određene takse prilikom podnošenje zahteva za civilnu službu.</p>	<p>17.1. 17.2.</p>		<p>- Izmeniti ovu odredbu Zakona, s obzirom da sve troškove civilne službe treba da snosi država (Preporuka 337 Saveta Ministara Saveta Evrope i praksa Zemalja Evropske Unije).</p>	<p>Praksa zemalja Evropske Unije</p>	<p>Zakon o vojsci Jugoslavije</p>
<p>95. Krivični zakonik, čl.394, pozivanje na odbijanje služenja vojnog roka smatra se krivičnim delom, što nije u skladu sa Preporukama Saveta Evrope da svako ima pravo da informiše druge o pravu na prigovor savesti.</p>	<p>17.1. 17.2.</p>		<p>- Treba preispitati odredbu Krivičnog zakonika (čl.396) u smislu Preporuke br. 87-88 Saveta Ministara Saveta Evrope) prema kojoj svako ima pravo da slobodno informiše druge o pravu na prigovor savesti.</p>		<p>Krivični zakonik</p>
<p>Prigovor savesti može se istaći u odnosu na neke profesionalne obaveze (zdravstveni radnici, novinari).</p> <p>Zakon o javnom informisanju (Sl.gl.RS 43/2003, 61/2005) - indirektno reguliše ovo pravo iako se izričito ne pominje formulacija - prigovor savesti.</p>	<p>17.1. 17.2.</p>				

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>18. SLOBODA MIŠLJENJA I IZRAŽAVANJA</p> <p>Član 29</p> <p>Član 45</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o javnom informisanju (<i>Sl.gl.RS 61/05</i>) • Zakon o radio difuziji (<i>Sl.gl. RS 79/05</i>) • Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja (<i>Sl.gl. RS 120/2004</i>) • Zakon o telekomunikacijama (<i>Sl.gl. RS 44/2003,36/2006</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – <i>UN - čl 19</i> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravim – <i>UN - čl 19</i> • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - <i>SE-čl 10</i> • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - <i>SE</i> 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>96. Govor mržnje - sloboda javnog informisanja može korišćenjem govora mržnje imati za posledicu da prouzrokuje ugrožavanje mnogih ljudskih prava, ali i da se sloboda javnog informisanja pretvori u zloupotrebu prava.</p> <p>Aktuelan problem ograničavanja javnog informisanja ako u toj delatnosti vlada govor mržnje, jer takvo informisanje predstavlja zloupotrebu prava na slobodu izražavanja, zbog posledica koje ugrožavaju mnoga druga prava čoveka.</p> <p>Mora se raspravljati o pitanju da li dolazi do ograničenja samog prava na slobodu izražavanja, ako se ograničava sloboda javnog informisanja zbog suviše širokog tumačenja pojma govora mržnje.</p> <p>Treba otvoriti raspravu o preduzimanju koraka na osnovu opšteprihvaćenih načela, a ne u pravcu ograničenja prava na informisanje, slobode medija i uređivačke nezavisnosti, kao i značajne uloge medija u borbi protiv govora mržnje.</p>	18.1. 18.3.	Sloboda medija	<p>- Treba neobavezujuće pravne instrumente o ukidanju svih oblika diskriminacije utvrditi kao opšteprihvaćena načela i ugraditi ih u domaće zakonodavstvo, npr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabrana i javna osuda svake izjave koja može da podstiče širenje mržnje ili svih oblika diskriminacije date od strane organa vlasti, javne institucije ili državnih službenika; • Razvoj etičkih i profesionalnih kodeksa medija, stalno obrazovanje medijskih radnika da bi se izbegli nenamerni izrazi netolerancije; • Preduzeti niz drugih mera prema medijskim kućama kao promoterima kulture tolerancije; • Doneti Zakon o nevladinim organizacijama - treba kroz građansko pravo omogućiti zainteresovanim nevladinim organizacijama da podnose građanske tužbe. 		Zakon o nevladinim organizacijama
<p>Teorijski gledano medijski zakoni su već u postupku donošenja harmonizovani sa evropskim standardima i zasnovani na načelima zagarantovanih sloboda. Praksa* je pokazala sledeće probleme:</p> <p>97. Kršenje slobode medija-Zakon o radio difuziji praćen je izborom Radiodifuznog saveta, tako da je primena kasnila i dovela do produženja roka za privatizaciju elektronskih</p>	18.2.	Sloboda medija	<p>- Moguće je na osnovu prakse ukazati na potrebe poboljšanja Zakona i uslova:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razmotriti odredbe Zakona o javnom informisanju koje regulišu zabranu distribucije javnih glasila; • Dopuniti Zakon o radiodifuziji odredbama koje će regulisati pravo na informisanje nacionalnih manjina i njihovo učešće u organima upravljanja (Upravni i pre svega Programski odbor javnog servisa); 		Zakona o javnom informisanju Zakon o radiodifuziji

<p>medija do 31.12.2007. Usled toga imamo da su lokalni mediji i dalje pod uticajem lokalne vlasti i time se direktno krši pravo na uređivačku nezavisnost.</p> <p>98. Obavezna privatizacija lokalnih elektronskih medija otvara problem smanjenja nivoa stečenih prava (obaveza ostvarivanja prava na informisanje nacionalnih manjina). Naime teško je postaviti interes komercijalnog radio ili TV da ima program na jezicima manjina, finansijsku ispravnost osnivanja radio ili TV od strane pripadnika manjine.</p> <p>99. Ostvarivanjem jedne slobode, slobode medija, ugrožavaju se druge slobode: govor mržnje, pravo na privatnost, pretpostavka nevinosti, dečija prava..., a tabloidizacijom štampe svedoci smo kršenja ovih prava. S jedne strane zakonski okvir reguliše i štiti slobodu medija, a sa druge strane nema osnovne pretpostavke takvog uređenja: poštovanje profesionalnih i etičkih kodeksa samih medija, tržišna utakmica koja vodi tabloidizaciji medija, nepostojanje samoregulative medija za zaštitu prava i ugleda drugih lica.</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Doneti Zakon o zabrani medijske koncentracije vlasništva (sloboda medija i mišljenja i izražavanja, pretpostavlja i podrazumeva pluralizam mišljenja); • Razmotriti mogućnost osnivanja Fonda koji bi bio finansiran određenim procentom TV pretplate, radi ostvarivanja prava na informisanje nacionalnih manjina i medijskog pluralizma; • Razmisliti o konstituisanju medijskog saveta (ili Zakonom o Nevladinim organizacijama utvrditi njihov pravni legitimitet za pokretanje tužbe); • Izmene kaznenih odredbi Zakon o javnom informisanju u smislu visina novčane kazne. 		<p>Zakon o zabrani medijske koncentracije vlasništva</p> <p>Zakon o nevladinim organizacijama</p>
<p>100. Pravo na imunitet Ustavom RS je široko postavljeno - Primenom odredaba st. 4 i 5, čl. 77 Ustava RS narodni poslanik u potpunosti uživa sudsku zaštitu od vođenja postupka pred sudom i od izricanja kazne. Primena ove odredbe praktično dovodi do toga da su navedena lica nedodirljiva u smislu odgovornosti zbog kršenja zakona. Pri tome treba imati u vidu da je u istom obimu Ustavom zagarantovano pravo na imunitet i za druga izabrana lica: predsednika Republike, predsednika i potpredsednika Vlade, ministre, sudije Ustavnog suda. a jedina razlika je u tome ko odlučuje o njihovom imunitetu. Na osnovu čl. 234 st.3 Zakonika o krivičnom postupku lice koje uživa pravo imuniteta može se pozvati na imunitet do početka glavnog pretresa.</p>	18.4.	<p>Zabrana diskriminacije</p> <p>Pravo na slobodne izbore</p>	<p>- U cilju sprečavanja zloupotrebe prava na imunitet potrebno je ustanoviti jasne principe primene ovog prava:</p> <p>- Ustavom definisati krug lica koja uživaju imunitet (utvrđivanje ovog prava pripada ustavnoj, a ne zakonskoj materiji);</p> <p>- Definisati na koja krivična dela se imunitet odnosi;</p> <p>- Težiti ka funkcionalnom (ograničenom) imunitetu u obimu koji je neophodan za nesmetano obavljanje funkcije;</p> <p>- Lice ne treba da uživa zaštitu ukoliko je učinilo krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti (naprimer kada je u pitanju zloupotreba službenog položaja, bespravno sticanje dobiti, mito, korupcija i dr);</p>	<p>U demokratskim državama je opšte prihvaćen i nesporan princip neodgovornosti političara za date izjave ili princip slobode govora, dok se sve više odbacuje ili ograničava princip "nepovredivosti", odnosno zaštita od hapšenja. Naime u pojedinim zemljama upravo zbog zaštite od krivičnog gonjenja pojedinci, koji su prekršili zakon, političkim angažovanjem odnosno kupovinom mesta na političkoj lestvici, teže da uđu u grupaciju "nedodirljivih".</p> <p>Holandija je primer države čiji je obim parlamentarnog imuniteta veoma mali. Članovi holandskog parlamenta su zaštićeni samo kada je reč o glasanju</p>	<p>Ustav Republike Srbije</p>

<p>Ako optuženi stekne pravo imuniteta posle početka glavnog pretresa, na imunitet se može pozvati odmah, najkasnije do završetka glavnog pretresa. Na osnovu iznetog lice može da zamrzne postupak koji se protiv njega vodi zbog dela učinjenog pre izbora. Čl. 88 Zakon o izboru narodnih poslanika je predviđeno da poslaniku prestaje mandat pre isteka vremena na koje je izabran, ako je pravosnažnom sudskom odlukom osuđen na kaznu zatvora bezuslovno u trajanju najmanje 6 meseci. Na osnovu svega navedenog može se reći da odredba Zakona ostaje neprimenljiva.</p> <p>U borbi države protiv mita i kooptacije veoma je važno svesti obim imuniteta koji izabrani predstavnik uživa na najmanju moguću meru.</p>			<ul style="list-style-type: none"> - Vremenski ograničiti mogućnost pozivanja na imunitet do početka glavnog pretresa, bez izuzetka; - Izričito navesti da se lice ne može pozvati na imunitet za delo koje je počinilo pre sticanja imuniteta; - Pravo na imunitet mora biti vremenski ograničeno na period od dana izbora do dana prestanka funkcije; - Po prestanku funkcije garantovati vođenje, odnosno obezbediti mogućnost nastavka vođenja sudskog postupka; - Isključiti mogućnost da nadležni državni organ može uspostaviti imunitet licu koje se na imunitet nije pozvalo; - U cilju efikasnijeg rada sudova Ustavom predvideti da nadležno radno telo Skupštine, u dane kada ne zaseda Skupština, daje odobrenje za vođenje krivičnog postupka ili odobrenje za pritvor, s tim što odluku tog tela naknadno potvrđuje Skupština (slično rešenje postoji u Ustavu Republike Hrvatske). Slična odredba je postojala u Poslovniku Narodne skupštine, ali je Odlukom Ustavnog suda stavljena van pravne snage, zato što Ustavom RS nije predviđena mogućnost prenošenja nadležnosti po ovom pitanju sa Skupštine na njeno radno telo; - Takođe je neophodno odrediti rok u okviru koga Skupština mora da odgovori na zahtev suda da li se u pojedinom slučaju prema licu primenjuje ili ne imunitet. 	<p>i mišljenju koje izraze tokom vršenja svoje dužnosti. U Holandiji se na ova lica ne primenjuje princip "nepovredivosti". U Velikoj Britaniji članovi parlamenta imaju veoma mali stepen zaštite po ovom pitanju. Oni ne mogu biti uhapšeni na osnovu građanskopravne tužbe, ali s obzirom da nema mnogo osnova za hapšenje iz razloga koji proističu iz građanskopravnog spora, ova privilegija je neznatna.</p> <p>U Belgiji policija može da istražuje aktivnosti članova parlamenta koje nisu političke prirode, što podrazumeva da može da vrši pretrage, zaplene i ispitivanja, ali je potrebno odobrenje za vođenje sudskog postupka. Zahtev suda Zahtev suda ne nailazi na veće prepreke. Optuženi pri tom ima određena posebna prava, naprimer pravo da predstavnik skupštine bude prisutan tokom svih istražnih radnji.</p>	
<p>101. Rešenje Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja nije u skladu sa evropskim standardima jer daje ograničenije pravo spram najviših organa vlasti nego spram ostalih. Evropski standard ne poznaje nikakvo razlikovanje između organa javne vlasti u pogledu dostupnosti informacija.</p>		<p>Sloboda medija</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Izmeniti Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja-ukinuti odredbu čl. 22 st. 2 i uskladiti sa evropskim standardima kako bi se državni organi doveli u jednak položaj. 		<p>Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja</p>

<p>102. Nedostaje Zakon o ne/dopuštenoj koncentraciji štampanih medija, što znači da država nije u tom pogledu izvršila svoju obavezu, koja proističe iz garantije slobode izražavanja i slobode medija, da stvara uslove za unapređivanje i što potpunije ostvarivanje slobode izražavanja i slobode medija.</p>		<p>Sloboda medija</p>	<p>- Doneti jedinstveni Zakon o ne/dopuštenoj koncentraciji štampanih medija.</p>		<p>Zakon o ne/dopuštenoj koncentraciji štampanih medija</p>
<p>103. Zakon o radio difuziji na nedovoljan način reguliše internet i kablovske mreže.</p>		<p>Sloboda medija</p>	<p>- Izmeniti Zakon o radiodifuziji u cilju detaljnijeg regulisanja interneta i kablovske mreže.</p>		<p>Zakon o radiodifuziji</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>19. SLOBODA MEDIJA</p> <p>Član 30</p> <p>Član 46</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o javnom informisanju (<i>Sl.gl. RS 61/05</i>) • Zakon o radio difuziji (<i>Sl.gl. RS 79/05</i>) • Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja (<i>Sl.gl. RS 120/2004</i>) • Zakon o telekomunikacijama (<i>Sl.gl. RS 44/2003,36/2006</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 19 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 10 • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
Pogledati sve što je navedeno kod slobode mišljenja i izražavanja, s obzirom da se svi problemi i praznine iz prava na slobodu mišljenja i izražavanja odnose i na slobodu medija.	18.1. 18.2. 18.3. 18.4.	Sloboda mišljenja i izražavanja			

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>20. SLOBODA OKUPLJANJA</p> <p>Član 31</p> <p>Član 43</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o štrajku (<i>Sl. list SFRJ 23/91, Sl. list SRJ 42/92, 37/93, 24/94, 29/96</i>) • Zakon o okupljanju građana (<i>Sl. gl. RS, 51/92, 53/93, 67/93, 48/94, 17/99, 33/99, 29/2001 Sl. list SRJ, br. 21/2001</i>) • Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana (<i>Sl.gl. RS, 48/94</i>) • Zakon o javnom redu i miru (<i>Sl gl. RS, 51/92, 53/93, 67/93, 48/94, 85/2005</i>) • Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama (<i>Sl.gl. RS 67/2003</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – <i>UN - čl 20</i> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - <i>UN - čl 21</i> • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – <i>SE - čl 11</i> • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - <i>SE</i> • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - <i>UN</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - <i>SE</i>

Problemi i praznine	Ref.	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>104. Usvajanjem Zakona o okupljanju građana znatno se otežava korišćenje slobode okupljanja i u izvesnoj meri krše međunarodni standardi.</p> <p>- Zakon predviđa da se javni skup održava na primerenom prostoru. Pod ovim se podrazumeva prostor na kome okupljanje građana ne dovodi do ometanja javnog saobraćaja, ugrožavanja zdravlja, javnog morala ili bezbednosti ljudi i imovine ali i prostor na kome se odvija javni saobraćaj prevoznim sredstvima kad je moguće dodatnim merama obezbediti privremenu izmenu režima saobraćaja.</p> <p>- Ako se javni skup održi na prostoru na kome se odvija javni saobraćaj prevoznim sredstvima, sazivač je dužan da unapred snosi troškove koji nastanu privremenom izmenom saobraćaja i druge troškove nastale vanrednim obavljanjem komunalnih usluga. Karakteristično je da se ovi prostori unapred određuju (aktom opštine ili grada) te se time mogućnost zloupotrebe ove slobode povećava.</p> <p>- Takođe pojam sazivača javnog okupljanja nije razdvojen od pojma organizatora javnog skupa, što je nadležnom organu stvaralo teškoće prilikom prekršajnog gonjenja zbog propisanih povreda Zakona.</p>	20.1.		<p>- Pristupiti izradi novog Zakona o okupljanju kojim bi se u skladu sa demokratskim principima i prihvaćenim normama međunarodnog prava uredilo pitanje sadržine, načina korišćenja i razloga za ograničenje slobode mirnog okupljanja.</p>		Zakon o okupljanju

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>21. SLOBODA UDRUŽIVANJA</p> <p>Član 32</p> <p>Član 44</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o štrajku (<i>Sl. list SRJ 29/96</i>) • Zakon o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju za teritoriju SFRJ (<i>Sl.list SFRJ 42/90, Sl.list SRJ 24/94, 28/96, 73/2000</i>) • Zakon o kretanju i boravku stranaca (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore, 12/2005</i>) • Zakon o Vojsci Jugoslavije (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore, 44/2005</i>) • Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana (<i>Sl. gl. RS, 48/94</i>) • Zakon o političkim organizacijama (<i>Sl.gl. SRS 37/90, Sl.gl. RS 53/93, 67/93, 48/94</i>) • Zakon o finansiranju političkih stranaka (<i>Sl.gl. RS 72/03, 75/2003</i>) • Zakon o finansiranju Udruženja boraca oslobodilačkih ratova Srbije (<i>Sl.gl. RS 21/90</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 20 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 22 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 11 • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN • Konvencija o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organizovanje - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
105. Nevladine organizacije - naše zakonodavstvo ne poznaje pojam nevladinih organizacija koje karakteriše nezavisnost i samostalnost njihovog rada.	21.1. 21.2.		- Doneti Zakon o nevladinim organizacijama (uključujući i regulisanje registracije i delovanja međunarodnih NVO) i drugih propisa koji regulišu ovu oblast.		Zakon o nevladinim organizacijama
106. Postupak registracije raznih udruženja nije dobro regulisan. Zakon o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju za teritoriju SFRJ nije usklađen sa novim Ustavnim rešenjima Državne Zajednice.	21.1. 21.2.		- Zakon o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju za teritoriju SFRJ staviti van snage i doneti novi Zakon o udruživanju.		Zakon o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju za teritoriju SFRJ
107. U čl. 9 Zakona o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju na teritoriji SFRJ i čl. 27 zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana Republike Srbije predviđeno je da udruženje građana mogu osnovati najmanje deset građana što predstavlja problem u vezi sa načinom ostvarivanja slobode udruživanja. Broj deset je arbitrarno postavljen i ne odgovara uporednim standardima.	21.1. 21.2.		- Predvideti manji broj osoba koji je dovoljan za formiranje udruženja.		Zakon o nevladinim organizacijama
108. Prema Zakonu o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju na teritoriji SFRJ dete ne može da bude osnivač udruženja, te je neophodno preispitati starosnu granicu koja je postavljena za osnivače udruženja odnosno organizacije.			- Zakon o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju za teritoriju SFRJ staviti van snage i doneti novi Zakon o udruživanju.		Zakon o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju za teritoriju SFRJ
109. Nije rešen status stranih NVO.	21.1. 21.2.		- Kroz zakon regulisati i status i delovanje stranih NVO (postupak registracije i nadležnost za registraciju stranih nevladinih organizacija, broj članova stranih nevladinih organizacija koji ostvaruju ciljeve na teritoriji SCG, ujednačen pravni položaj stranih nevladinih organizacija na teritoriji obe države članice, poštovanje domaćih ili domicilnih uslova za mogućnost stranaca da se udružuju, itd.).		Zakon o nevladinim organizacijama

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>22. PRAVO NA SLOBODNE IZBORE</p> <p>Član 33</p> <p>Član 2,13,42,74,76</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o referendumu SRJ (<i>Sl. list SRJ 17/2001</i>) • Zakon o izboru i prestanku mandata Predsednika Srbije i Crne Gore (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 8/2003</i>) • Zakon o izboru i prestanku mandata Saveta Ministara (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 9/03, 14/03</i>) • Odluka o proglašenju Amandmana na Ustavnu povelju državne zajednice Srbija i Crna Gora i Zakon za sprovođenje Amandmana I i II na ustavnu povelju državne zajednice Srbija i Crna gora (<i>Sl.list SCG 26/05</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl.gl. RS 107/05</i>) • Ustavni zakon za sprovođenje Ustava Republike Srbije (<i>Sl.gl. RS 1/90, 18/91, 41/91, 59/91, 63/91, 9/92, 50/92, 70/92, 77/92, 20/93</i>) • Zakon o izboru Predsednika Republike (<i>Sl.gl. RS 1/90, 79/92, 73/02, 72/03, 93/03, 18/2004</i>) • Zakon o političkim organizacijama (<i>Sl.gl. RS 48/94</i>) • Zakon o lokalnim izborima (<i>Sl.gl. RS 33/02, 37/02, 42/02, 72/03, 100/2003</i>) • Zakon o referendumu i narodnoj inicijativi (<i>Sl.gl. RS 48/94, 11/98</i>) • Zakon o izboru narodnih poslanika (<i>Sl.gl. RS 35/00, 69/02, 57/03, 72/03, 18/04, 85/05</i>) • Zakon o finansiranju političkih stranaka (<i>Sl.gl. RS 72/2003</i>) • Zakon o lokalnoj samoupravi (<i>Sl. gl. RS 9/02, 33/04, 135/04</i>) • Zakon o izboru poslanika Skupštine Srbije i Crne Gore (<i>Sl. gl. RS 137/04</i>) • Poslovnik Narodne skupštine Republike Srbije (<i>Sl. gl. RS 69/94, 70/94, 4/01, 15/01, 18/01, 59/01, 60/01, 62/01, 30/02, 32/02, 57/03, 12/04, 29/04, 54/04, 53/05, 56/05</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 21 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 25 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - protokol 1, čl 3 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>110. Neažuriranje biračkih spiskova. Zakonom nije predviđeno vođenje jedinstvenog biračkog spiska.* Praksa je pokazala da su birački spiskovi manjkavi, ne ažuriraju se redovno, ne postoji jedinstveni birački spisak u koji bi svi građani imali uvid.</p> <p>Čl. 68 Zakona o izboru narodnih poslanika delimično je rešen ovaj problem.</p>	22.1.		- Ažurirati biračke spiskove kroz izmene i dopune Zakona o izboru narodnih poslanika RS.	U vezi vođenja biračkih spiskova interesantno je rešenje u SAD, gde se biračko telo formira u određenom periodu pre izbora tako što se pravi spisak birača koji su zainteresovani da izađu na izbore.	Zakon o izboru narodnih poslanika
<p>111. Zakon o izboru narodnih poslanika je omogućio našim državljanima sa boravištem u inostranstvu i licima koja su na izdržavanju kazne zatvora da glasaju.*Praksa je pokazala da je mali broj naših državljana u inostranstvu iskoristilo mogućnost da glasa.</p>	22.1.		- Razmisliti o mogućnosti glasanja putem e -maila uz elektronske potpise.		Zakon o izboru narodnih poslanika
<p>112. Ograničena transparentnost izbornog sistema - Zakon o izboru narodnih poslanika na osnovu kojeg politička stranka, odnosno podnosilac izborne liste po sopstvenom izboru dodeljuje svojim kandidatima poslaničke mandate, nameće pitanje da li je to volja naroda u potpunosti ispoštovana.</p> <p>Prema Zakonu o lokalnim izborima jedna trećina mandata se dodeljuje prema redosledu kandidata na izbornoj listi, a preostali mandati se raspodeljuju u skladu sa odlukom podnosioca liste.</p>	22.1.		- Uskladiti izborni sistem sa ustavnom odredbom ili pri promeni Ustava imati u vidu ovu neusklađenost.		Ustav Republike Srbije Zakon o lokalnim izborima

<p>113. Neadekvatna zastupljenost žena u parlamentarnom životu - nije dovoljna odredba Zakona o izboru narodnih poslanika koja nalaže da svaka izborna lista ima najmanje jednu trećinu kandidata ženskog pola. U praksi* stranke same određuju koji će kandidati biti poslanici te postoji realna mogućnost da ne bude određen ni jedan kandidat ženskog pola.</p>	22.3.		- Zakonom utvrditi obavezu o zastupljenosti žena u predstavničkim telima na svim nivoima vlasti.		Zakon o izboru narodnih poslanika
<p>114. Neadekvatna zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim telima.</p>	22.3.		- Razmisliti o mogućnosti smanjenja izbornog cenzusa sa 5% na 3% kako bi bile adekvatno zastupljene manjine ili uneti odredbu u izborne zakone kojim se ustanovljava obaveza da u određenom procentu nacionalne manjine participiraju u vlasti (pozitivna diskriminacija).		Zakon o izboru narodnih poslanika
<p>115. Zakon o izboru narodnih poslanika - čl.95 i Zakon o lokalnim izborima - čl.48 - Jedan od oblika pravne zaštite u toku izbornog procesa je mogućnost podnošenja prigovora nadležnoj izbornoj komisiji. Pravna zaštita se odnosi samo na period u kome se izbori sprovode, odnosno samo na zaštitu biračkog prava u izbornom procesu, a nije obuhvaćena zaštita pasivnog biračkog prava u slučaju privremenog prestanka mandata.</p>	22.3.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o izboru narodnih poslanika RS i Zakon o lokalnim izborima RS.		Zakon o izboru narodnih poslanika Zakon o lokalnim izborima
<p>116. Nijedan od izbornih zakona ne određuje prema kojim pravilima postupka izborna komisija treba da odlučuje po prigovoru što prouzrokuje neujednačeno postupanje i pravnu nesigurnost (primena načela opšteg upravnog postupka).</p>	22.3.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o izboru narodnih poslanika RS i Zakon o lokalnim izborima RS.		Zakon o izboru narodnih poslanika Zakon o lokalnim izborima
<p>117. Kratak rok za podnošenje prigovora-Zakon o izboru narodnih poslanika - čl.95 i Zakon o lokalnim izborima - čl.48 - Rok od 24 časa za podnošenje prigovora protiv odluke biračkog odbora počinje da teče od momenta donošenja odluke što uliva nesigurnost jer se ostvarivanje prava na prigovor može lako izgubiti ako prigovarač ne dobije blagovremeno obaveštenje o odluci.</p>	22.3.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o izboru narodnih poslanika RS i Zakon o lokalnim izborima RS.		Zakon o izboru narodnih poslanika Zakon o lokalnim izborima

<p>118. Zakon o finansiranju političkih stranaka -nije do kraja izvedena obaveza Republičke izborne komisije, da nakon provere podataka iz izveštaja stranaka o trošenju sredstava za izbornu kampanju, može da pokrene prekršajni postupak, kako bi stranka koja prekrši odredbe Zakona bila sankcionisana.</p>	22.2.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o finansiranju političkih stranaka RS		Zakon o finansiranju političkih stranaka
<p>119. Zakon o finansiranju političkih stranaka - sve registrovane političke organizacije i udruženja sa sedištem na teritoriji Republike Srbije podležu obavezi podnošenja finansijskih izveštaja (do 31.12.2004. godine registrovano je ukupno 396 političkih organizacija).</p>	22.2.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o finansiranju političkih stranaka RS.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
<p>120. Političke organizacije ne prijavljuju promenu adrese sedišta.</p>	22.2.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o finansiranju političkih stranaka RS.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
<p>121. Zakon o finansiranju političkih stranaka nije predvideo nijedan od rokova za podnošenje finansijskih izveštaja.</p>	22.2.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o finansiranju političkih stranaka RS.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
<p>122. Neusklađenost rokova u prelaznim odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, što ima za posledicu različito postupanje političkih stranaka u odnosu na iskazivanje vrednosti u izveštajima o imovini.</p>	22.2.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o finansiranju političkih stranaka RS.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
<p>123. Uz završni račun politička organizacija je bila u obavezi da podnese Odboru "Sertifikat ovlašćenog revizora" (član 16 stav 5 Zakona o finansiranju političkih stranaka) - ova formulacija nije usklađena sa Zakonom o računovodstvu.</p>	22.2.		- Odredbu Zakona o finansiranju političkih stranaka RS treba preformulisati tako da glasi "Mišljenje ovlašćenog revizora" - član 16 stav 5.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
<p>124. Nije preciziran rok za objavljivanje izveštaja u "Službenom glasniku RS" (član 16 stav 6 Zakona o finansiranju političkih stranaka).</p>	22.2.		- Precizirati rok za objavljivanje izveštaja u "Službenom glasniku RS" i mehanizam kako obavezati stranke da ga objave o svom trošku (član 16 stav 6).		Zakon o finansiranju političkih stranaka

125. Nejasan i neprecizan član 17 stav 5 Zakona o finansiranju političkih stranaka - koje mere Odbor može da preduzme u cilju obezbeđivanja stavljanja izveštaja na uvid javnosti.	22.2.		- Pojasniti i precizirati član 17 stav 5 Zakona.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
126. Neažuran Registar političkih organizacija.	22.2.		- Preispitati i ažurirati Registar političkih organizacija u cilju gašenja neaktivnih političkih stranaka.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
127. Imajući u vidu član 4 Zakona o finansiranju političkih stranaka otvara se pitanje kojim organima teritorijalne autonomije i lokalne samouprave Odbor treba da dostavi svoj izveštaj radi realizacije ovih odredaba zakona.	22.2.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o finansiranju političkih stranaka RS.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
128. Zakon o finansiranju političkih stranaka - član 18 stav 1 - Odbor za finansije kao kolegijalni organ je jedini vlastan da donosi odluke, a predsednik Odbora samo potpisuje akte, odluke. Postavlja se pitanje dali predsednik Odbora može sam da podnese prekršajnu prijavu.	22.2.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o finansiranju političkih stranaka RS.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
129. Zakon o finansiranju političkih stranaka - član 18 stav 1 - nije precizirano koji su to nadležni organi kojima se podnosi prijava.	22.2.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o finansiranju političkih stranaka RS.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
130. Nepostojanje rokova za podnošenje izveštaja je pravna praznina koja omogućava da stranke prođu nekažnjeno. Nedostatak zakonskog roka je razlog odbacivanje zahteva od strane sudije za prekršaje.	22.2.		- Zakonski utvrditi rok za podnošenje izveštaja (Odbor za finansije je na sednici 22. februara 2005. godine doneo zaključak da rok za dostavu finansijskih izveštaja za 2004. godinu bude 15. april 2005. godine).		Zakon o finansiranju političkih stranaka
131. Usled nedorečenosti i širokog tumačenja člana 18 stav 1 Zakona o finansiranju političkih stranaka , Republička izborna komisija je nakon provere podataka navedenih u članu 14 dostavila svoj izveštaj Odboru na dalji postupak jer Zakonom nije izvedena do kraja obaveza RIK-a da, nakon provere podataka iz izveštaja stranaka o trošenju sredstava za izbornu kampanju može da pokrene prekršajni postupak.	22.2.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o finansiranju političkih stranaka RS.		Zakon o finansiranju političkih stranaka

<p>132. Zakon o finansiranju političkih stranaka - čl. 19 - da li jednako ceniti navedene razloge prilikom donošenja Odluke o gubitku prava stranke na sredstva iz javnih izvora.</p>	22.2.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o finansiranju političkih stranaka RS.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
<p>133. Zakon o finansiranju političkih stranaka - član 4 stav 1 - otvara pitanje da li pravo na sredstva finansiranja ima stranka koja nije učestvovala na parlamentarnim izborima, a kojoj je poslanik pristupio u toku trajanja mandata.</p>	22.2.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o finansiranju političkih stranaka RS.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
<p>134. Dilema da li političke stranke koje su Rešenjem nadležnog organa svrstane u mala pravna lica imaju obavezu ili ne da dostave mišljenje ili izveštaj ovlašćenog revizora Odboru za finansije. Pojedine stranke nisu dostavile mišljenja uz obrazloženja da kao mala pravna lica nemaju tu obavezu.</p>	22.2.		- Izmeniti i dopuniti Zakon o finansiranju političkih stranaka RS.		Zakon o finansiranju političkih stranaka
<p>135. Postupak brisanja iz Registar političkih stranaka-u postupku brisanja je dvadesetak političkih stranaka koje su podnele zahtev ali brisanje nije izvršeno zbog neispunjenja obaveze iz Zakona o republičkim administrativnim taksama (treba platiti taksu od 5. 400 din, radi konačnog brisanja iz registra).</p>	22.2.		- Izmenom Zakona o republičkim administrativnim taksama treba osloboditi stranke plaćanja takse, kako bi bez naknade izvršile brisanje iz registra.		Zakon o republičkim administrativnim taksama
<p>136. Nadležnost kontrole Republičke izborne komisije, Odbora za finansije na osnovu Zakona o finansiranju političkih stranaka.</p>	22.2.		- Sagledati mogućnost da Republička izborna komisija, Odbor za finansije, prenese nadležnost kontrole na Državnu revizorsku instituciju koja će se obrazovati u skladu sa Zakonom o državnoj revizorskoj instituciji.		Zakon o finansiranju političkih stranaka

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>23. PRAVO NA PETICIJU</p> <p>Član 34</p> <p>Član 48</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o službama bezbednosti SRJ (<i>Sl.list SRJ 37/2002, Sl.list SCG 17/2004</i>) • Zakon o referendumu i narodnoj inicijativi (<i>Sl. gl. RS 48/94, 11/98</i>) • Zakon o zaštitniku građana (<i>Sl.gl.RS 79/2005</i>) • Poslovnik Narodne Skupštine (<i>Sl.gl.RS 57/2005</i>) - <i>Odbor za predstavke i predloge</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda - <i>čl.34 i 35</i> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - <i>UN</i> • Fakultativni protokol uz Pakt o građanskim i političkim pravima - <i>UN - čl. 1, 2, 3 i 5</i> • Povelja o osnovnim pravima u EU, Nica - <i>čl. 43</i> • Bečka deklaracija o ljudskim pravima i akcioni program - <i>UN - čl. 40</i> • Konvencija protiv mučenja i drugih svirepih, nečovečnih ili ponižavajućih kazni i postupaka - <i>UN - čl. 17</i> • Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije - <i>UN - čl. 14</i> • Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena - <i>UN - čl. 17</i> 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>137. Zakon o zaštitniku građana predviđa da ako se radi o povredi prava deteta pritužbu može podneti u ime maloletnog deteta njegov roditelj, odnosno zakonski zastupnik. Na ovaj način postavlja se pitanje da li je dovoljno obezbeđena zaštita deteta ili je neophodno ustanoviti poseban ombudsman za zaštitu dečijih prava.* Zakon je stupio na snagu ali se formalno još ne primenjuje.</p>	23.1.		- Doneti Zakon o dečijem ombudsmanu.		Zakon o dečijem ombudsmanu

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>24. DRŽAVLJANSTVO</p> <p>Član 35</p> <p>Član 47</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o putnim ispravama jugoslovenskih državljana (<i>Sl. list SRJ 5/2003</i>) • Zakon o ukidanju ukaza o oduzimanju državljanstva i imovine porodici Karađorđević (<i>Sl. list SRJ 9/2001</i>) • Zakon o državljanstvu Republike Srbije (<i>Sl.gl. RS 135/2004</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - <i>čl 15</i> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - <i>čl 24</i> • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Konvencija o pravnom položaju lica bez državljanstva - UN • Evropska konvencija o ekstradiciji - SE • Konvencija o državljanstvu udate žene - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija o smanjenju apatridije - UN • Evropska konvencija o državljanstvu - SE

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
138. Zakon o državljanstvu RS - Višestruko državljanstvo stvara poteškoće i dovodi do sukoba zakona u privatnopravnoj i u javnopravnoj oblasti, a najčešće se manifestuje kod vojnih dužnosti. SCG nije potpisala ni jedan ugovor o rešavanju sukoba zakona u pogledu vojne obaveze.	24.1.		- Regulisati pitanje vojne obaveze za lica sa višestrukim državljanstvom.	Članice SE su rešile ovaj problem posebnom Konvencijom o smanjenju slučajeva višestrukog državljanstva i vojnoj obavezi u slučaju višestrukog državljanstva	Zakon o državljanstvu RS
139. Čl. 14 Zakona o državljanstvu - utvrđeni instituti za sticanje državljanstva (1. poreklom 2. rođenjem 3. prijemom 4. po međunarodnim konvencijama) nisu dovoljni jer na ovaj način neke kategorije državljana bivše SFRJ koji nisu izbegli na teritoriju bivše SFRJ i koji se ovde stalno ne nastanjuju, ne mogu steći državljanstvo, pa su bez državljanstva i pravne zaštite.	24.1.		- Proširiti pravo iz čl.14 koji reguliše sticanje državljanstva prihvatanjem državljanstva i od strane lica koja se nisu stalno nastanila na teritoriji SCG.		Zakon o državljanstvu RS
140. Zakon o državljanstvu RS - kada je reč o prijemu u državljanstvo lica rođenih u drugoj republici SFRJ, pored ispunjenja propisanih uslova, u novim formularima koji su dužni da popune traži se da navedu kom narodu, odnosno etničkoj zajednici sa teritorije Srbije pripadaju. Ovo je zaostatak iz prethodnog perioda i podatak koji se može zloupotrebiti.	24.2.		- Proveriti eventualne razloge zadržavanja određenih pitanja u formularu sa Ministarstvom unutrašnjih poslova nadležnim za donošenje Zakona o državljanstvu RS.		Zakon o državljanstvu RS
141. Neusklađenost Zakona o državljanstvu ogleda se u propisivanju uslova pune poslovne sposobnosti punoletnog lica, a koji traži prijem u državljanstvo uz ispunjenje ostalih uslova, dok, s druge strane, zahtev za sticanje i prestanak državljanstva Srbije za lica lišena poslovne sposobnosti podnosi njihov staralac.	24.2.		- Razmotriti ovo rešenje i sagledati obrazloženje uz dalje eventualno predlaganje usklađivanja, odnosno izmena u korist lica bez pune poslovne sposobnosti.		Zakon o državljanstvu RS
142. Odredbe koje regulišu otpust iz državljanstva deteta razvedenih roditelja nisu usklađena sa porodičnim zakonom. Nije regulisana situacija kada oba roditelja zajednički vrše roditeljsko pravo, bez obzira na to što su razvedeni.			- Usklađivanje Zakona o državljanstvu sa Porodičnim zakonom u cilju regulisanja navedene situacije.		Zakon o državljanstvu RS

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>25. PUNOLETSTVO</p> <p>Član 36</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (<i>Sl. list SRJ 26/98</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.gl. RS 115/2005</i>) • Porodični zakon (<i>Sl.gl. RS 18/2005</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl.gl. RS 107/05</i>) • Zakon o radu (<i>Sl.gl. RS 61/2005</i>) • Zakon o vanparničnom postupku (<i>Sl. gl. RS 18/2005</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Konvencija o minimalnim godinama starosti za zasnivanje radnog odnosa - MOR-K-138 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>Rešenja koja su sadržana u domaćem zakonodavstvu saglasna su sa rešenjima koja važe u uporednom pravu i u međunarodnim dokumentima, u prvom redu sa čl. 1 Konvencije UN o pravima deteta i čl. 6 stav 5 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima.</p>	25.1.		<p>- Postoji potreba da se razmotri definisanje pojma «deteta», odnosno da se jasno napravi razlika između lica koja nisu potpuno poslovna sposobna zbog uzrasta (deca) i onih koji nisu potpuno poslovni sposobni iz drugih razloga zbog mogućnosti produženja vršenja roditeljskog prava i nad licima koja sa navršenih 18 godina ne stiču punu poslovnu sposobnost.</p>		

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>26. PRAVO NA SLOBODU KRETANJA</p> <p>Član 37</p> <p>Član 17</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o putnim ispravama jugoslovenskih državljana (<i>Sl. list SRJ 5/2003</i>) • Zakon o prelaženju državne granice i kretanju u graničnom pojasu (<i>Sl. list SRJ 68/2002</i>) • Zakon o kretanju i boravku stranaca (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 12/2005</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.gl. RS 115/2005</i>) • Zakon o policiji (<i>Sl.gl. RS 101/2005</i>) - čl. 56. i 57 • Zakon o prebivalištu i boravištu građana (<i>Sl.gl. SRS 42/77, 25/89, Sl.gl. RS 53/93, 67/93, 48/94, 17/99, 33/99</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 13 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 12 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - protokol 4, čl 2 • Evropska konvencija o ekstradiciji – SE 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>143. Zakonom o putnim ispravama jugoslovenskih državljana, čl. 46 stav 1 tačka 4, predviđeno je da će organ kome je podnesen zahtev za izdavanje putne isprave ili vize odbiti zahtev ako je to neophodno radi odbrane zemlje, a između ostalog ako je proglašeno vanredno stanje. Imajući u vidu zakonom propisane uslove za proglašenje vanrednog stanja, može se zapaziti da se na ovaj način sloboda kretanja ograničava u većoj meri nego što je to Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama, odn. Ustavom Srbije predviđeno.</p>	26.1. 26.2.		- Uskladiti Zakon o putnim ispravama jugoslovenskih državljana sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i Ustavom RS.		Zakon o putnim ispravama jugoslovenskih državljana
<p>144. Zakon o kretanju i boravku stranaca, čl.13, predviđa da se putna isprava za izbeglice, za lica bez državljanstva i putni list za stranca neće izdati strancu, između ostalog i ako se na drugi način ne bi mogla izvršiti njegova dospelja obaveza. Prema odredbi čl. 14 stav 1 već izdata putna isprava za strance iz istih razloga se može oduzeti. I u ovom slučaju takođe su prekoračeni okviri koje u pogledu ograničenja ovog prava predviđa Evropska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.</p>	26.1. 26.2.		- Uskladiti čl. 13 Zakona o kretanju i boravku stranaca sa Evropskom konvencijom.		Zakon o kretanju i boravku stranaca
<p>145. Zakon o prebivalištu i boravištu građana ni u jednoj odredbi ne otkriva moguće razloge kao i eventualne demokratske motive zakonodavca za nametanje tako rigidnih uslova građanima koji menjaju prebivalište, boravište, adresu stana ili državu boravka. Naprotiv, propisivanjem obaveze da, prilikom prijavljivanja namere boravka u inostranstvu dužeg od 60 dana, građanin navede istinit razlog putovanja, potpuno je onemogućeno da se ograničenja slobode kretanja opravdaju javnim interesom u</p>	26.1. 26.2.		- Doneti novi Zakon o prebivalištu i boravištu građana koji je usklađen sa Evropskom konvencijom.		Zakon o prebivalištu i boravištu građana

demokratskom društvu, kako to Evropska konvencija predviđa i dopušta u izvesnim oblastima.					
<p>146. Zakon o prelaženju državne granice i kretanju u pograničnom pojasu, takođe uvodi određena ograničenja slobode kretanja u delu kojim je uređeno kretanje i boravak u pograničnom pojasu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prema odredbama ovog Zakona naši državljani mogu se kretati i boraviti u pograničnom pojasu samo ako za to imaju dozvolu. Režim kretanja i boravka na određenoj teritoriji samo uz dozvolu države u potpunoj je suprotnosti sa pravom na slobodu kretanja, koje podrazumeva obavezu države da poštuje tu slobodu, uz mogućnost da propiše određene izuzetke, u skladu sa razlozima Evropske konvencije. - U odredbi čl. 42 Zakona propisano je da se zahtev za izdavanje dozvole za kretanje i boravak u pograničnom pojasu može odbiti kada to zahtevaju razlozi bezbednosti državne granice. Razlozi bezbednosti državne granice ne mogu se podvesti pod razloge koje predviđa Evropska konvencija. Naime, ovde se radi o još jednom napuštenom konceptu. 	26.1. 26.2.		- Doneti novi Zakon o prebivalištu i boravištu građana koji je usklađen sa Evropskom konvencijom. Napušteni koncept treba da ustupi mesto već standardnom evropskom konceptu, tzv. mekih granica, koje su maksimalno propustne za protok ljudi, robe, usluga i kapitala a istovremeno maksimalno bezbedne u odnosu na ilegalne migracije, trgovinu ljudima, šverc droge, oružja, terorizam i druge oblike prekograničnog kriminala.	Koncept graničnog pojasa je uveliko napušten u gotovo svim evropskim državama (u svim EU), zajedno sa režimom dozvole za kretanje i boravak u određenom pojasu i celom dužinom državne granice.	Zakona o prebivalištu i boravištu građana

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>27. PRAVO NA UTOČIŠTE U DRŽAVNOJ ZAJEDNICI SRBIJA I CRNA GORA</p> <p>Član 38</p> <p>Član 50</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o azilu (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 12/2005</i>) • Zakon o izbeglicama (<i>Sl.gl. RS 45/2002</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.gl. RS 115/2005</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 14 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Konvencija o statusu izbeglica - UN • Protokol o statusu izbeglicama - UN • Protokol koji se odnosi na mornare izbeglice - UN • Konvencija o pravnom položaju lica bez državljanstva - UN 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>147. Nepostojanje Zakona o azilu na nivou Republike Srbije</p> <p>Zakonom o azilu SCG predviđeno je da države članice svojim zakonima urede postupak za priznavanje azila, nadležnost i dopunska prava lica koja traže ili uživaju prvo azila. Stvorena je obaveza da države članice svojim zakonima urede nadležnost, prvostepeni i drugostepeni postupak kao i druga pitanja koja se odnose na pravo azila, a nisu uređena Zakonom o azilu SCG.</p> <p>Zakon o azilu predstavlja pravnu pretpostavku za dosledno izvršavanje međunarodnih obaveza SCG koje proizilaze iz međunarodnih pravnih akata kao i ispunjenje jednog od uslova za pridruživanje EU.</p>	27.1.		<p>- Doneti Zakon o azilu kako bi se pravni sistem RS u potpunosti usaglasio sa Zakonom o azilu SCG i međunarodnim aktima u ovoj oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konvencijom o statusu izbeglica sa Protokolom o statusu izbeglica, • Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima • Evropskom konvencijom o zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda, • Konvencijom protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka, • Konvencijom o pravima deteta UN. 	<p>Posle donošenja zakona biće potrebno doneti i niz podzakonskih akata, između ostalog propise o izgledu identifikacionih dokumenata, obrazaca koje će popunjavati budući tražioci azila, efikasnoj proceduri za prijem i smeštaj tražilaca azila i lica kojima je priznat status, načinu ostvarivanja njihovih pojedinih prava, smeštaju, visini novčane pomoći i dr.</p>	Zakon o azilu

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>28. POSEBNA ZAŠTITA PORODICE, MAJKE I DETETA</p> <p>Član 39</p> <p>Član 28, 29</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja (<i>Sl. list SRJ 46/96</i>) • Zakon o rešavanju sukoba zakona i nadležnosti u statusnim, porodičnim i naslednim odnosima (<i>Sl. list SRJ 46/96</i>) • Zakon o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca (<i>Sl. list SRJ 24/98, 29/98, 25/2000</i>) • Porodični zakon (<i>Sl.gl. RS 18/2005</i>) • Zakon o radu (<i>Sl.gl. RS 61/2005</i>) • Zakon o zdravstvenoj zaštiti (<i>Sl.gl. RS 107/2005</i>) • Zakon o zdravstvenom osiguranju (<i>Sl.gl. RS 107/2005</i>) • Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom (<i>Sl.gl. RS 115/2005</i>) • Zakon o maloletnim učiniocima krivičnih dela i posebno zaštiti maloletnika (<i>Sl.gl. RS 101/2005</i>) • Zakon o prekršajima (<i>Sl.gl. RS 101/2005</i>) • Zakon o policiji (<i>Sl.gl. RS 101/2005</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 16, 25 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 23, 24 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Konvencija o pravima deteta - UN • Fakultativni protokol o učešću dece u oružanim sukobima uz Konvenciju o pravima deteta - UN • Protokol o zaštiti od kriminalne trgovine poznate pod imenom "trgovina belim robljem" - UN • Protokol o zaštiti od trgovine ljudima, posebno ženama i decom uz UN konvenciju o borbi protiv međunarodnog kriminala - UN 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>148. Porodični zakon - čl. 249, 250, 251 i 252 gde je regulisan postupak utvrđivanja i osporavanja oćinstva i materinstva, gde su roditelji deteta odnosno lica koja žele priznavanje svog roditeljstva limitirani rokom za pokretanje sudskog postupka za priznanje roditeljstva, što ih stavlja u neravnopravan položaj u odnosu na dete i nije u saglasnosti ni sa jednom konvencijom.</p>	28.1.		<p>- Ukinuti institut zastarelosti u oblasti roditeljskog prava, kao prirodnog prava, za čije utvrđivanje i osporavanje ne mogu biti predviđeni rokovi.</p>		<p>Porodični zakon</p>
<p>149. Pravo na rad - domaći propisi u ovom segmentu uglavnom su usklađeni sa međunarodnim standardima. Odstupanje Zakona o radu, kada je reć o posebnoj zaštiti deteta, tiće se uslova pod kojima poslodavac može maloletnika radno angažovati noću, a koji gledano iz ugla maloletnika nisu sasvim opravdani. Opšte načelo zabrane noćnog rada maloletniku zakon relativizuje (čl. 88 stav 2 tačka 2) jer poslodavac radno angažuje zaposlenog maloletnika i noću kada je to neophodno da se nastavi rad prekinut usled više sile, pod uslovom da takav rad traje određeno vreme i da mora da se završi bez odlaganja, a poslodavac nema na raspolaganju u dovoljnom broju druge punoletne zaposlene. To ide na ruku poslodavcu, ali ne štiti maloletnika u dovoljnoj meri od noćnog rada koji može nesumnjivo biti štetan po njegovo zdravlje i razvoj.</p>	28.2.	Pravo na rad	<p>- Izmeniti i dopuniti Zakon o radu RS u cilju zaštite maloletnika od noćnog rada.</p>		<p>Zakon o radu</p>
<p>150. Zaštita zdravlja - Zakon o zdravstvenom osiguranju (čl.61) - besplatnom zdravstvenom zaštitom nisu obuhvaćeni zdravstveni pregledi radi upisa u srednje škole, visokoškolske ustanove i na kurseve, dobijanje uverenja o zdravstvenoj sposobnosti za zasnivanje radnog odnosa,</p>	28.2.	Pravo na zaštitu zdravlja	<p>- Izmeniti Zakon o zdravstvenom osiguranju čl. 61.</p>		<p>Zakon o zdravstvenom osiguranju</p>

odnosno dobijanje drugih dozvola za rad, za bavljenje rekreacijom i sportom, zatim psihološko savetovanje koje se odnosi na promenu ponašanja, tretman loših porodičnih i radnih odnosa i nesposobnost pamćenja i učenja.					
151. Odredba čl. 96 stav 1 Zakona o zdravstvenom osiguranju kojom se zaposlenoj trudnici koja je privremeno sprečena za rad zbog komplikacija u vezi sa održavanjem trudnoće (čl. 74, stav 1, tačka 3) isplaćuje naknada za rad u visini 65% od osnovice, nije u potpunosti u skladu sa ustavnom normom o posebnoj zaštiti porodica, majke i deteta, a naročito nije podržavajuća imajući u vidu negativnu stopu prirodnog priraštaja.	28.2.	Pravo na zaštitu zdravlja	- Izmeniti Zakon o zdravstvenom osiguranju čl. 69		Zakon o zdravstvenom osiguranju
152. Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom - Prava na roditeljski i dečiji dodatak priznaju se roditeljima samo za prvih četvoro dece tako da navedena prava ne mogu da ostvare peto, šesto i svako naredno dete, čak ni kada su deca prethodnog reda rođenja u međuvremenu postala punoletna, pa više ne ispunjavaju zakonske uslove u pogledu godina života i obrazovnog statusa za ostvarivanje prava.	28.3.	Zabrana diskriminacije	- Diskriminaciju je moguće prevazići izmenama Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom koje bi osigurale ili da se svoj deci priznaju ista prava, ili da se pravo na finansijsku podršku prizna porodici prema ukupnom broju dece u porodici slično kao kod ostvarivanja prava iz oblasti socijalne zaštite (MOP), ili redefinisanjem ukupnih davanja iz budžeta siromašnim porodicama na način kako je predloženo u Strategiji za smanjenje siromaštva - objedinjavanjem MOP-a i dečijih dodataka u jedinstveno pravo koje bi moglo da se zove npr. porodični dodatak.		Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom
Mediji - Propisane norme i propisi kojima se uređuje pitanja medija i javnog informisanja ne odstupaju od međunarodnih standarda u oblasti posebne zaštite deteta ali je način realizacije prava na posebnu zaštitu suprotan cilju normi, naročito ako se ima u vidu izveštavanje u medijima o događajima koji se tiču dece i odnosa u porodici na način koji je u najmanju ruku neprimeren i štetan po dete, dalji nesmetan život i odnose u porodici.	28.2.	Sloboda medija			

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora</p> <p>Povelja o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>29. PRAVO NA RAD</p> <p>Član 40</p> <p>Član 35, 36</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o uslovima za zasnivanje radnog odnosa sa stranim državljanima (Sl. list SFRJ, 11/78, 64/89, Sl. list SRJ 42/92, 24/94, 28/96) • Zakon o evidencijama u oblasti rada (Sl. list SRJ 46/96) • Zakon o radu (Sl.gl. RS 61/2005) • Zakon o mirnom rešavanju radnih sporova (Sl.gl. RS 125/2004) • Zakon o državnim službenicima (Sl.gl. RS 79/05, 81/05, 83/05) • Zakon o državnim i drugim praznicima u Republici Srbiji (Sl.gl. RS, 43/2001) • Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti (Sl.gl. RS 84/2004) • Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu (Sl.gl. RS 101/05) • Zakon o radnom osposobljavanju i zapošljavanju invalida (Sl.gl. RS 25/96) • Zakon o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana (Sl.gl. RS 36/91, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 48/94, 52/96, 29/01, 84/2004, 115/2005) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 23 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN • Konvencija br. 2 o nezaposlenosti, 1919 • Konvencija br. 3 o zapošljavanju žena pre i posle porođaja, 1919 • Konvencija br. 8 o naknadama za nezaposlenost zbog brodoloma, 1920 • Konvencija br. 9 o nameštenju mornara, 1920 • Konvencija br. 11 o pravima udruživanja i koaliranja poljoprivrednih radnika, 1921 • Konvencija br. 12 o obeštećenju nesrećnih slučajeva u poslu u poljoprivredi, 1921 • Konvencija br. 13 o upotrebi olovnog belila u bojadisanju, 1921 • Konvencija br. 14 o nedeljnom odmoru u industrijskim preduzećima, 1921 • Konvencija br. 16 o obaveznom lekarskom pregledu dece i mladića pre zaposlenja na brodovima, 1921 • Konvencija br. 17 o obeštećivanju nesrećnih slučajeva pri radu, 1925 • Konvencija br. 18 o obeštećivanju usled profesionalnih oboljenja, 1925 • Konvencija br. 19 o jednakom tretmanu stranih i domaćih radnika u pogledu obeštećenja nesrećnih slučajeva pri radu, 1925 • Konvencija br. 22 o ugovoru o najmu mornara, 1926 • Konvencija br. 23 o repatriranju mornara, 1926 • Konvencija br. 24 o osiguranju za slučaj bolesti industrijskih i trgovačkih radnika i domaće posluge, 1927 • Konvencija br. 25 o osiguranju za slučaj bolesti poljoprivrednih radnika, 1927 • Konvencija br. 27 o naznačavanju težine na velikim koletima koja se prenose lađom, 1929 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE • Evropska konvencija o pravnom položaju radnika migranata - SE

Osnova	Prava	Zakonodavstvo			Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
		Savezni	Državna zajednica	Republički	Ratifikovani	Potpisani i drugi
					<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija br. 29 o prinudnom ili obaveznom radu,1930 • Konvencija br. 32 o zaštiti radnika zaposlenih na utovaru istovaru brodova od nesreća na poslu (revidirana) • Konvencija br. 45 o zapošljavanju žena na podzemnim radovima u rudnicima svih kategorija,1935 • Konvencija br. 48 o uspostavljanju međunarodnog uređenja očuvanja prava za slučajeve iznemoglosti, starosti i smrti, 1935 • Konvencija br. 53 o minimumu stručne sposobnosti za zapovednika i oficira trgovačke mornarice,1936 • Konvencija br. 56 o bolesničkom osiguranju pomoraca,1936 • Konvencija br. 69 o diplomama o stručnoj sposobnosti brodskih kuvara,1946 • Konvencija br. 73 o lekarskim pregledima pomoraca,1946 • Konvencija br. 74 o svedočanstvima o sposobnosti kvalifikovanog mornara,1946 • Konvencija br. 80 o delimičnoj reviziji konvencija usvojenih od strane Generalne konferencije MOR na 28 prvih zasedanja,1946 • Konvencija br. 81 o inspekciji rada u industriji i trgovini,1947 • Konvencija br. 87 o sindikalnim slobodama i zaštiti sindikalnih prava,1948 • Konvencija br. 88 o organizaciji službe za zapošljavanje,1948 • Konvencija br. 89 o noćnom radu žena u industriji revidirana,1948 • Konvencija br. 90 o noćnom radu dece u industriji (revidirana),1948 • Konvencija br. 91 o plaćenom odmoru pomoraca (revidirana),1949 • Konvencija br. 92 o smeštaju posade na brodu (revidirana),1949 • Konvencija br. 97 o radnicima migrantima (revidirana),1949 • Konvencija br. 98 o pravu na organizovanje i kolektivno pregovaranje,1949 • Konvencija br. 100 o jednakom nagrađivanju muške i ženske radne snage za rad jednake vrednosti,1951 • Konvencija br. 102 o minimalnoj normi socijalnog obezbeđenja,1952 • Konvencija br. 103 o zaštiti materinstva(revidirana),1952 • Konvencija br. 105 o zabrani prinudnog rada,1957 • Konvencija br. 106 o nedeljnom odmoru u trgovini i biroima,1957 • Konvencija br. 109 o platama, radnom vremenu i brojnom stanju posade (revidirana),1958 • Konvencija br. 111 o diskriminaciji u pogledu zapošljavanja i zanimanja,1958 • Konvencija br. 113 o lekarskom pregledu ribara,1959 • Konvencija br. 114 o ugovorima o zapošljavanju ribara,1959 • Konvencija br. 116 o delimičnoj reviziji konvencija usvojenih od strane Generalne konferencije MOR na prva 32 zasedanja radi standardizacije odredaba koje se odnose na pripremanje izveštaja o primeni konvencija MOR,1961 • Konvencija br. 119 o zaštiti mašina,1963 • Konvencija br. 121 o davanjima za slučaj nesreće na poslu i profesionalnih oboljenja,1964 • Konvencija br. 122 o politici zapošljavanja,1964 • Konvencija br. 126 o smeštaju posade na ribarskim brodovima,1966 • Konvencija br. 129 o inspekciji rada u poljoprivredi,1969 	

				<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija br. 131 o utvrđivanju minimalnih plata,1970 • Konvencija br. 132 o plaćenom godišnjem odmoru(revidirana),1970 • Konvencija br. 135 o radničkim predstavnicima,1971 • Konvencija br. 136 o zaštiti od benzola,1971 • Konvencija br. 138 o minimalnoj starosti za zasnivanje radnog odnosa,1973 • Konvencija br. 139 o sprečavanju i kontroli profesionalnih rizika prouzrokovanih kancerogenim supstancama i agensima,1974 • Konvencija br. 140 o plaćenom odsustvu za obrazovne svrhe,1974 • Konvencija br. 142 o profesionalnoj orijentaciji i stručnom osposobljavanju i razvoju ljudskih resursa,1975 • Konvencija br. 143 o migracijama u uslovima zloupotrebe i unapređenju jednakih mogućnosti i tretmanu radnika migranata,1975 • Konvencija br. 148 o zaštiti radnika od profesionalnih rizika u radnoj sredini prouzrokovanih zagađenjem vazduha, bukom i vibracijama,1977 • Konvencija br. 155 o zaštiti na radu, zdravstvenoj zaštiti i radnoj sredini,1981 • Konvencija br. 156 o jednakim mogućnostima i tretmanu za radnike i radnice (radnici sa porodičnim obavezama),1981 • Konvencija br. 159 o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju invalida,1983 • Konvencija br. 161 o službi medicine rada,1985 • Konvencija br. 162 o bezbednosti prilikom korišćenja azbesta,1986 • Konvencija br. 182 o najgorim oblicima dečijeg rada,1999 	
--	--	--	--	--	--

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
Zakon o radu, usaglašen je sa međunarodnim standardima Evropske unije i Međunarodne organizacije rada.	29.1.				Zakon o radu
<p>153. Pravo na zaposlenje – Odredbe Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti, Zakona o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana i Zakona o radnom osposobljavanju i zapošljavanju invalida, ne moraju se primeniti na osobe sa invaliditetom jer ne postoji imperativna norma koja bi poslodavca primorala da od nacionalne službe za zapošljavanje zahteva ostvarivanje ovog prava zaposlenog.</p> <p>Ne postoje ni odredbe koje bi naložile poslodavcima da radno mesto učine fizički dostupnim raznim kategorijama osoba sa invaliditetom.</p>			- Izmeniti zakone		<p>Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti</p> <p>Zakon o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana</p> <p>Zakon o radnom osposobljavanju i zapošljavanju invalida</p>
<p>154. Pravo na slobodan izbor zaposlenja - Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti na neadekvatan način uređuje kategoriju neadekvatnog zaposlenja (čl. 93).</p>			- Izmeniti čl. 93 Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti tako da se izbegne da se nezaposleni, posredno ili neposredno, dovodi u situaciju da po svaku cenu prihvati zaposlenje koje mu očigledno ne odgovara.		Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti
<p>155. Zakon o radu propisuje da je minimalna starosna granica za zasnivanje radnog odnosa 15 godine, ali ne propisuje nikakve izuzetke od ovog pravila, iako su takvi izuzetci dozvoljeni prema Evropskoj socijalnoj povelji (čl. 7, st. 1).</p>			- Uskladiti Zakon o radu sa Evropskom socijalnom poveljom, sa čl. 7, st. 1.		Zakon o radu

<p>Zakon o radu ukida dosadašnju zabranu noćnog rada žena, što je u skladu sa evropskim standardima. SCG nije otkazala Konvenciju MOR 89, pa tako je zakonodavstvo u Srbiji nesaglasno sa preuzetim obavezama.</p>			<p>- Otkazati Konvenciju MOR-a 89</p>		
<p>156. Po Pravilniku o stalnim sudskim tumačima, propisano je da tumači imaju pravo na naknadu za svoj rad, a u širem smislu da treba da budu u mogućnosti da za jednak rad ostvaruju jednaku platu (prema izmenama i dopunama iz 2001 koje još su važeće, ta naknada iznosi simboličnih 100 din za stranicu).</p> <p>Zakon o ministarstvima - u okviru nabiranja nadležnosti Ministarstva pravde (čl.5) izostavljena je odredba koja navodi poslove u vezi sa tumačima, te stoga Ministarstvo pravde više nije imalo pravni osnov za izmenu tarife, odnosno za usklađivanje visine naknade za rad tumača.</p> <p>Problem predstavlja i to što je Pravilnikom (čl. 15) predviđeno da Ministarstvo pravde vrši nadzor nad sprovođenjem odredaba Pravilnika.</p>	<p>29.2.</p>	<p>Pravo na rad; Zabrana diskriminacije</p>	<p>- Predložiti izmenu Zakona o ministarstvima tako da se u okviru nadležnosti Ministarstva pravde (čl. 5) pored poslova u vezi sa veštačenjem izričito navode reči: "Poslovi u vezi sa postavljanjem stalnih sudskih tumača i određivanjem naknade za njihov rad" kako bi se omogućilo uređenje ove oblasti i izjednačio položaj građana u ostvarivanju njihovih prava i obaveza.</p>		<p>Zakon o ministarstvima</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>30. PRAVO NA ŠTRAJK</p> <p>Član 41</p> <p>Član 37</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o štrajku (<i>Sl. list SRJ 29/96</i>) • Zakon o radu (<i>Sl.gl. RS 61/2005</i>) • Zakon o policiji (<i>Sl. gl. RS 101/2005</i>) - član 135 • Zakon o mirnom rešavanju radnih sporova (<i>Sl. gl. RS 125/04</i>) • Zakon o osnovnoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92,53/93, 67/93, 66/94, 22/02, 62/03, 64/03</i>) - delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20, 24 • Zakon o srednjoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92, 53/93, 67/93, 48/94,27/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03, 101/05</i>) delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20, 24 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl.11 • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN član 8. stav 1. tačka d) I stav 2. 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE - čl. 5 • Pravo na udruživanje pripadnika profesionalnih oružanih snaga - preporuka SE • Rezolucija Saveta Evrope br 1442 Pravo na štrajk - SE

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
157. Ne postoji Zakon o štrajku na nivou Republike Srbije.	30.1.		- U Republici Srbiji treba doneti zakon kojim se uređuje pravo na štrajk - Zakon o štrajku.	Zakon treba doneti u saradnji sa socijalnim partnerima, pri čemu se treba pridržavati stavova i smernica Komiteta MORa za slobodu udruživanja. Ne postoji međunarodni akt koji posebno uređuje pravo na štrajk i način ostvarivanja tog prava.	Zakona o štrajku Republike Srbije
158. Štrajk prosvetnih radnika - posebno uređen jer moraju da obezbede minimum procesa rada od 30 min., što ima i dobre i loše strane.	30.2.	Pravo na obrazovanje	- Treba zabraniti štrajk prosvetnih radnika, tj. izjednačiti prosvetne radnike sa zaposlenima u državnim organima ili uvesti minimum procesa rad od 40 min.		Zakon o štrajku Republike Srbije

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>31. SOCIJALNO OBEZBEĐENJE I SOCIJALNO OSIGURANJE</p> <p>Član 42</p> <p>Član 39, 40</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca (<i>Sl.list SRJ 25/2000</i>) • Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju (<i>Sl.gl. RS 34/03, 64/04, 84/04, 85/2005</i>) • Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (<i>Sl.gl. RS 84/04, 61/05</i>) • Zakon o dobrovoljnim penzijskim fondovima i penzijskim planovima (<i>Sl.gl. RS 85/05</i>) • Zakon o uplati doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje za pojedine kategorije osiguranika /zaposlenih (<i>Sl.gl. RS 85/05</i>) • Zakon o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana (<i>Sl.gl. RS 36/91, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 48/94, 52/96, 29/01, 84/2004, 115/2005</i>) • Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom (<i>Sl.gl. RS 115/2005</i>) • Zakon o pravima boraca, vojnih invalida i članova njihovih porodica (<i>Sl.gl. RS 137/2004</i>) • Zakon o pravima civilnih invalida rata (<i>Sl.gl. RS 52/96</i>) • Zakon o radnom osposobljavanju i zapošljavanju invalida (<i>Sl.gl. RS 25/96</i>) • Zakon o povlasticama u unutrašnjem putničkom saobraćaju invalidnih lica (<i>Sl.gl. RS 22/93, 25/93</i>) • Zakon o zaštiti na radu (<i>Sl.gl. RS 42/91, 53/93, 67/93, 48/94, 42/98</i>) • Program socijalne politike (<i>Sl.gl. SRS 4/90</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 22, 25 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN • Konvencija o minimalnoj normi socijalnog osiguranja - MOR-K-102 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE • Evropski kodeks o socijalnoj sigurnosti (ETS No.48) - SE

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>159. Zakon o osnovnim pravima boraca, vojnih invalida i porodica palih boraca prenet je na republički nivo, međutim prevaziđen je i novonastale okolnosti zahtevaju uređenje ove oblasti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktuelni događaji u zemlji posle donošenja ovog Zakona zahtevaju normativno uređenje nastalih problema i prevaziđenih zakonskih rešenja. - Sada važeći propisi iz ove oblasti uređuju dopunsku zaštitu boraca i korisnika osnovnih prava, kao i potpunu zaštitu civilnih invalida rata, civilnih žrtava rata i članova njihovih porodica, a ta zaštita pored ostalog uslovljena je i porodičnim i materijalnim prilikama. Ovi propisi su prevaziđeni i zahtevaju uređenje ove oblasti prema novonastalim okolnostima. - Kako republički zakon nije donet, priznata prava se ostvaruju po pokrajinskim propisima, uz postojanje razlike u pogledu naziva prava, kruga korisnika, obima prava i uslova za njihovo ostvarivanje. Stoga i ovo zahteva jedinstveno regulisanje za teritoriju RS. - Dopunskom zaštitom boraca, po propisima lokalne samouprave, štite se borci u okviru sredstava koje obezbeđuje sama opštinska uprava. Republička regulativa takođe neposredno utiče na nivo zaštite. 	31.1.		<p>- Predlog Zakona o boračko-invalidskoj zaštiti je u skupštinskoj proceduri. Ovim Zakonom se jedinstveno za teritoriju Republike Srbije, uređuje oblast boračko invalidske zaštite i zaštite civilnih invalida rata, vrši se usklađivanje navedenih propisa sa Ustavom RS i istovremeno se vrši kodifikacija svih propisa u ovoj oblasti.</p>		<p>Zakon o boračko invalidskoj zaštiti *</p> <p>*Predlog Zakona o boračko invalidskoj zaštiti je u skupštinskoj proceduri</p>
<p>160. Prava iz socijalne zaštite obezbeđena su samo za državljane Republike koji imaju prebivalište ili boravište na njenoj teritoriji, i smatramo da je time prekršen čl. 2 Evropske konvencije.</p>			<p>- Preispitati da li je ovakvo ograničenje u odnosu na pojedine vidove socijalne pomoći odnosno usluga u odnosu na njih opravdan.</p>		<p>Zakon o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana</p>

<p>161. Zakonom o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana propisano je pravo na smeštaj u ustanovu socijalne zaštite, ali ne postoje adekvatne vaninstitucionalne alternative za ovakav vid socijalne pomoći.</p>			<p>- Radi unapređenja pružanja socijalne zaštite pojedinim grupama osoba sa invaliditetom, neophodno je zakonom propisati mogućnost otvaranja različitih vidova vaninstitucionalnog zbrinjavanja čime bi se nacionalno zakonodavstvo upodobilo Standardnim pravilima o izjednačavanju mogućnosti za osobe sa invaliditetom UN i preporukama SE (92) 6 po pitanju koherentne politike za osobe sa invaliditetom.</p>		<p>Zakon o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana</p>
<p>162. Posebno je važno pitanje starateljstva urediti na poseban način, i izmeniti trenutno važeće odredbe Zakona o vanparničnom postupku, čl. 31- 44, kojima je uređen postupak lišenja poslovne sposobnosti kako bi se na adekvatan način uredilo pitanje pravne zaštite lica nesposobnih da se sama staraju o svojim interesima i kako bi se zakonodavstvo dovelo u sklad sa preporukama SE (99) 4 o principima pravne zaštite nesposobnih punoletnika.</p>			<p>- Izmena Zakona o vanparničnom postupku.</p>		<p>Zakon o vanparničnom postupku</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>32. OBRAZOVANJE</p> <p>Član 43</p> <p>Član 32</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (Sl.gl. RS 62/03,64/03,58/04, 62/0479/05,101/05)-delimično prestaje da važi Zakonom o državnim službenicima(Sl.gl. RS 79/05) • Zakon o osnovnoj školi (Sl.gl. RS 50/92,53/93, 67/93, 66/94, 22/02, 62/03, 64/03) - delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (Sl.gl. RS 62/03 i 64/03) - čl. 20, 24 • Zakon o srednjoj školi (Sl.gl. RS 50/92, 53/93, 67/93, 48/94,27/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03, 101/05) delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (Sl.gl. RS 62/03 i 64/03) - čl. 20, 24 • Zakon o visokom obrazovanju (Sl.gl. RS 76/2005) • Zakon o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima (Sl. gl. RS 29/93) • Zakon o učeničkom i studentskom standardu (Sl. gl. RS 81/92, 49/93, 53/93, 67/93, 48/94) • Zakon o Policijskoj akademiji (Sl.gl. RS 48/93, 48/94, 36/98) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 26 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima – UN član 13. • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - protokol 1, čl 2 • Evropski sporazum o produžavanju stipendiranja studenata koji studiraju u inostranstvu - SE • Sporazum o unapređenju saradnje u oblasti visokog obrazovanja u okviru srednjoevropskog programa razmene univerzitetskih studija (SEPRUS II) – sporazum između više zemalja, depozitar je Mađarska 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
163. Predškolsko obrazovanje dece sa smetnjama u razvoju	32.1		- Predložena je mogućnost vaspitanja i obrazovanja dece predškolskog uzrasta ili u redovnoj vaspitnoj grupi - kada su u pitanju deca sa manjim smetnjama u razvoju ili u razvojnoj grupi - kada su u pitanju deca sa većim smetnjama u razvoju.	Videćemo kakva će odredba biti usvojena, a i najavljena je odložena primena zbog troškova	Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju* Zakon je u završnoj fazi
164. Otvoreno je pitanje priznavanja diplome stečene u školama na teritoriji Pokrajine Kosova i Metohije koje su overene od strane UNMIK administracije, a koje sadrže naziv Kosovo Republika. Do utvrđivanja statusa Pokrajine Kosovo i Metohija, ove diplome, overene od strane UNMIK-a i izdate na dvojezičnim obrascima važe u Republici Srbiji bez sprovođenja postupka nostrifikacije. Isto se odnosi i na diplome stečene u Republici Srpskoj, što ostaje otvoreno pitanje do zauzimanja stava u vezi sa priznavanjem i nostrifikacijom ovih javnih isprava, imajući u vidu da je u pitanju strana država, kao i činjenicu da pokrajina Vojvodina vrši nostrifikaciju ovih isprava kao povereni posao.	32.1		- Zauzeti stav povodom nostrifikacija ovih javnih isprava	političko pitanje	Set zakona o obrazovanju
Obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina, naročito romske manjine - pogledati sve što je rečeno kod prava na obrazovanje u okviru prava na očuvanje posebnosti.	32.1	Pravo na očuvanje posebnosti			

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>33. SLOBODA NAUČNOG I UMETNIČKOG STVARANJA</p> <p>Član 44</p> <p>Član 33</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o geografskim oznakama porekla (<i>Sl. list SRJ 15/95, 95/95, 28/96</i>) • Zakon o standardizaciji (<i>Sl. list SRJ 30/96, 59/98, 70/01, 8/03, Sl. list Srbije i Crne Gore 44/05</i>) • Zakon o zaštiti sloboda i prava nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakon o pravnoj zaštiti dizajna (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 61/2004</i>) • Zakon o autorskom i srodnim pravima (<i>Sl. list SRJ 24/98, Sl. list Srbije i Crne Gore 61/2004</i>) • Zakon o patentima (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 32/04, 35/2004</i>) • Zakon o naučno - istraživačkoj delatnosti (<i>Sl. gl. RS 110/05</i>) • Zakon o inovacionoj delatnosti (<i>Sl. gl. RS 110/05</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl. gl. RS 107/05</i>) • Zakon o kinematografiji (<i>Sl. gl. RS 46/91, 53/93, 56/93, 67/93, 47/94, 48/94</i>) • Zakon o delatnostima od opšteg interesa u oblasti kulture (<i>Sl. gl. RS 49/92</i>) • Zakon o kulturnim dobrima (<i>Sl. gl. RS 71/94</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl. 22, 27 • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN • Svetska (univerzalna) konvencija o autorskom pravu • Pariska konvencija o zaštiti industrijske svojine • Bernska konvencija o zaštiti književnih i umetničkih dela sa Amandmanima na tekst Bernske konvencije za zaštitu književnih i umetničkih dela - UN • Evropska konvencija o kulturi -SE • Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina - SE • Konvencija o zaštiti svetske kulturne i prirodne baštine - UN • Konvencija o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o potvrđivanju WIPO Ugovora o interpretacijama i fonogramima • Zakon o potvrđivanju WIPO Ugovora o autorskom pravu • Zakon o potvrđivanju Haškog sporazuma o međunarodnom prijavljivanju industrijskih uzoraka i modela i Dopunskog akta iz Stokholma

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>- Naše zakonodavstvo u oblasti intelektualne svojine je u velikoj meri usklađeno sa relevantnim evropskim i svetskim standardima.</p> <p>S druge strane kao veliki problem pokazalo se spvođenje zakona*.</p> <p>Novi Krivični Zakonik sadrži posebnu glavu kojom su propisana krivična dela protiv intelektualne svojine ali tek ostaje da se vidi kako će nadležni organi postupati.</p> <p>Zakoni koji regulišu prava intelektualne svojine su u nadležnosti Državne zajednice, a krivičnopravna zaštita je u nadležnosti država članica.</p> <p>Stoga nisu potrebne zakonodavne intervencije već dosledna primena zakona.</p>	33.1.		- Obezbediti adekvatnu primenu postojećih Zakona.		
<p>165. Velika praznina u zakonodavstvu postoji u pogledu propisa kojima se detaljnije reguliše umetnička delatnost.</p> <p>Raniji Zakon o samostalnom obavljanju umetničke i druge delatnosti u oblasti kulture prestao je da važi, a drugi nije donet, te se sada samostalni umetnici u pogledu obavljanja delatnosti nalaze u svojevrsnom vakuumu. (jedino je izričito regulisana njihova obaveza plaćanja doprinosa za socijalno osiguranje).</p>	33.1.		- Doneti novi Zakon kojim će se regulisati umetnička i druga delatnost u oblasti kulture na opšti način, i status i položaj samostalnih umetnika u RS.		Zakon kojim se reguliše umetnička delatnost

<p>166. Krivični zakonik RS u okviru krivičnih dela protiv imovine uključuje i zaštitu kulturnih dobara. Krivična dela kod kojih kulturno dobro nije predviđeno kao kvalifikatorna okolnost, a trebalo bi, su: razbojnička krađa (čl.205), razbojništvo (čl. 206), iznuda (čl.214), ucena (čl.215),zloupotreba poverenja(čl.216) i prikrivanje (čl. 221). Kulturno dobro se tretira kao stvar, a kvalifikatorna okolnost se vezuje isključivo za vrednost stvari.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strukturu krivičnog dela teške krađe bi trebalo izmeniti obzirom da nije adekvatna. 	33.2.		<ul style="list-style-type: none"> - Izmeniti Krivični zakonik u tom smislu da kulturno dobro kao poseban zaštitni objekat bude deo bića krivičnog dela u slučajevima: razbojničke krađe, razbojništva, prevare, iznude, ucene, zloupotrebe poverenja i prikrivanja. - Izmeniti strukturu krivičnog dela teške krađe u smislu da kulturno dobro kao poseban zaštitni objekat vezuje za najteži oblik iz čl. 204 st.3 (referentna vrednost treba da bude milion i petsto hiljada dinara, a ne četiristotine pedeset hiljada). 		Krivični zakonik
<ul style="list-style-type: none"> - Zakon o naučnoistraživačkoj delatnosti precizira i reguliše slobodu naučnog rada i kreativnog stvaranja na zadovoljavajući način. 	33.2.		<ul style="list-style-type: none"> - Nužno je obezbediti doslednu primenu Zakona o naučnoistraživačkoj delatnosti. 		
<ul style="list-style-type: none"> - Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina je u saglasnosti sa međunarodnim pravnim standardima i ustavima. 	33.2.		<ul style="list-style-type: none"> - Nužno je obezbediti doslednu primenu Zakona i obezbediti realizaciju prava afirmativnom akcijom države (funkcionisanjem zakonom ustanovljenih saveta i fondova). 		

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>34. PRAVO NA ZAŠTITU ZDRAVLJA</p> <p>Član 45</p> <p>Član 30</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti koje ugrožavaju celu zemlju (<i>Sl. list SRJ, 37/2002</i>) • Zdravstvena zaštita vojnih osiguranika (<i>Sl. list SRJ, 67/93, 72/93, 24/94, 43/94</i>) • Zakon o uslovima za uzimanje i presađivanje delova ljudskog tela (<i>Sl. list SFRJ, 63/90, 22/91, Sl. list SRJ, 24/94, 28/96</i>) • Zakon o proizvodnji i prometu opojnih droga (<i>Sl. list SRJ, 46/96, 37/2002</i>) • Zakon o proizvodnji i prometu otrovnih materija (<i>Sl. list SRJ, 15/95, 28/96, 37/2002</i>) • Zakon o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe (<i>Sl. list SFRJ, 53/91, Sl. list SRJ, 24/94, 28/96, 37/02, Sl. gl. RS 79/05</i>) • Zakon o zdravstvenoj zaštiti (<i>Sl. gl. RS 107/05</i>) • Zakon o zdravstvenom osiguranju (<i>Sl. gl. RS 107/05</i>) • Zakon o komorama zdravstvenih radnika (<i>Sl. gl. RS 107/05</i>) • Zakon o Crvenom krstu Srbije (<i>Sl. gl. RS 107/05</i>) • Zakon o supstancama koje se koriste u nedozvoljenoj proizvodnji opojnih droga psihotropnih supstanci (<i>Sl. gl. RS 107/05</i>) • Zakon o doprinosima za obavezno zdravstveno osiguranje (<i>Sl. gl. RS 61/05</i>) • Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (<i>Sl. gl. RS 125/2004</i>) • Zakon o lekovima i medicinskim sredstvima (<i>Sl. gl. RS 84/04, 85/05</i>) • Zakon o zdravstvenom nadzoru nad životnim namirnicama i predmetima opšte upotrebe (<i>Sl. gl. SRS 48/77, 29/98, Sl. gl. RS 44/91, 53/93, 67/93, 48/94</i>) • Zakon o sanitarnom nadzoru (<i>Sl. gl. RS 34/94, 25/96, 125/2004</i>) • Zakon o fluorisanju vode za piće (<i>Sl. gl. RS 35/94, 38/94, 25/96</i>) • Zakon o uzimanju i presađivanju delova ljudskog tela u svrhu lečenja (<i>Sl. gl. SRS 22/81</i>) • Zakon o određivanju organa za vršenje određenih poslova u oblasti proizvodnje i prometa opojnih droga (<i>Sl. gl. SRS 8/80</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 25 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN - čl. 10, 11, 12 • Konvencija o eliminisanju svih oblika rasne diskriminacije - UN - čl. 5 • Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena - UN - čl. 10, 11, 14 • Konvencija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci - UN • Konvencija o psihotropnim supstancama - UN • Jedinstvena konvencija o opojnim drogama - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE - deo I stav 3, 7, 11; deo II čl. 2, stav 4, čl. 3 tačka 1, čl. 7 tačka 2, 10, čl. 11, 13, 19

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>167. Na osnovu Zakona o supstancama koje se koriste u nedozvoljenoj proizvodnji opojnih droga psihotropnih supstanci kojim se obezbeđuje sistem kontrole i preduzimanje blagovremenih mera radi sprečavanja zloupotrebe prekursora ili njihovo korišćenje u nedozvoljene svrhe, treba doneti Zakon o drogama.</p>			<p>- Pripremiti i doneti Zakon o drogama.</p>		<p>Zakon o drogama</p>
<p>168. Važeća regulativa u oblasti zdravstva ne sadrži zakon koji na celovit način reguliše pitanja prava pacijenata, pravo da se poštuje kao ljudsko biće, pravo da učestvuje u odlučivanju, pravo na fizički i mentalni integritet i zaštitu svoje ličnosti, pravo na poštovanja moralnih, kulturnih i verskih uverenja - Zakon o zaštiti prava pacijenata.</p>	34.1.		<p>- Doneti Zakon o zaštiti prava pacijenata kojim bi se na celovit način regulisala pitanja prava pacijenata, pravo da se poštuje kao ljudsko biće, pravo da učestvuje u odlučivanju, pravo na fizički i mentalni integritet i zaštitu svoje ličnosti, pravo na poštovanja moralnih, kulturnih i verskih uverenja. Lekar bi bio dužan da postupa poštujući odredbe posebnog Zakona koji reguliše prava pacijenata i odredbe Kodeksa lekarske komore. Donošenjem ovog zakona poboljšao bi se kvalitet zdravstvenih usluga i omogućilo potpuno ostvarenje prava pacijenata koja proklamuju dokumenti međunarodnih organizacija.</p>		<p>Zakon o zaštiti prava pacijenata</p>
<p>169. Iako je novim propisima predviđena zagarantovanost tajnosti svih podataka iz medicinske dokumentacije pacijenta odnosno bezbednosno rukovanje podacima od strane ovlašćenih lica, vođenje zdravstvene dokumentacije i evidencije u zdravstvu, ovo predstavlja izuzetno važnu oblast koju treba urediti posebnim Zakonom o vođenju i čuvanju medicinske dokumentacije.</p>	34.1.		<p>- Doneti Zakon o vođenju i čuvanju medicinske dokumentacije, posebnim zakonom urediti vrsta, sadržaj, te način vođenja, čuvanja, prikupljanja i raspolaganja medicinskom dokumentacijom.</p>		<p>Zakon o vođenju i čuvanju medicinske dokumentacije</p>

<p>170. Odredbom čl. 224 Zakona o zdravstvenoj zaštiti, dat je osnov za donošenje posebnog Zakona o presađivanju organa, obzirom da ova oblast nije uređena i usklađena sa savremenim naučnim dostignućima.</p>	34.1.		<p>- Doneti poseban Zakon o presađivanju organa, kojim treba da se uredi izuzetno važna oblast uzimanja, presađivanja organa i delova ljudskog tela, sa ciljem stvaranja pravnog osnova za razvijanje ove oblasti, odnosno usklađivanja ove oblasti sa naučnim dostignućima i uključivanje Republike Srbije u mrežu Evropskih institucija u kojima se čuvaju i obezbeđuju organi i delovi ljudskog tela za potrebe obezbeđivanja visokospecijalizovane zdravstvene zaštite stanovništva.</p>		Zakon o presađivanju organa
<p>171. Članom 225-234 Zakona o zdravstvenoj zaštiti uređena je oblast preuzimanja tela umrlih lica, radi izvođenja praktične nastave na fakultetima zdravstvene struke. Ova oblast je neuređena i treba je urediti detaljno zakonskim i podzakonskim aktima, a naročito situaciju predaje i preuzimanja beba umrlih u porodilištima i drugim zdravstvenim ustanovama.</p>	34.1.		<p>- Zakonski urediti oblast preuzimanja tela umrlih lica, radi izvođenja praktične nastave na fakultetima zdravstvene struke. Potreba za uređenjem ove oblasti je osetljivost podataka, načina i postupaka preuzimanja tela umrlih lica radi izvođenja praktične nastave, uz poštovanje najvećeg stepena profesionalne etike i zaštite ljudskog dostojanstva. Uređenje ovih pitanja je od značaja kako bi se sprečile moguće zloupotrebe.</p>		Zakon o zdravstvenoj zaštiti
<p>172. Neadekvatno regulisana oblast transfuzije krvi, a radi se o oblasti koja mora da bude uređena kako bi država ispunila uslova za ulazak u Evropsku uniju.</p> <p>Neophodno je poboljšati bezbednost transfuzije - Kod nas je zastupljeno dobrovoljno davalaštvo uz određene beneficije, što uvodi rizične grupe u davanje krvi, a osnov bezbedne transfuzije je isključenje rizičnih davalaca.</p>	34.2.		<p>- Doneti Zakon o transfuziji. U RS predstoji reforma transfuziološke službe koja treba da obezbedi dovoljne količine bezbedne krvi i produkata od krvi u svakom delu Srbije, racionalno korišćenje krvi i obezbeđenje liste kontinuiranih dobrovoljnih davalaca. Reorganizaciju je neophodno obaviti uz poštovanje osnovnih principa koje preporučuju Svetska zdravstvena organizacija i EU.</p> <p>- U cilju bezbednosti svetske preporuke su da se isključivo centri bave prikupljanjem, testiranjem i obradom krvi, a da se klinička transfuziološka praksa odvija u bolnicama. Bezbednost transfuzije će se poboljšati uvođenjem jedinstvenog bar koda koji će pratiti jedinicu krvi od davaoca do bolesnika, a dobar informacioni sistem treba da omogući komunikaciju između ustanova i pravilnu preraspodelu krvi prema potrebama.</p> <p>- Preporuka SZO i EU je da transfuzija mora da bude oblast od nacionalnog značaja i da se kvalitetom te službe zemlja brani od širenja bolesti.</p>	U svetu je trend dobrovoljno i neplaćeno davalaštvo, dakle altruističko davalaštvo.	Zakon o transfuziji

<p>173. Istraživanja su pokazala da je osnovni problem siromašnih poremećaj mentalnog zdravlja. Važna su i sistemska pitanja koja se tiču načina lečenja duševnih bolesnika, pogotovu kada je reč o njihovom lečenju u zdravstvenim ustanovama. Sa aspekta zaštite ljudskih prava ova pitanja su posebno značajna.</p> <p>Mentalno zdravlje je još uvek tabu-tema koju treba pokrenuti u medijima, a pre svega regulisati oblast pružanja medicinskih usluga, definisanje standarda i dr.</p>	34.2.		<p>- Doneti Zakon o zaštiti prava osoba sa mentalnim poremećajima kojim bi se uredili uslovi zadržavanja i lečenja, čuvanja podataka i drugih relevantnih pitanja za zadovoljavajuće funkcionisanje sistema zaštite u oblasti psihijatrije.</p>	<p>U mnogim zemljama Zapadne Evrope izvršena je reforma sistema lečenja duševnih bolesnika, tako da je došlo do procesa deinstitutionalizacije i jačanja alternativnih oblika podrške osobama sa poremećajima mentalnog zdravlja.</p>	<p>Zakon o zaštiti prava osoba sa mentalnim poremećajima</p>
<p>174. Materija opasnih medicinskih otpada nije adekvatno regulisana.</p>	34.3.	Pravo na zdravu životnu sredinu	<p>- Neophodno je doneti propise vezane za problematiku medicinskog otpada, pre svega obezbediti pravni osnov u sistemskom Zakonu o upravljanju otpadom kako bi se doneli podzakonski akti koji bi bili usaglašeni sa evropskim standardima i preporukama Svetske zdravstvene organizacije.</p>		<p>Zakon o upravljanju otpadom</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>35. ZDRAVA ŽIVOTNA SREDINA</p> <p>Član 46</p> <p>Član 31</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o standardizaciji (Sl. list SCG 44/2005) • Zakon o zaštiti životne sredine (Sl.gl. RS 135/2004) • Zakon o zaštiti životne sredine (Sl.gl. RS 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95) - odredbe kojima se reguliše zaštita vazduha, zaštita prirodnih dobara i zaštita od buke • Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu (Sl.gl. RS 135/2004) • Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu (Sl.gl. RS 135/2004) • Zakon o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine (Sl.gl. RS 135/2004) • Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja (Sl. list SRJ, 46/96 Sl.gl. RS 85/05) • Zakon o zabrani izgradnje nuklearnih elektrana u Saveznoj Republici Jugoslaviji (Sl. list SRJ, 12/95, Sl.gl. RS 85/05) • Zakon o zabrani pušenja u zatvorenim prostorijama (Sl.gl. RS 16/95) • Zakon o postupanju sa otpadnim materijama (Sl.gl. RS 25/96, 26/96, 101/2005) • Zakon o eksplozivnim materijama, zapaljivim tečnostima i gasovima (Sl.gl. SRS 44/77, 45/85, 18/89, Sl.gl. RS 53/93, 67/93, 48/94) • Zakon o nacionalnim parkovima (Sl.gl. RS 39/93, 44/93, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005) • Zakon o kontroli kvaliteta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u spoljnotrgovinskom prometu (Sl. list SRJ 12/95, 28/96, 59/98, Sl.gl. RS 101/2005) • Zakon o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe (Sl.gl. SRS 48/77, 29/88, Sl.gl. RS 44/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005) • Zakon o nadzoru nad prehrambenim proizvodima biljnog porekla (Sl.gl. RS 25/96, 101/2005) • Zakon o veterinarstvu (Sl.gl. RS 91/2005) • Zakon o prevozu opasnih materija (Sl. list SFRJ 27/90, 45/90, Sl. list SRJ 24/94, 28/96, 21/99, 44/99, 68/2002) • Zakon o proizvodnji i prometu otrovnih materija (Sl. list SRJ 15/95, 28/96, 37/2002, Sl.gl. RS 101/2005) • Zakon o prometu eksplozivnih materija (Sl. list SFRJ 30/85, 6/89, 53/91 Sl. list SRJ 24/94, 28/96, 68/2002, Sl. gl. RS 101/2005) • Zakon o proizvodnji i prometu opojnih droga (Sl. list SRJ 46/96, 37/2002, Sl.gl. RS 101/2005) • Zakon o supstancama koje se koriste u nedozvoljenoj proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci (Sl.gl. RS 107/2005) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Evropska konvencija o zaštiti životinja u međunarodnom prevozu - SE • Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala - UN • Kjoto protokol - Okvirna konvencija o klimatskim promenama - UN • Konvencija o zaštiti Sredozemnog mora od zagađivanja - UN • Konvencija o biološkoj raznovrsnosti - UN • Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača - UN • Montrealski amandman na Bečku konvenciju o supstancama koje oštećuju ozonski omotač - UN • Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač - UN • Konvencija o međunarodnom prometu ugroženim vrstama divlje flore i faune - UN • Ramsarska konvencija - UN • Bazelska konvencija o kontroli prekograničnog kretanja opasnog otpada i njegovom odlaganju - UN • Konvencija o prekograničnom zagađivanju vazduha na velike udaljenosti - UN • Protokol o sprečavanju zagađivanja Sredozemnog mora usled potapanja otpada i drugih materija sa brodova i vazduhoplova-UN • Protokol o saradnji u borbi protiv zagađivanja Sredozemnog mora naftom i drugim štetnim materijama u slučaju udesa-UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Rotterdamska konvencija o proceduri prethodno informišuće saglasnosti za određene opasne hemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini - UN • Stokholmska konvencija o dugotrajnim organskim zagađivačima - UN • Arhuska konvencija - UN

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
		<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o eksplozivnim materijama, zapaljivim tečnostima i gasovima (Sl.gl. SRS 44/77, 45/85, 18/89, Sl.gl. RS 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005) • Zakon o vodama (Sl.gl. RS 46/91, 53/93, 67/93, 48/94, 54/96, 101/2005) • Krivični zakonik (Sl.gl. RS 85/2005, 88/2005, 107/2005) • Zakon o zaštiti na radu (Sl. gl. RS 101/05) • Zakon o zaštiti od elementarnih i drugih većih nepogoda (Sl.gl. SRS 20/77, 24/85, 27/85, 6/89, 52/89, Sl.gl. RS 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005) • Zakon o spoljnotrgovinskom poslovanju (Sl.gl. RS 101/2005) • Zakon o genetički modificovanim organizmima (Sl. list SRJ 21/2001, Sl.gl. RS 101/2005) • Zakon o unutrašnjoj plovidbi (Sl.gl. SRS 54/90, Sl.gl. RS 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005) • Zakon o komunalnim delatnostima (Sl.gl. RS 16/97, 42/98) • Zakon o lekovima i medicinskim sredstvima (Sl.gl. RS 84/2004, 85/2005) • Zakon o ribarstvu (Sl.gl. RS 35/94, 38/94, 101/2005) • Zakon o rudarstvu (Sl.gl. RS 44/95, 85/2005, 101/2005) • Zakon o lovstvu (Sl.gl. RS 39/93, 44/93, 60/93, 101/2005) • Zakon o šumama (Sl.gl. RS 46/91, 83/92, 53/93, 54/93, 60/93, 67/93, 48/94, 54/96, 101/2005) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodna konvencija o sprečavanju zagađivanja mora uljem -UN • Konvencija o epikontinentalnom pojasu – UN • Konvencija o otvorenom moru - UN • Bečka konvencija o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete - UN • Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od zagađivanja i izvorišta zagađivanja sa kopna sa aneksima I, II, III-UN • Protokol o posebno zaštićenim područjima Sredozemnog mora – UN • Konvencija o pravu mora – UN • Konvencija o ranom obaveštavanju o nuklearnim nesrećama -UN • Međunarodna konvencija o intervenciji na otvorenom moru za slučaj nesreće koja prouzrokuje ili može da prouzrokuje zagađivanje naftom - UN • Konvencija o pružanju pomoći u slučaju nuklearnih nesreća ili radiološke opasnosti - UN • Konvencija o teritorijalnom moru i spoljnom morskom pojasu - UN • Međunarodna konvencija za zaštitu ptica -UN • Konvencija o sprečavanju zagađivanja mora putem izbacivanja otpadaka – UN • Konvencija o osnivanju međunarodnog fonda za naknadu štete nastale usled zagađivanja naftom-UN • Konvencija o močvarama koje su od međunarodnog značaja, posebno kao prebivalište ptica močvarica-UN • Konvencija o saradnji za zaštitu i održivo korišćenje reke Dunav - UN • Konvencija o osnivanju Evropske organizacije za nuklearno istraživanje 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>175. Zakon o postupanju sa otpadnim materijama ne reguliše u potpunosti materiju otpada kao što je to utvrđeno evropskim propisima. Glavni trenutni problem je što Zakon ne sadrži pravni osnov za regulisanje relevantne materije na podzakonskom nivou, gde bi trebalo da bude najviše intervencija kako bi se uneli propisi EU u oblasti životne sredine.</p>	35.1.		<ul style="list-style-type: none"> - Doneti sistemski Zakon o upravljanju otpadom koji bi bio osnova za donošenje podzakonskih akata u skladu sa evropskim standardima. - Usklađivanje propisa u ovoj oblasti se prevashodno odnosi na izmenu i donošenje novih podzakonski propisa u ovoj oblasti. - Novi Zakon treba da: <ul style="list-style-type: none"> • propiše relevantna ekološka načela u upravljanju otpadom, • detaljnije reguliše obavezu preduzeća koja se bave preradom ili uništavanjem otpada, kao i standarde koji se odnose na izgled i funkcionisanje takvih prostorija, • reguliše sistem pakovanja otpada, • uskladi odredbe o finansiranju sa odredbama propisanim Zakonom o zaštiti životne sredine RS, • propiše postupak informisanja javnosti načinu upravljanja otpadom, odnosno usklađivanje sa odredbama o informisanju javnosti propisanim novim Zakonom o zaštiti životne sredine RS, • propiše obavezu vođenja elektronske baze podataka o stanju u oblasti upravljanja otpadom. 		Zakon o upravljanju otpadom
<p>176. Neadekvatno regulisanje zaštite vazduha, obzirom na veliki značaj vazduha i problema globalnog zagrevanja koji je posledica emisije gasovitih zagađivača.</p>	35.1.		<ul style="list-style-type: none"> - Usvojiti sistemski Zakon o zaštiti vazduha, koji bi propisao načela zaštite vazduha, obavezu propisivanja dozvoljenih koncentracija štetnih materija u vazduhu, metodologiju ispitivanja, rokove i način obaveštavanja, praćenja i utvrđivanja štetnih materija u vazduhu, merna mesta kao i merenje kvaliteta i količine ispuštenih štetnih materija u vazduhu na izvorima zagađivanja, obavezu pravnih lica koji su emiteri štetnih materija u vazduhu. 		Zakon o zaštiti vazduha

			<p>- Zakonom treba posebno regulisati emisiju iz automobilskih motora, emisiju supstanci koje oštećuju ozon i zagađivanje vazduha isparljivim organskim jedinjenjima.</p> <p>- Ovaj sistemski Zakon bio bi osnova za usvajanje neophodnih podzakonskih akata.</p>		
<p>177. Oblast zaštite od nejonizujućih zračenja nije regulisana na zadovoljavajući način.</p> <p>Izvori nejonizujućih zračenja se koriste nekontrolisano. Mere za zaštitu zdravlja ljudi i životne okoline nisu zakonom propisane.</p>	35.1.		<p>- Doneti Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja kojim bi se uredila proizvodnja, promet i upotreba izvora nejonizujućih zračenja.</p>		Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja
<p>Nisu ratifikovane ključne konvencije koje se odnose na zaštitu životne sredine.</p>	35.1.		<p>- Neophodno je ratifikovati preostale međunarodne sporazume iz oblasti životne sredine, i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kjoto protokol uz Okvirnu konvenciju o promeni klime, • Konvencija o očuvanju evropske divljači i prirodnih staništa, • Konvencija o očuvanju migratornih vrsta divljih životinja, • Konvencija o proceni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu, • Konvencija Ujedinjenih nacija o borbi protiv ogoljavanja zemlje u zemljama koje se susreću sa ozbiljnim sušama i/ili ogoljavanje zemljišta, naročito u Africi, • Protokol o biološkoj sigurnosti uz Konvenciju o biološkoj raznovrsnosti, • Amandmani na Montrealski protokol uz Bečku konvenciju (Londonski, Kopenhagenski, Montrealski i Pekinški), • Konvencija o trajnim organskim zagađivačima, • Konvencija o saradnji na zaštiti i održivom korišćenju reke Dunav, • Konvencija o zaštiti i upotrebi prekograničnih vodenih tokova i međunarodnih jezera, • Konvencija o zaštiti Crnog mora od zagađivanja, • Protokoli i amandmani uz Konvenciju o zaštiti morske životne sredine i obalnog pojasa Mediterana / Akcioni program za Mediteran, • Konvencija o prekograničnim dejstvima industrijskih nesreća. 		

PRAVA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA

Osnova	Rubrum/Pravo	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>36. SLOBODA IZRAŽAVANJA NACIONALNOG IDENTITETA</p> <p>Član 48</p> <p>Član 49</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 11/02, 57/2002</i>) • Zakon o opštem upravnom postupku (<i>Sl. list SRJ 31/2001</i>) • Zakon o upravnim sporovima (<i>Sl. list SFRJ 4/77, 36/77, Sl. list SRJ 46/96</i>) • Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (<i>Sl. list SRJ 26/98</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.gl. RS 115/05</i>) • Zakon o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju za SFRJ (<i>Sl. list SFRJ 42/90, Sl. list SRJ 16/93, 31/93, 41/93, 50/93, 24/94, 28/96, 73/2000</i>) • Pravilnik o načinu rada skupština elektora za izbor saveta nacionalnih manjina (<i>Sl. list 41/2002</i>) • Zakon o lokalnoj samoupravi (<i>Sl.gl. RS 135/2004</i>) • Zakon o delatnostima od opšteg interesa u oblasti kulture (<i>Sl.gl. RS 49/92</i>) • Zakon o javnom informisanju (<i>Sl.gl. RS 61/05</i>) • Zakon o radio difuziji (<i>Sl.gl. RS 79/05</i>) • Zakon o osnovnoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92, 53/93, 67/93, 66/94, 22/02, 62/03, 64/03</i>) - delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20, 24 • Zakon o srednjoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 27/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03, 101/05</i>) delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20, 24 • Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 101/05</i>) • Zakon o državnim i drugim praznicima u republici Srbiji (<i>Sl.gl. RS 55/96</i>) • Zakon o izmenama i dopunama zakona o izboru narodnih poslanika (<i>Sl. gl. RS 18/2004</i>) • <i>Omnibus zakon</i> - Zakon o vraćanju dela nadležnosti Autonomnoj Pokrajini Vojvodini • Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana (<i>Sl. gl. RS 48/94</i>) • Zakon o političkim organizacijama (<i>Sl. gl. RS 48/94</i>) • Zakon o ličnoj karti (<i>Sl. gl. SRS, 15/74, 54/77, 57/80, 45/85, 40/88, Sl. gl. RS 53/93, 67/93, 48/94, 17/99, 33/99</i>) • Zakon o okupljanju građana (<i>Sl. gl. RS 029/01</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl. gl. RS 107/05</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima - SE • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u RH i hrvatske nacionalne manjine u SCG • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Mađarske o zaštiti prava mađarske nacionalne manjine koja živi u SCG i srpske nacionalne manjine koja živi u RM (<i>Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004</i>) • Sporazum između Savezne vlade SRJ i vlade Rumunije o saradnji u oblasti zaštite nacionalnih manjina (<i>Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004</i>) • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Makedonije o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u Republici Makedoniji i makedonske nacionalne manjine u SCG (<i>Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 6/2005</i>) 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>178. Izostanak donošenja neophodnog zakonodavstva – nisu doneseni zakoni koji su neophodni za dalju primenu Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i ujednačavanje statusa nacionalnih saveta; (Primenom u praksi ovog zakona došlo je do neujednačenog prenošenja javnopravnih ovlašćenja na nacionalne savete manjina, a nisu doneti Zakon o nadležnosti nacionalnih saveta i Zakon o izboru nacionalnih saveta).</p>	<p>36-44.1. 36-44.2.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Doneti Zakon o nadležnosti nacionalnih saveta - Doneti Zakon o izboru nacionalnih saveta 		<p>Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina</p> <p>Zakon o nadležnosti nacionalnih saveta</p> <p>Zakon o izboru nacionalnih saveta</p> <p>*Napomena: Svi navedeni zakoni odnose se na sva prava pripadnika nacionalnih manjina</p>

Osnova	Rubrum/Pravo	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>37. ZABRANA DISKRIMINACIJE</p> <p>Član 49</p> <p>Član 13</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakon o delatnostima od opšteg interesa u oblasti kulture (<i>Sl.gl. RS 49/92</i>) • Zakon o javnom informisanju (<i>Sl.gl. RS 61/05</i>) • Zakon o radio difuziji (<i>Sl.gl. RS 79/05</i>) • Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 101/05</i>) • Zakon o osnovnoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92, 53/93, 67/93, 66/94, 22/02, 62/03, 64/03</i>) - delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20, 24 • Zakon o srednjoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 27/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03, 101/05</i>) delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20, 24 • Zakon o državnim i drugim praznicima u republici Srbiji (<i>Sl.gl. RS 55/96</i>) • Zakon o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima? (<i>Sl. gl. RS 29/93</i>) • Zakon o izmenama i dopunama zakona o izboru narodnih poslanika (<i>Sl. gl. RS 18/2004</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl. gl. RS 107/05</i>) • Zakon o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom (<i>Sl.gl. RS, 33/06</i>) • Zakon o policiji (<i>Sl. gl. RS 101/05</i>) • Zakon o radu (<i>Sl. gl. RS 61/05</i>) • Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti (<i>Sl.gl. RS 84/2004</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN • Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije - UN • Deklaracija UN o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije-UN • Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena - UN • Konvencija UNESCO o borbi protiv diskriminacije u oblasti prosvete - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina – SE • Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima - SE • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u RH i hrvatske nacionalne manjine u SCG • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Mađarske o zaštiti prava mađarske nacionalne manjine koja živi u SCG i srpske nacionalne manjine koja živi u RM (<i>Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004</i>) • Sporazum između Savezne vlade SRJ i vlade Rumunije o saradnji u oblasti zaštite nacionalnih manjina(<i>Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004</i>) • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Makedonije o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u Republici Makedoniji i makedonske nacionalne manjine u SCG (<i>Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 6/2005</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Deklaracija o uklanjanju svih oblika netolerancije i diskriminacije zasnovanih na religiji i uverenju - UN

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
<p>179. Ne postoji sveobuhvatni Zakon protiv diskriminacije – Okvirni antidiskriminacioni akt je obaveza koja proizilazi iz evropskog partnerstva. Naime, na regionalnom nivou zahteva se od zemalja u procesu stabilizacije i pridruživanja da donesu okvirni antidiskriminacioni akt i da se nakon toga propisi harmonizuju sa tim zakonom i evropskim standardima. U našim uslovima potrebno je izvršiti kodifikaciju i progresivni razvoj antidiskriminacionog zakonodavstva.</p> <p>- Nezavisno od činjenice nepostojanja sveobuhvatnog Zakona protiv diskriminacije, važno je istaći da je zabrana diskriminacije regulisana u velikom broju zakona.</p> <p>- Tako na primer, važna je krivično pravna zabrana diskriminacije, koja je pokrivena značajnim brojem krivičnih dela (izazivanje nacionalne, rasne i verske mržnje, razdora ili netrpeljivosti; rasna i druga diskriminacija; povreda ravnopravnosti u vršenju privredne delatnosti; povreda ravnopravnosti građana; povreda ravnopravnosti u zapošljavanju; povreda ravnopravnosti upotrebe jezika i pisma, i dr.).</p> <p>- Nacionalne manjine uživaju prema Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina posebna, individualna i kolektivna prava i ceo Zakon zapravo sadrži odredbe koje obezbeđuju zabranu diskriminacije i delotvorne mere za obezbeđivanje ravnopravnosti poštujući najviše standarde.</p>	<p>36-44.1. 36-44.2.</p>		<p>- Treba izvršiti kodifikaciju i progresivni razvoj antidiskriminacionog zakonodavstva.</p>		<p>Antidiskriminacioni zakon</p>

Osnova	Rubrum/Pravo	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>38. ZABRANA NASILNE ASIMILACIJE</p> <p>Član 50</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl. gl. RS 115/2005</i>)? • Krivični zakonik (<i>Sl. gl. RS 107/05</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima – UN • Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima - SE • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u RH i hrvatske nacionalne manjine u SCG • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Mađarske o zaštiti prava mađarske nacionalne manjine koja živi u SCG i srpske nacionalne manjine koja živi u RM (<i>Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004</i>) • Sporazum između Savezne vlade SRJ i vlade Rumunije o saradnji u oblasti zaštite nacionalnih manjina(<i>Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004</i>) • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Makedonije o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u Republici Makedoniji i makedonske nacionalne manjine u SCG (<i>Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 6/2005</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE • Rezolucija 828 Saveta Evrope o nasilnom nestanku - SE • Rezolucija UN 56/161 o ljudskim pravima u administriranju pravde - UN

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni

Osnova	Rubrum/Pravo	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>39. ZABRANA IZAZIVANJA RASNE, NACIONALNE I VERSKE MRŽNJE</p> <p>Član 51</p> <p>Član 44 Član 46 Član 125</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl.gl. RS 107/05</i>) • Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 101/05</i>) • Zakon o odgovornosti za kršenje ljudskih prava (<i>Sl.gl. RS 58/03, 61/2003</i>)? • Zakon o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima (<i>Sl. gl. RS 29/93</i>) • Zakon o radiodifuziji (<i>Sl.gl. RS 79/05</i>) • Zakon o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka (<i>Sl.gl RS 32/91, 67/93, 101/05</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Konvencija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i dopunski protokoli - UN • Međunarodna konvencija o eliminaciji svih oblika rasne diskriminacije - UN 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni

Osnova	Rubrum/Pravo	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>40. PRAVA NA OČUVANJE POSEBNOSTI</p> <p>Član 52 (Sva prava navedena pod tačkom 40. Prava na očuvanje posebnosti pokrivena su ovim članom Povelje)</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN • Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije -UN • Deklaracija UN o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije-UN Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena - UN • Konvencija UNESCO o borbi protiv diskriminacije u oblasti prosvete • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina – SE • Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima - SE • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u RH i hrvatske nacionalne manjine u SCG • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Mađarske o zaštiti prava mađarske nacionalne manjine koja živi u SCG i srpske nacionalne manjine koja živi u RM (Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004) • Sporazum između Savezne vlade SRJ i vlade Rumunije o saradnji u oblasti zaštite nacionalnih manjina(Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004) • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Makedonije o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u Republici Makedoniji i makedonske nacionalne manjine u SCG (Sl.list SCG - Međunarodni ugovori, br 6/2005) • Sporazum između SCG i Republike Bugarske o kulturno-prosvetnoj saradnji • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Makedonije o zaštiti kulturne baštine • Sporazum o kulturnoj saradnji sa Rumunijom 	<ul style="list-style-type: none"> • Deklaracija o uklanjanju svih oblika netolerancije i diskriminacije zasnovanih na religiji i uverenju – UN • Evropska socijalna povelja - SE • Rezolucija 828 Saveta Evrope o nasilnom nestanku - SE • Rezolucija UN 56/161 o ljudskim pravima u administriranju pravde - UN • Deklaracija o socijalnom napretku i razvoju – UN • Preporuke iz Osla o pravu nacionalnih manjina na upotrebu sopstvenog jezika iz 1998. godine • Preporuke iz Lunda o delotvornom učešću nacionalnih manjina u javnom životu iz 1999. godine

Osnova	Rubrum/Pravo	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
	Pravo na izražavanje, čuvanje, negovanje, razvijanje i javno ispoljavanje nacionalne, etničke, kulturne i verske posebnosti (videti slobodu izražavanja nacionalne pripadnosti)			
	Pravo na upotrebu simbola na javnim mestima	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl.gl. RS 107/05</i>) • Zakon o lokalnoj samoupravi (<i>Sl.gl. RS 135/04</i>) • Uredba o obrazovanju Saveta Republike Srbije za nacionalne manjine (<i>Sl.gl. RS 104/04</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.gl. RS 115/2005</i>) • Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisma (<i>Sl.gl.RS 45/91, 53/93, 67/93, 48/94</i>) • Zakon o lokalnoj samoupravi (<i>Sl.gl. RS 135/04</i>) • Zakon o parničnom postupku (<i>Sl.gl. RS 125/2004</i>) 		
	Slobodna upotreba jezika i pisma i službena upotreba jezika i pisma (Ustav RS, član 8)	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakon o opštem upravnom postupku (<i>Sl. list SRJ 31/2001</i>) • Zakon o upravnim sporovima (<i>Sl. list SRJ 46/96</i>) • Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 101/05</i>) • Zakon o osnovnoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92, 53/93, 67/93, 66/94, 22/02, 62/03, 64/03</i>) - delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20, 24 • Zakon o srednjoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 27/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03, 101/05</i>) delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20, 24 • Zakon o visokom obrazovanju (<i>Sl.gl. RS 76/2005</i>) • Zakon o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima (<i>Sl.gl. RS 29/93</i>) • Zakon o delatnostima od opšteg interesa u oblasti kulture (<i>Sl.gl. 49/92</i>) • Zakon o javnom informisanju (<i>Sl.gl.RS 61/05</i>) • Zakon o radiodifuziji (<i>Sl.gl.RS 79/05</i>) 		

		<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o ličnoj karti (<i>Sl. gl. RS 33/99</i>) • Zakon o izboru narodnih poslanika (<i>Sl.gl. RS 85/05</i>) • Zakon o pečatu državnih i drugih organa (<i>Sl. gl. RS 11/91, 53/93, 67/93, 48/94</i>) • Odluka o bližem uređivanju pojedinih pitanja službene upotrebe jezika i pisma nacionalnih manjina na teritoriji AP Vojvodina (<i>Sl.list APV br. 8/2003</i>) 		
	Pravo na školovanje na svom jeziku u državnim ustanovama (Ustav RS, član 32)	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 101/05</i>) • Zakon o osnovnoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92,53/93, 67/93, 66/94, 22/02, 62/03, 64/03</i>) - delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20, 24 • Zakon o srednjoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92, 53/93, 67/93, 48/94,27/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03, 101/05</i>) delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20,24 • Zakon o visokom obrazovanju (<i>Sl.gl. RS 76/2005</i>) • Zakon o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima (<i>Sl.gl. RS 29/93</i>) • Zakon o učeničkom i studentskom standardu (<i>Sl. gl. RS 48/94</i>) 		
	Pravo na osnivanje privatnih obrazovnih ustanova na svim nivoima	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 101/05</i>) • Zakon o osnovnoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92,53/93, 67/93, 66/94, 22/02, 62/03, 64/03</i>) - delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20, 24 • Zakon o srednjoj školi (<i>Sl.gl. RS 50/92, 53/93, 67/93, 48/94,27/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03, 101/05</i>) delimično prestaje da važi - Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (<i>Sl.gl. RS 62/03 i 64/03</i>) - čl. 20,24 • Zakon o visokom obrazovanju (<i>Sl.gl. RS 76/2005</i>) 		
	Pravo na korišćenje sopstvenog imena i prezimena na svom jeziku	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakon o ličnoj karti (<i>Sl. gl. RS 33/99</i>) 		
	Pravo na ispisivanje tradicionalnih lokalnih naziva, imena ulica i naselja, kao i topografskih naziva na manjinskim jezicima (videti slobodnu upotrebu jezika i pisma i službenu upotrebu jezika i pisma)			

	Pravo na određeni broj mandata u skupštini države članice	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakon o izmenama i dopunama zakona o izboru narodnih poslanika (<i>Sl.gl. RS 85/05</i>) 		
	Pravo na odgovarajuću zastupljenost u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakon o državnim službenicima (<i>Sl. gl. RS 83/05</i>) • Zakon o državnoj upravi (<i>Sl. gl. RS 79/05</i>) • Zakon o policiji (<i>Sl. gl 101/2005</i>) član 17. i dr. • Zakon o lokalnim izborima (<i>Sl. gl. RS 100/2003</i>) • Zakon o izmenama i dopunama zakona o izboru narodnih poslanika (<i>Sl.gl. RS 85/05</i>) • Uredba o obrazovanju Saveta Republike Srbije za nacionalne manjine (<i>Sl.gl. RS 104/04, 117/05</i>) 		
	Pravo na potpuno i nepristrasno informisanje na svom jeziku i pravo na osnivanje sopstvenih sredstava javnog informisanja	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakon o javnom informisanju (<i>Sl.gl.RS 61/05</i>) • Zakon o radiodifuziji (<i>Sl.gl.RS 79/05</i>) 		

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
180. Nisu usklađeni pravni akti koji regulišu upotrebu simbola nacionalnih manjina (npr Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i Zakon o lokalnoj samoupravi).	36-44.1. 36-44.2.		- Kasirati odredbe zakona slabije pravne snage ili izvršiti usklađivanje.		Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina ili Zakon o lokalnoj samoupravi
181. Nema kaznenih odredbi o protivzakonitoj upotrebi simbola i o upravnom nadzoru nad službenom upotrebom simbola nacionalnih manjina.	36-44.1. 36-44.2.		- Zakonski urediti ova pitanja kroz izmene i dopune Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina ili Zakona o lokalnoj samoupravi.		Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina ili Zakon o lokalnoj samoupravi
182. Nisu usklađeni propisi o službenoj upotrebi jezika i pisma (Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisma RS i Odluka o bližem uređivanju pojedinih pitanja sl. upotrebe jezika i pisma nacionalnih manjina na teritoriji AP Vojvodina.	36-44.1. 36-44.2.		- Kasirati odredbe propisa slabije pravne snage ili izvršiti usklađivanje.		Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisma
183. Nisu predložene mere olakšavanja podnošenja izbornih lista stranaka ili koalicija nacionalnih manjina na koje se ne primenjuje izborni cenzus.	36-44.1. 36-44.2.		- Izvršiti izmenu izbornog zakonodavstva kroz izmene i dopune Zakona o izboru narodnih poslanika.		Zakon o izboru narodnih poslanika
- Nedostaju mere za unapređenje zastupljenosti pripadnika manjina u javnim službama.	36-44.1. 36-44.2.		- Doneti strategiju i akcioni plan na osnovu kojih bi se preduzele ovakve mere.		

<p>184. Nepotpuna dostupnost obrazovanja romskoj deci</p> <p>*U praksi, zbog nepoznavanja jezika i neprilagođenosti psiholoških testova (usmenih i pismenih) za upis u škole, romska deca upisuju se u škole za decu sa smetnjama u razvoju.</p>	<p>36-44.1. 36-44.2.</p>	<p>pravo na obrazovanje</p>	<p>- Do izrade adekvatnih testova, upisivati romsku decu bez prethodne provere sposobnosti, što zahteva izmena Zakona.</p>	<p>u toku su razni projekti koji tretiraju neka od ovih pitanja i očekuje se i predlog rešenja</p>	<p>Set zakona o obrazovanju</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja 2. Zakon o osnovnoj školi 3. Zakon o srednjoj školi 4. Zakon o visokom obrazovanju 5. Zakon o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima 6. Zakon o učeničkom i studentskom standardu
<p>185. Nedostatak kadrova za izvođenje nastave na romskom jeziku/odnosno jezicima nacionalnih manjina ili izučavanje njihovog jezika ili kulture.</p>	<p>36-44.1. 36-44.2.</p>	<p>pravo na obrazovanje</p>	<p>- Donošenje Strategije za unapređivanje položaja nacionalnih manjina.</p> <p>- Obezbeđivanje uslova za školovanje i stručno osposobljavanje i usavršavanje nastavnika za potrebe pripadnika nacionalnih manjina.</p>	<p>u toku su razni projekti koji tretiraju neka od ovih pitanja i očekuje se i predlog rešenja</p>	<p>Set zakona o obrazovanju</p>
<p>186. Problem neredovnog pohađanja, odnosno napuštanja škole.</p>	<p>36-44.1. 36-44.2.</p>	<p>pravo na obrazovanje</p>	<p>- Izmenom zakona omogućiti upis učenika koji napuste školu, u škole za obrazovanje odraslih i pre navršene 15 godine života.</p>	<p>u toku su razni projekti koji tretiraju neka od ovih pitanja i očekuje se i predlog rešenja</p>	<p>Set zakona o obrazovanju</p>
<p>187. Nedovoljna finansijska sredstva neophodna za povišene troškove obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina.</p>	<p>36-44.1. 36-44.2.</p>	<p>pravo na obrazovanje</p>	<p>- Posebnim zakonima iz oblasti obrazovanja treba propisati mogućnost da u finansiranju povišenih troškova obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina sredstva mogu da obezbeđuju i organizacije, fondacije i privatna lica, što je moguće urediti nakon utvrđivanja Strategije za unapređivanje položaja nacionalnih manjina.</p>	<p>u toku su razni projekti koji tretiraju neka od ovih pitanja i očekuje se i predlog rešenja</p>	<p>Set zakona o obrazovanju</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>41. PRAVO NA UDRUŽIVANJE</p> <p>Član 53</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakon o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju za SFRJ • Zakon o kretanju i boravku stranaca (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 12/2005</i>) • Zakon o okupljanju građana (<i>Sl.gl. RS 29/2001</i>) • Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana (<i>Sl.list RS 48/94</i>) • Zakon o političkim organizacijama (<i>Sl.gl. RS 48/94</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - <i>UN</i> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - <i>UN</i> • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - <i>SE</i> • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - <i>SE</i> • Konvencija o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organizovanje - <i>UN</i> 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
188. Potrebno je smanjiti potreban broj lica koja mogu da obrazuju NVO ili udruženje građana.	36-44.1. 36-44.2.		- Izmeniti zakon		Zakon o nevladinim organizacijama

Osnova	Rubrum/Pravo	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>42. SARADNJA SA SUNARODNICIMA U DRUGIM DRŽAVAMA</p> <p>Član 54</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakon o kretanju i boravku stranaca (<i>Sl. list SFRJ, 56/80, 53/85, 30/89, 26/90, 53/91, Sl. list SRJ, 24/94, 28/96, 68/2002 i Sl. list Srbije i Crne Gore, 12/2005</i>) • Zakon o delatnostima od opšteg interesa u oblasti kulture (<i>Sl.gl. RS 49/92</i>) • Zakon o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima (<i>Sl.gl. RS 29/93</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina – SE • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u RH i hrvatske nacionalne manjine u SCG • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Mađarske o zaštiti prava mađarske nacionalne manjine koja živi u SCG i srpske nacionalne manjine koja živi u RM (<i>Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004</i>) • Sporazum između Savezne vlade SRJ i vlade Rumunije o saradnji u oblasti zaštite nacionalnih manjina(<i>Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004</i>) • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Makedonije o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u Republici Makedoniji i makedonske nacionalne manjine u SCG (<i>Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 6/2005</i>) • Sporazum između SCG i Republike Bugarske o kulturno-prosvetnoj saradnji • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Makedonije o zaštiti kulturne baštine • Sporazum o kulturnoj saradnji sa Rumunijom 	

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
189. Pravo nije izričito određeno u prosvetnim zakonima (ali je u obrazovanju tradicija sklapanja bilateralnih međudržavnih programa prosvetno-kulturne saradnje veoma duga).	36-44.1. 36-44.2.		- Urediti ovo pravo setom prosvetnih zakona.	U toku su razni projekti koji tretiraju neka od ovih pitanja i očekuje se i predlog rešenja	Set zakona o obrazovanju
190. Kada su u pitanju nacionalne manjine saradnja sa sunarodnicima u drugim državama nije regulisana Zakonom o delatnostima od opšteg interesa u oblasti kulture , već se ostvaruje na osnovu bilateralnih sporazuma na osnovu kojih su formirani Mešoviti komiteti.	36-44.1. 36-44.2.		- U izradi je novi zakon koji treba i ovo pravo da uvrsti kao opšti interes u oblasti kulture.		Zakon o delatnostima od opšteg interesa u oblasti kulture* * Predlog Zakona o delatnostima od opšteg interesa u oblasti kulture je u skupštinskoj proceduri
191. Nije regulisan pravni status NVO.	36-44.1. 36-44.2.		- Regulisati status NVO.		Zakon o nevladinim organizacijama

Osnova	Rubrum/Pravo	Zakonodavstvo	Međunarodni standardi (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>43. UNAPREĐIVANJE USLOVA ŽIVOTA</p> <p>Član 55</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN • Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Deklaracija o socijalnom napretku i razvoju - UN • Evropska socijalna povelja - SE

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni

Osnova	Rubrum/Pravo	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Srbije</p>	<p>44. RAZVIJANJE DUHA TOLERANCIJE</p> <p>Član 56</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (<i>Sl. list SRJ 57/2002</i>) • Zakon o lokalnoj samoupravi (<i>Sl.gl. RS 135/2004</i>) • Zakon o radiodifuziji (<i>Sl.gl.RS 79/05</i>) • Zakon o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima (<i>Sl.gl. RS 29/93</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Deklaracija UN o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije -UN • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina – SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN • Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije - UN • Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima – SE 	<ul style="list-style-type: none"> • Preporuka Saveta Evrope o borbi protiv rasizma i netolerancije – SE • Deklaracija o socijalnom napretku i razvoju – UN • Evropska socijalna povelja - SE • Deklaracija o uklanjanju svih oblika netolerancije i diskriminacije zasnovanih na religiji i uverenju – UN

Problemi i praznine	Ref. Drugi deo	Druga prava na koja se odnosi ovaj problem	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni

IMPLEMENTACIJA PROGRAMA ZAKONODAVNE REFORME

PROCEDURA DONOŠENJA I PROCEDURA IZMENA I DOPUNA ZAKONA PREMA VAŽEĆIM PROPISIMA U REPUBLICI SRBIJI

U Srbiji i Crnoj Gori zakoni se donose na oba nivoa državnog organizovanja – na nivou državne zajednice i država članica. Zakonodavni postupci su donekle različiti u Republici Srbiji i na nivou državne zajednice. Prethodno pitanje u analizi zakonodavnih postupaka je razgraničenje zakonodavne nadležnosti između državne zajednice Srbija i Crna Gora i država članica.

Razgraničenje nadležnosti

Srbija i Crna Gora je država složenog državnog uređenja, hibridnih konfederalno-federalnih odlika, koja je po svom karakteru bliska realnoj uniji. Ustavna povelja državne zajednice Srbija i Crna Gora ne sadrži član koji na uobičajen način, svojstven federalnim državama, razgraničava nadležnost između državne zajednice i država članica. Članom 17. Ustavne povelje je predviđeno: " Srbija i Crna Gora ima one nadležnosti koje su joj poverene Ustavnom poveljom. Države članice mogu zajednički poveriti Srbiji i Crnoj Gori vršenje dodatnih poslova iz svoje nadležnosti." Takođe, član 19 Ustavne povelje sadrži listu oblasti u kojima je Srbija i Crna Gora zakonodavno nadležna. Taj član predviđa da Skupština Srbije i Crne Gore donosi zakone o:

- institucijama osnovanim u skladu s Ustavnom poveljom i njihovom funkcionisanju;
- primeni međunarodnog prava i konvencija koje utvrđuju obaveze o saradnji Srbije i Crne Gore sa međunarodnim sudovima;
- proglašenju i ukidanju ratnog stanja, uz prethodnu saglasnost skupština država članica;
- vojnim pitanjima i odbrani;
- članstvu Srbije i Crne Gore, kao subjekta međunarodnog prava, u međunarodnim organizacijama i o pravima i obavezama koji proističu iz tog članstva, uz prethodnu saglasnost nadležnih organa država članica;
- utvrđivanju granica Srbije i Crne Gore, uz prethodnu saglasnost skupštine države članice na čijoj teritoriji je ta granica;
- pitanjima koja se odnose na standardizaciju, intelektualnu svojinu, mere i dragocene metale i statistiku;
- politici useljavanja, davanja azila, viznog sistema i integrisanom upravljanju pograničnim poslovima, u skladu sa standardima Evropske unije;
- ratifikovanju međunarodnih ugovora i sporazuma Srbije i Crne Gore;
- godišnjim prihodima i rashodima neophodnim za finansiranje nadležnosti poverenih Srbiji i Crnoj Gori, na predlog nadležnih organa država članica i Saveta ministara;
- sprečavanju i uklanjanju prepreka slobodnom kretanju ljudi, robe, usluga i kapitala u okviru Srbije i Crne Gore;
- izboru predsednika Srbije i Crne Gore i Saveta ministra;
- zastavi, himni i grbu Srbije i Crne Gore.

Ipak, iako prima facie izloženi član razgraničava zakonodavnu nadležnost između Srbije i Crne Gore i država članica, treba ukazati na izvesne nejasnoće i nedorečenosti Ustavne povelje. Najpre, Ustavna povelja ne sadrži odredbu o pretpostavci nadležnosti, odnosno ne ukazuje izričito ko je nadležan za donošenje zakona u oblastima društvenog života koje su izvan oblasti navedenih u članu 19. Ustavne povelje, ali se sistemskim tumačenjem, iz celokupnog državnog uređenja i duha Ustavne povelje može zaključiti da su države članice zakonodavno nadležne u oblastima koje nisu izričito navedene u članu 19. Ustavne povelje. Poseban problem u vezi sa razgraničenjem zakonodavne nadležnosti između državne zajednice i država članica predstavlja razgraničenje zakonodavne nadležnosti za uređivanje načina ostvarivanja ljudskih prava. Član 9. Ustavne povelje propisuje da države članice uređuju, obezbeđuju i štite ljudska i manjinska prava i građanske slobode na svojoj teritoriji. Izloženi član može da protivreči članu 19. Ustavne povelje zato što pojedine od oblasti društvenog života koje su navedene u tom članu, a koje spadaju u zakonodavnu nadležnost državne zajednice, takođe mogu da predstavljaju uređivanje ljudskih i manjinskih prava i da kao takve budu na granici nadležnosti, odnosno da budu predmet spora o nadležnosti između državne zajednice i država članica. Primera radi, donošenje zakona o pitanjima koja se odnose na standardizaciju, intelektualnu svojinu, mere i dragocene metale i statistiku, kao i o sprečavanju i uklanjanju prepreka slobodnom kretanju ljudi, robe, usluga i kapitala takođe predstavlja uređivanje načina ostvarivanja pojedinih ljudskih prava. Takođe, pojedini zakoni koji su od značaja za ostvarivanje ljudskih i manjinskih

prava su na samoj granici uređivanja načina ostvarivanja ljudskih prava i regulisanja pojedinih pitanja koja su navedena u članu 19. Ustavne povelje – primera radi da li bi zakon kojim se daje amnestija za vojna krivična dela, odnosno za krivična dela protiv Vojske SCG bio zakon kojim se uređuju vojna pitanja i kao takav spadao u nadležnost SCG, ili je zakon kojim se uređuju ljudska prava i kao takav spada u nadležnost država članica. Poseban problem u vezi sa razgraničenjem nadležnosti između SCG i država članica predstavlja član 64. Ustavne povelje koji predviđa da će se zakoni SR Jugoslavije u poslovima Srbije i Crne Gore primenjivati kao zakoni SCG, dok će se zakoni SR Jugoslavije izvan poslova SCG primenjivati kao zakoni država članica, do donošenja novih propisa od strane država članica, osim zakona za koje skupština države članice odluči da se ne primenjuju. U izloženom članu nije dovoljno jasno da li su "poslovi" SCG istovetno što i oblasti društvenog života koje su prema članu 19. Ustavne povelje u zakonodavnoj nadležnosti državne zajednice, jer SCG ima ministarstva koja prema opisu svojih "poslova" prevazilaze oblasti koje su navedene u članu 19. Ustavne povelje. Takođe, na osnovu člana 64. Ustavne povelje nije jasno koji subjekt, odnosno nivo državnog organizovanja odlučuje koji "poslovi" su poslovi SCG, a koji su "poslovi" država članica. Sudeći prema stavu 2. istog člana, države članice, posredstvom svojih zakonodavnih tela, imaju više ovlašćenja u tom pogledu i mogu se smatrati nosiocima nadležnosti. Otuda i ne čudi da je zakonodavna aktivnost na nivou državne zajednice veoma mala, atrofirana, a da države članice preuzimaju sve više nadležnosti, čak i u slučajevima kada ima prostora da se zakoni donesu na nivou SCG. Ipak, prema članu 10. Ustavne povelje, odredbe međunarodnih ugovora o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama neposredno se primenjuju i, sudeći prema izloženoj odredbi, spadaju u pravni poredak državne zajednice. Otuda je veliki problem određivanja nadležnosti za zakonsko uređivanje načina ostvarivanja ljudskih prava koja su garantovana međunarodnim ugovorima, naročito u slučaju da uređivanje načina ostvarivanja ljudskih prava od strane država članica može da utiče na odgovornost države za (ne)poštovanje međunarodnog ugovora kojima su ta prava garantovana. Primera radi, ko je nadležan za zakonsko uređivanje načina ostvarivanja slobode udruživanja koja je garantovana Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda? Sudeći prema članu 9. Ustavne povelje to su države članice, ali je nesporno da građani iz Republike Srbije i Republike Crne Gore mogu, kao beneficijari prava na udruživanje iz Konvencije, međusobno da se udružuju i da otuda sledi da je za donošenje zakona kojim se uređuje ta materija nadležna SCG. Imajući u vidu izloženo, može se zaključiti da Ustavna povelja nema sistemski kvalitet u pogledu razgraničenja zakonodavne nadležnosti između državne zajednice i država članica i da je veliki prostor u tom pogledu ostavljen političkom činiocu, odnosno dogovoru državne zajednice i država članica od koga zavisi koji subjekt državnog organizovanja je nadležan što svakako ne predstavlja pravnu osnovu za uspostavljanje pravne države i vladavine prava.

Faze zakonodavnog postupka

Postupak donošenja zakona prolazi kroz nekoliko faza. Načelno, u zakonodavnom postupku na nivou SCG i Republike Srbije mogu se uočiti sledeće faze: podnošenje predloga zakona (ili predlaganje zakona), razmatranje i usvajanje predloga zakona, promulgacija, objavljivanje i stupanje na snagu.

Inicijativa

Ustav Republike Srbije u članu 80. stav 2. predviđa da pravo predlaganja zakona, drugih propisa i opštih akata imaju Vlada, svaki narodni poslanik, skupština autonomne pokrajine ili najmanje 15 000 birača.

Ustavna povelja SCG u članu 25. predviđa da predlog zakona skupštini SCG može da podnese Savet ministara, poslanik i skupština države članice.

Zakonom o Vladi (Sl. glasnik RS 55/05 i 71/05) i Poslovníkom Vlade (Sl. glasnik RS 100/05) predviđena je procedura izrade predloga akata, počev od nacрта, koji izrađuj resorno ministarstvo, preko javne rasprave i pribavljanja mišljenja, do usvajanja na sednici Vlade i upućivanja u skupštinsku proceduru.

U vezi sa izloženim odredbama Ustava Republike Srbije i Ustavne povelje treba istaći da predloge pojedinih zakona Vladi, odnosno Savetu ministara daju resorna ministarstva. Predlozi resornih ministarstava razmatraju se u nadležnim radnim telima Vlade Republike Srbije, odnosno Saveta ministara i upućuju se u parlamentarnu proceduru. U izloženim odredbama Ustavne povelje nije jasno da li bi građani mogli da iniciraju donošenje zakona u Skupštini SCG. Sudeći prema članu 25. Ustavne povelje građani ne bi mogli neposredno da se obrate Skupštini SCG, ali bi prema izloženoj odredbi Ustava Republike Srbije, građani iz te države članice mogli

da posredstvom Narodne skupštine Republike Srbije iniciraju donošenje zakona u Skupštini SCG.

Parlamentarni postupak

U parlamentarnom postupku razmatra se u načelu i u pojedinostima predlog zakona koji potiče od ovlašćenog predlagača. Parlamentarni postupak je regulisan odredbama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije, odnosno Poslovnika Skupštine SCG. Tokom parlamentarne rasprave, Ustavnom poveljom i Ustavom RS ovlašćeni predlagači, mogu da ulože amandmane na predloženi tekst zakona. Takođe amandmane mogu da podnesu i nadležni odbori Skupštine i to kada su istekli rokovi za podnošenje amandmana od strane ovlašćenih predlagača. Ustav Republike Srbije u članu 90. izričito predviđa da Vlada Republike Srbije daje mišljenje o predlogu zakona i drugog propisa ili opšteg akta koji je Narodnoj skupštini Republike Srbije podneo drugi predlagač. Vlada i nadležni odbori Narodne skupštine ovlašćeni su da daju mišljenje na svaki podneti amandman.

Narodna skupština Republike Srbije, prema članu 80. stav 1. Ustava, odlučuje većinom glasova na sednici na kojoj prisustvuje većina od ukupnog broja narodnih poslanika, ako Ustavom Republike Srbije nije predviđena posebna većina. To znači da se odluke u Narodnoj skupštini Republike Srbije usvajaju tzv. kvorumskom većinom, ali Ustav propisuje da se u pojedinim slučajevima neki zakoni usvajaju kvalifikovanom većinom (npr. 2/3 većinom od ukupnog broja poslanika usvaja se ustavni zakon za sprovođenje promene Ustava).

Skupština SCG odluke donosi većinom glasova od ukupnog broja poslanika, s tim da za odluku glasa i većina od ukupnog broja poslanika iz svake države članice (ukupan broj poslanika je 91 iz Srbije i 35 iz Crne Gore).

Usvajanje zakona na referendumu

Ustavna povelja Srbije i Crne Gore ne predviđa mogućnost da se zakoni SCG usvajaju neposrednim izjašnjavanjem građana na referendumu.

Ustav Republike Srbije u članu 81. predviđa mogućnost raspisivanja fakultativnog referenduma. Prema tom članu Ustava, Narodna skupština Republike Srbije može da odluči da o pojedinim pitanjima iz njene nadležnosti odluku donesu građani na republičkom referendumu. Narodna skupština Republike Srbije je dužna da odluči o zahtevu za raspisivanje republičkog referenduma koji podnese najmanje 100 000 birača.

Promulgacija

Ustav Republike Srbije u članu 83. predviđa da predsednik Republike ukazom proglašava zakone. Promulgacija zakona u Republici Srbiji nema karakter automatske sankcije šefa države. Prema članu 84. Ustava, predsednik Republike ukazom proglašava zakon u roku od sedam dana od dana njegovog usvajanja u Narodnoj skupštini. U tom roku, predsednik Republike može da zahteva da Narodna skupština ponovo glasa o zakonu. U tom slučaju, Narodna skupština ne vodi ponovo raspravu o glasanju o vraćenom zakonu, već samo na prvoj narednoj sednici pristupa ponovnom glasanju. Izložene odredbe Ustava Republike Srbije predviđaju zapravo suspenzivni zakonodavni veto predsednika Republike. Prema članu 84. stav 2. Ustava, predsednik je dužan da proglasi ponovo izglašani zakon u Narodnoj skupštini.

Ustavna povelja SCG predviđa u članu 26. da predsednik SCG proglašava zakone koje donosi Skupština SCG. Za razliku od Ustava Republike Srbije, Ustavna povelja ne sadrži odredbu koja predviđa u kom roku je predsednik SCG dužan da proglasi usvojene zakone. Proglašenje zakona od strane predsednika SCG ima karakter automatske sankcije što znači da je predsednik SCG u obavezi da proglasi zakone usvojene u Skupštini SCG.

Objavljivanje

Zakoni Srbije i Crne Gore objavljuju se u "Službenom listu Srbije i Crne Gore" a zakoni Republike Srbije objavljuju se u "Službenom glasniku Republike Srbije"

Stupanje na snagu

Ustav Republike Srbije u članu 120. i Ustavna povelja SCG u članu 52. predviđaju da zakoni stupaju na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja. Oba ustavna akta predviđaju mogućnost da "iz naročito opravdanih razloga" (Ustav Republike Srbije), odnosno "kada za to postoje razlozi utvrđeni u postupku donošenja" (Ustavna povelja) zakon stupa na snagu ranije.

IMPLEMENTACIJA PROGRAMA ZAKONODAVNE REFORME

Lista zakona koje je neophodno izmeniti / doneti	Broj identifikovanog problema u koloni problemi i praznine	Formalni predlagač zakona	Nosilac posla ¹	Napomena
1. Ustav Republike Srbije	1,3,4,13,14,15,30,36,43 46,64,80,100,112	Predlog za promenu Ustava može podneti najmanje 100000 birača, najmanje 50 narodnih poslanika, predsednik Republike i Vlada. O predlogu za promenu Ustava odlučuje Narodna Skupština (čl. 132 Ustava RS)	Odbor za ustavna pitanja Skupštine RS	Donošenje novog Ustava
2. Krivični zakonik	2,5,16,17,18,27,60,61,9 5,166	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Izmene i dopune
3. Zakonik o krivičnom postupku	21,22,23,24,26,33,34,38 39,40,42,44,45,60,61,68 69,70,71,72,73	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Predlog novog zakona u skupštinskoj proceduri
4. Zakon o maloletnim izvršiocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica	6,7	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Izmene i dopune
5. Zakon o izvršenju krivičnih sankcija	25	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Izmene i dopune

¹ Obavezno su uključeni pored relevantnog ministarstva i Ministarstvo finansija, Republički sekretarijat za zakonodavstvo, Savet za regulatornu reformu privrednog sistema, Savet za ravnopravnost polova i Kancelarija za pridruživanje Evropskoj uniji

6. Zakon o zaštiti od elementarnih i drugih većih nepogoda	8	Vlada RS	Ministarstvo za kapitalne investicije RS	Donošenje novog zakona
7. Zakon o rehabilitaciji	45	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Usvojen
8. Zakon o eutanaziji	2	Vlada RS	Ministarstvo zdravlja RS	Razmotriti pitanje eutanazije
9. Zakon o odbrani SRJ	19,20	Savet ministara SCG	Ministarstvo odbrane SCG, zavisí od rezultata referenduma u CG	Izmene i dopune
10. Zakon o fizičko-tehničkom obezbeđenju	28	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	Treba doneti zakon
11. Zakon o prekršajima	31	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Izmene i dopune
12. Zakon o privrednim prestupima	37	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	
Set zakona o pravosuđu 13. Zakon o uređenju sudova 14. Zakon o sudijama 15. Zakon o Visokom savetu pravosuđa 16. Zakon o sedištimá i područjima sudova i javnih tužilaštava 17. Zakon o javnom tužilaštvu	35,42	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Izmene i dopune
18. Zakon o pravnoj pomoći	36	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Donošenje novog zakona
19. Zakon o vanparničnom postupku	29,32,162	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Izmene i dopune
20. Zakon o opštem upravnom postupku	39	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Izmene i dopune

21. Zakon o upravnim sporovima	39	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Izmene i dopune
22. Zakon protiv diskriminacije- Antidiskriminacioni zakon	41,179	Savet ministara SCG	Ministarstvo za manjine i ljudska prava SCG	U međuvremenu je donet Zakon o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom/ Sl.gl. RS br.33/06 od 17.04.2006.god./, ali je neophodno doneti sistemski zakon protiv diskriminacije
23. Zakonika o stvarnim pravima kao privatnopravne kodifikacije	46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,58	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Donošenje novog zakona
24. Zakon o održavanju stambenih zgrada	59	Vlada RS	Ministarstvo za kapitalne investicije	Izmene i dopune
25. Zakon o zadužbinama, fondovima i fondacijama	63	Vlada RS	Ministarstvo kulture	Donošenje novog zakona
26. Zakon o denacionalizaciji	57	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS	Donošenje novog zakona
27. Porodični zakon	9,10,65,78,148	Vlada RS	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike RS	Izmene i dopune
28. Zakon o promeni pola	66	Vlada RS	Ministarstvo zdravlja RS Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike	Donošenje novog zakona

29. Zakon o informacionom sistemu Republike Srbije i Uredbu o obezbeđivanju i zaštiti informacionih sistema državnih organa	67	Vlada RS	Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu	Donošenje novog zakona
30. Zakon o policiji	11,12	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	Izmene i dopune
31. Zakon o bezbednosno informativnoj agenciji	73	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	Izmene i dopune
32. Zakon o službama bezbednosti SRJ	73	Savet ministara SCG	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	Izmene i dopune
33. Zakon o obezbeđenju podataka	75	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	Donošenje novog zakona PROVERITI
34. Zakon o video nadzoru	76	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	Donošenje novog zakona
35. Zakon o tajnosti podataka	77	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	Donošenje novog zakona
36. Zakon o zaštiti podataka o ličnosti	74,81	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	Izmene i dopune
37. Zakon o državnim i drugim praznicima u Republici Srbiji	82	Vlada RS	Ministarstvo kulture Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu	Izmene i dopune
38. Zakon o državnim praznicima Savezne Republike Jugoslavije	83	Vlada RS Savet ministara SCG	Ministarstvo za manjine i ljudska prava	Izmene i dopune

39. Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana	84	Vlada RS	Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu	Staviti van snage
40. Zakon o političkim strankama	85	Vlada RS	Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu, Ministarstvo pravde	Donošenje novog zakona
41. Zakon o merama za slučaj vanrednog stanja	86	Vlada RS	Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu, Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova	Donošenje novog zakona
42. Zakon o vojsci Jugoslavije	89,90,91,92,93,94	Savet Ministara SCG	Ministarstvo odbrane SCG	Izmene i dopune
43. Zakon o nevladinim organizacijama	96,97,98,99,105,107,109,188,191	Vlada RS	Ministarstvo pravde RS Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Donošenje novog zakona
44. Zakon o javnom informisanju	79,97,98,99	Vlada RS	Ministarstvo kulture RS	Izmene i dopune
45. Zakon o radiodifuziji	97,98,99	Vlada RS	Ministarstvo kulture RS	Izmene i dopune
46. Zakon o zabrani medijske koncentracije vlasništva	97,98,99	Vlada RS	Ministarstvo kulture RS	
47. Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja	101	Vlada RS	Ministarstvo kulture RS, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Izmene i dopune

48. Zakon o ne/dopuštenoj koncentraciji štampanih medija	102	Vlada RS	Ministarstvo kulture RS	Donošenje novog zakona
49. Zakon o okupljanju	104	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova , Ministarstvo pravde	Donošenje novog zakona
50. Zakon o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koje se osnivaju za teritoriju SFRJ staviti van snage	106,108	Vlada RS	Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Donošenje novog zakona
51. Zakon o izboru narodnih poslanika	110,111,113,114,115,116,117,183	Vlada RS	Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave, Ministarstvo pravde	Izmene i dopune
52. Zakonu o lokalnim izborima	112,115,116,117	Vlada RS	Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave	Izmene i dopune
53. Zakon o finansiranju političkih stranaka	62,118,119,120,121,122,123,124,125,126,127,128,129,130,131,132,133,134,136	Vlada RS	Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave, Ministarstvo finansija	Izmene i dopune
54. Zakona o republičkim administrativnim taksama	135	Vlada RS	Ministarstvo finansija, Ministarstvo pravde	Izmene i dopune
55. Zakon o dečijem ombudsmanu	137	Vlada RS	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike	U fazi pripreme predloga zakona u nadležnom ministarstvu
56. Zakon o državljanstvu RS	138,139,140,141,142	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	Izmene i dopune

57. Zakona o putnim ispravama Jugoslovenskih državljana	143	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	Izmene i dopune
58. Zakona o kretanju i boravku stranaca	144	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Donošenje novog zakona
59. Zakona o prebivalištu i boravištu građana	145,146	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	Donošenje novog zakona
60. Zakona o azilu	147	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	Donošenje novog zakona
61. Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom	152	Vlada RS	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike RS	Izmene i dopune
62. Zakon o radu	149,155	Vlada RS	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike RS	Izmene i dopune
63. Zakon o zdravstvenom osiguranju	150,151	Vlada RS	Ministarstvo zdravlja RS	Izmene i dopune
64. Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti	153,154	Vlada RS	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike RS	Izmene i dopune Zakona u skupštinskoj proceduri
65. Zakon o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana	153,160,161	Vlada RS	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike RS	Izmene i dopune

66. Zakon o radnom osposobljavanju i zapošljavanju invalida	153	Vlada RS	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike RS	U fazi pripreme predlog novog zakona u nadležnom ministarstvu
67. Zakon o ministarstvima RS	156	Vlada RS	Ministarstvo državne i lokalne samouprave	Izmene i dopune
68. Zakona o štrajku Republike Srbije	157,158	Vlada RS	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike RS	Donošenje novog zakona
69. Zakon o boračko invalidskoj zaštiti	159	Vlada RS	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike RS	Predlog novog zakona u skupštinskoj proceduri
70. Zakon kojim se reguliše umetnička delatnost	165	Vlada RS	Ministarstvo kulture RS	Donošenje novog zakona
71. Zakon o drogama (Zakon o proizvodnji i prometu opojnih droga)	167	Vlada RS	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS Ministarstvo zdravlja RS	Donošenje novog zakona
72. Zakon o zaštiti prava pacijenata	168	Vlada RS	Ministarstvo zdravlja RS	Donošenje novog zakona
73. Zakon o vođenju i čuvanju medicinske dokumentacije	169	Vlada RS	Ministarstvo zdravlja RS	Donošenje novog zakona
74. Zakon o presađivanju organa (Zakon o uslovima za uzimanje i presađivanje delova ljudskog tela)	170	Vlada RS	Ministarstvo zdravlja RS	Donošenje novog zakona
75. Zakon o zdravstvenoj zaštiti	29,171	Vlada RS	Ministarstvo zdravlja RS	Izmene i dopune

76. Zakon o transfuziji	172	Vlada RS	Ministarstvo zdravlja RS	Donošenje novog zakona
77. Zakon o zaštiti prava osoba sa mentalnim poremećajima	173	Vlada RS	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike RS Ministarstvo zdravlja	Donošenje novog zakona
78. Zakon o upravljanju otpadom	174,175	Vlada RS	Ministarstvo nauke i zaštite životne sredine RS	Donošenje novog zakona
79. Zakon o zaštiti vazduha	176	Vlada RS	Ministarstvo nauke i zaštite životne sredine RS	Donošenje novog zakona
80. Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja	177	Vlada RS	Ministarstvo nauke i zaštite životne sredine RS	Donošenje novog zakona
81. Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina	178,180,181,182	Vlada RS Savet ministara	Ministarstvo nauke i zaštite životne sredine RS Min. za ljudska i manjinska prava	Donošenje novog zakona
82. Zakon o nadležnosti nacionalnih saveta	178	Vlada RS Savet ministara	Ministarstvo kulture RS Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo pravde, Ministarstvo prosvete i sporta	Donošenje novog zakona
83. Zakon o izboru nacionalnih saveta	178	Vlada RS Savet ministara	Ministarstvo kulture RS, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo pravde, Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu	Donošenje novog zakona

84. Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisma	182	Vlada RS	Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo pravde	Donošenje novog zakona
85. Zakon o lokalnoj samoupravi	180,181	Vlada RS	Ministarstvo za državnu i lokalnu samoupravu RS	Donošenje novog zakona
86. Zakon o delatnostima od opšteg interesa u oblasti kulture	190	Vlada RS	Ministarstvo kulture RS	Donošenje novog zakona
Set zakona o obrazovanju 87. Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju 88. Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja 89. Zakon o osnovnoj školi 90. Zakon o srednjoj školi 91. Zakon o visokom obrazovanju 92. Zakon o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima 93. Zakon o učeničkom i studentskom standardu	87,88,163, 164, 84, 185, 186,187,189	Vlada RS	Ministarstvo prosvete i sporta RS	88. Razmatra ga odbor, očekuje se da Vlada utvrdi predlog na prvoj narednoj sednici 89,90,91 i 92. izmene i dopune 93. Nacrt u pripremi 94. Dorađuje se nacrt posle datih mišljenja